

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**GÜZEL SANATLAR LİSELERİ MÜZİK
BÖLÜMLERİNDEKİ KANUN ÖĞRETİMİ DERS
KİTAPLARININ İNCELENMESİ, BUNA DAİR UZMAN
GÖRÜŞLERİ VE ÖNERİ ETÜT ÇALIŞMALARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Dilşan ASLAN

**Enstitü Ana Sanat Dalı : Temel Bilimler
Enstitü Sanat Dalı : Müzik Bilimleri**

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ferdi KOÇ

MAYIS – 2021

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

GÜZEL SANATLAR LİSELERİ MÜZİK
BÖLÜMLERİNDEKİ KANUN ÖĞRETİMİ DERS
KİTAPLARININ İNCELENMESİ, BUNA DAİR UZMAN
GÖRÜŞLERİ VE ÖNERİ ETÜT ÇALIŞMALARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Dilşan ASLAN

Enstitü Ana Sanat Dalı : Temel Bilimler
Enstitü Sanat Dalı : Müzik Bilimleri

**Bu tez sınavı 07/05/2021 tarihinde online olarak yapılmış olup aşağıda isimleri
bulunan jüri üyeleri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.”**

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ
Doç. Dr. Ferdi KOÇ	BAŞARILI
Dr. Öğr. Üyesi Serkan Mesut HALİLİ	BAŞARILI
Dr. Öğr. Üyesi Safiye Şeyda ERDAŞ	BAŞARILI

	T.C. SAKARYA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ TEZ SAVUNULABİLİRLİK VE ORJİNALLİK BEYAN FORMU	Sayfa : 1/1
Öğrencinin		
Adı Soyadı	: DİLŞAN ASLAN	
Öğrenci Numarası	: Y186062004	
Enstitü Anabilim Dalı	: TEMEL BİLİMLER	
Enstitü Bilim Dalı	: MÜZİK BİLİMLERİ	
Programı	: ☒ YÜKSEK LİSANS ☐ DOKTORA	
Tezin Başlığı	: GÜZEL SANATLAR LİSELERİ MÜZİK BÖLÜMLERİNDEKİ KANUN ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARININ İNCELENMESİ, BUNA DAİR UZMAN GÖRÜŞLERİ VE ÖNERİ ETÜT ÇALIŞMALARI	
Benzerlik Oranı	: %20	
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,		
☒ Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi beyan ederim. 21/04/2021 İmza		
☒ Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez çalışması ile ilgili gerekli düzenleme tarafımda yapılmış olup, yeniden değerlendirilmek üzere sbtezder@sakarya.edu.tr adresine yüklenmiştir. Bilgilerinize arz ederim. 21/04/2021 İmza		
Uygundur		
Danışman Unvanı / Adı-Soyadı: Doç. Dr. Ferdi Koç Tarih: 21.04.2021 İmza:		
☐ KABUL EDİLMİŞTİR ☐ REDDEDİLMİŞTİR EYK Tarih ve No:	Enstitü Birim Sorumlusu Onayı	

ÖNSÖZ

Geçmişten günümüze saz icrâsında meşk sisteminin önemi çok değerli saz üstatları tarafından ifade edilmiştir. Diğer Türk Müziği çalgıları gibi kanun sazının da en doğru şekilde icrâ edilmesinde meşk usulü yadsınamaz bir gerçektir. Meşk usulüyle birlikte yürütülen kanun eğitime sistemli ve oturtulmuş metodik bir yaklaşımın eklenmesi bu sazın eğitiminde ilerlemenin yolunu açacaktır.

Türkiye’de birçok ilimizde bulunan Güzel Sanatlar Liseleri’nde kanun sazı eğitimi yapılmakta ve bu sazın eğitimi için ders kitapları yazılmaktadır. Bu tezde, yazılan bu kitapların içeriği, uzman görüşleri doğrultusunda ele alınmıştır.

Bu çalışmanın meydana gelmesinde ve tezin tüm aşamalarında bilimsel ve manevi desteklerini esirgemeyen danışman hocam Doç. Dr. Ferdi Koç’a teşekkürlerimi sunarım.

Görüşlerine başvurduğum ve araştırmaya katkıları olan kanun sanatçısı, akademisyen ve öğretmenlere teşekkürlerimi iletirim.

Görüş ve bilgilerinden faydalandığım Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğretim Görevlisi M. Murat Oto’ya teşekkür ederim.

Tezimi hazırlamamda ve teknik düzeltmelerde destekleri olan abim Mersin Üniversitesi Öğretim Görevlisi Tahir Volkan Aslan ve İmrane Aslan’a teşekkür ederim.

Yüksek Lisans eğitimim süresince benden desteklerini bir an bile esirgemeyen aileme şükranlarımı sunarım.

Dilşan ASLAN

07.05.2021

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	iii
ŞEKİL LİSTESİ	iv
GRAFİK LİSTESİ.....	vi
TABLO LİSTESİ.....	viii
ÖZET	ix
ABSTARCT	x
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM I: TÜRK MÜZİĞİ EĞİTİMİ TARİHİ	7
1.1. Enderun.....	7
1.2. Mızıkâ-yi Hümâyûn.....	9
1.3. Dârülelhan	10
1.4. Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuvarı	12
BÖLÜM II: GÜZEL SANATLAR LİSELERİ TARİHİ	14
2.1. Güzel Sanatlar Liseleri Kuruluş Amacı.....	16
2.2. Güzel Sanatlar Liseleri Müfredatı	17
2.3. Güzel Sanatlar Liseleri Kanun Sazı Öğretim Programı.....	18
BÖLÜM III: KANUN ÇALGISI	21
3.1. Kanun Sazının Tarihi.....	21
3.2. Kanun Sazının Yapısal ve Teknik Özellikleri	25
BÖLÜM IV: KANUN METOTLARI İLE GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE KULLANILAN KANUN ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARININ TANITIMI VE İÇERİĞİ.....	31
4.1. Günümüzde Kullanılan Kanun Metotları	31
4.2. 9. Sınıf Kanun Ders Kitabı	34
4.3. 10. Sınıf Kanun Ders Kitabı	41
4.4. 11. Sınıf Kanun Ders Kitabı	44
4.5. 12. Sınıf Kanun Ders Kitabı	47
BÖLÜM V: GÜZEL SANATLAR LİSELERİ MÜZİK BÖLÜMLERİNDEKİ KANUN DERS KİTAPLARI ÜZERİNE UZMAN GÖRÜŞLERİ.....	50
5.1. İhsan Özer.....	50

5.2. Tahir Aydoğdu.....	50
5.3. Safinaz Rizeli.....	51
5.4. Ayşegül Kostak Toksoy	51
5.5. Osman Kürşad Çakır	52
5.6. Volkan Gidiş.....	52
5.7. Tuncay Kardaş.....	53
5.8. M. Zeki Giray	53
5.9. Hakan Kılınçarslan	54
5.10. Esra Berkman	54
5.11. Tuncay Tuncay	55
BÖLÜM VI: ÖNERİ ETÜTLER.....	57
BÖLÜM VII: VERİLERİN TOPLANMASI	72
7.1 Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	72
7.2. Bulgular ve Yorum	72
7.2.1 Araştırmaya Katılan Uzmanların Demografik Yapısı	72
7.3. Probleme Yönelik Bulgular:.....	74
SONUÇLAR ve ÖNERİLER.....	85
KAYNAKÇA.....	94
EKLER	101
ÖZGEÇMİŞ	118

KISALTMALAR

Bknz	: Bakınız
BM	: Batı Müziği
GSL	: Güzel Sanatlar Lisesi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
THM	: Türk Halk Müziği
TSM	: Türk Sanat Müziği
İTÜ TMDK	: İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuarı
vb	:Ve benzeri

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1:Timur Sarayındaki Eğlencede Kanun Çalan Bir Kadın.	22
Şekil 2:Dikdörtgen kanun. Ressam; Van Mour	23
Şekil 3:Kanun (Hızır Ağa -1765)	24
Şekil 4:Günümüzde kullanılan kanun çalgısı	25
Şekil 5:Kanun ölçüleri.....	27
Şekil 6:Kanun Anatomisi	29
Şekil 7:Etüt 1	57
Şekil 8:Etüt 2	58
Şekil 9: Etüt 3	58
Şekil 10:Etüt 4.....	58
Şekil 11: Etüt 5	59
Şekil 12: Etüt 6.....	59
Şekil 13: Etüt-7.....	59
Şekil 14: Etüt-8.....	60
Şekil 15: Etüt-9.....	60
Şekil 16: Etüt-10	60
Şekil 17: Etüt-11	61
Şekil 18: Etüt-12	61
Şekil 19: Etüt-13	61
Şekil 20: Etüt-14	62
Şekil 21: Etüt-15	63
Şekil 22: Etüt-16	64

Şekil 23: Etüt-17	65
Şekil 24: Etüt-18	66
Şekil 25: Etüt-19	67
Şekil 26: Etüt-20	68
Şekil 27: Etüt-21	68
Şekil 28: Etüt-22	69
Şekil 29: Etüt-23	69
Şekil 30: Etüt-24	70
Şekil 31: Etüt-25	70
Şekil 32: Etüt-26	71
Şekil 33: Etüt -27	71

GRAFİK LİSTESİ

- Grafik 1:**GSL Kanun ders kitaplarının içeriğinde yer alan bilgiler konunun niteliğine bağlı olarak anlamayı ve yorumlamayı kolaylaştıracak ve öğrenmeye katkı sağlayacak şekilde düzenlenmiş midir sorusunun dağılımı 74
- Grafik 2:**Kanun ders kitapları içeriğindeki kanun tarihçesi ve yapısı ile ilgili verilen bilgiler yeterli düzeyde midir sorusunun dağılımı..... 75
- Grafik 3:**GSL Kanun ders kitaplarında yer alan bilgiler öğrenmeye katkı sağlayacak görsel öğelerle desteklenmiş midir sorusunun dağılımı 75
- Grafik 4:**GSL Kanun Dersi ders kitaplarının içeriğinde yer alan ön bilgiler yeni öğrenilecek bilgilere temel oluşturabilecek düzeyde midir sorusunun dağılımı. 76
- Grafik 5:**GSL Kanun dersi ders kitaplarındaki makam sıralaması öğrenci düzeyine uygun mudur sorusunun dağılımı 76
- Grafik 6:**GSL Kanun dersi ders kitaplarında teknik çalışmalar için verilen etüt çalışmaları öğrencinin çalgı gelişimi için yeterli midir sorusunun dağılımı 77
- Grafik 7:**GSL Kanun ders kitapları içeriğinde yer alan etüt çalışmaları basitten karmaşığa, yakından uzağa, kolaydan zora olacak şekilde sıralanmış mıdır sorusunun dağılımı..... 77
- Grafik 8:**GSL Kanun dersi ders kitaplarında verilen eserler öğrencinin düzeyine ve gelişim özelliklerine uygun mudur sorusunun dağılımı 78
- Grafik 9:**GSL Kanun ders kitapları içeriğinde yer verilen eserler basitten karmaşığa, yakından uzağa, kolaydan zora olacak şekilde sıralanmış mıdır sorusunun dağılımı 78
- Grafik 10:**GSL Kanun ders kitaplarında akort konusuna yer verilmeli midir sorusunun dağılımı 79
- Grafik 11:**GSL Kanun ders kitaplarında yer alan transpoze (göçürme) konusundaki bilgiler yeterli düzeyde midir sorusunun dağılımı..... 79

Grafik 12:. GSL Kanun ders kitaplarındaki süsleme teknikleri konusundaki bilgiler yeterli düzeyde midir sorusunun dağılımı.	80
Grafik 13: GSL Kanun ders kitaplarında kanun öğretimi adına ortak bir kullanım dili oluşturulmuş mudur sorusunun dağılımı	80
Grafik 14: GSL Kanun ders kitaplarının içeriğinde yer alan ölçme değerlendirme etkinlikleri işlenen konularla ilgili bilgi ve becerileri ölçme açısından yeterli midir sorusunun dağılımı	81
Grafik 15: GSL Kanun ders kitapları içeriği öğrencinin başkasının yardımı olmaksızın kendi başına anlayabileceği ve öğrenebileceği ayrıntıda ve yapıda mıdır sorusunun dağılımı.....	81
Grafik 16: GSL Kanun ders kitapları içeriği öğretim ilkelerinden bütünlük (öğrencinin süreç içerisinde deşifre, icra, teknik yönünden gelişmesi) ilkesine uygun mudur sorusunun dağılımı.	82
Grafik 17: GSL Kanun öğretiminde Kanun ders kitapları haricinde farklı metot ve kaynaklardan yararlanılmalı mıdır sorusunun dağılımı.....	82
Grafik 18: GSL Kanun Ders kitabı içeriği öğretim ilkelerinden ekonomiklik (öğretim sürecinin hızlı bir şekilde gerçekleşerek öğrenmenin daha kısa sürede sağlanması) ilkesine uygun mudur sorusunun dağılımı.....	83
Grafik 19: GSL Kanun ders kitabı içeriğinde egzersiz, etüt ve alıştırma için metronom belirtilmeli midir sorusunun dağılımı.	83
Grafik 20: GSL Kanun ders kitabı içeriğinde dünya müziklerinden örnek eserlere yer verilmeli midir sorusunun dağılımı.	84

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Uzman Kişilerin Cinsiyet Durumları	72
Tablo 2: Uzman Kişilerin Müzikal Kariyer Durumlar	73
Tablo 3: Uzman Kişilerin Mesleki Deneyimleri	73
Tablo 4: Uzman Kişilerin Görev Yaptıkları Müzik Kurumu.....	74

Sakarya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Özeti

Yüksek Lisans	X	Doktora	
Tezin Başlığı: Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerindeki Kanun Öğretimi Ders Kitaplarının İncelenmesi, Buna Dair Uzman Görüşleri ve Öneri Etüt Çalışmaları			
Tezin Yazarı: Dilşan ASLAN		Danışman: Doç. Dr. Ferdi KOÇ	
Kabul Tarihi: 07.05.2021		Sayfa Sayısı: x(ön kısım),108(tez),18(ek)	
Anabilim Dalı: Temel Bilimler		Bilim Dalı: Müzik Bilimleri	
Ülkemizde mesleki müzik eğitimi veren kurumlardan biri olan Güzel Sanatlar Liselerinde çalgı eğitimi kapsamında yer alan kanun çalgısının, Türk müziğinin önemli çalgılarından biri olması, makam müziğinde koma seslerini eksiksiz ifade etmesi, çok sesli müziğe ve yeniliklere açık olması bakımından hem ulusal, hem de uluslararası alanda dikkatleri çeken önemli bir enstrümandır. Türkiye’de birçok ilimizdeki Güzel Sanatlar Liseleri’nde çalgı eğitimi olarak kanun dersleri bulunmakta olup, bu dersin uygulama aşamasında teorik ve pratiğe yönelik bilgilerin bulunduğu, ders kitabı olarak kullanılan kitaplar mevcuttur. Güzel Sanatlar Liseleri’nde çalgı eğitiminde kullanılan kanun öğretimi ve bu öğretimin sağlıklı işlemesi için bu kitaplar oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Bu çerçevede kullanılan kitapların içeriğinin öğrencilerin seviyesine uygunluğu, algılamada hazır bulunuşu, icrayı ileriye taşımak gibi özellikleri bakımından olumlu ve olumsuz yönlerinin ortaya konması, kanun çalgısının öğrenimindeki başarısında büyük önem taşımaktadır. Bu araştırmada, Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümlerindeki 9, 10, 11 ve 12. sınıf çalgı eğitimi kanun ders kitapları incelenerek, kanun çalgısı alanında uzman kişilerce değerlendirmeler yapılmış ve bu değerlendirmeler ışığında kanun çalgısı için etütler yazılmıştır. Araştırmada, doküman analizi ve nitel araştırma yöntemlerinden biri olan görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmamız sonucunda GSL Kanun ders kitaplarındaki makam sıralamasının tekrar gözden geçirilmesinin, görsellik anlamında kitabın zenginleştirilmesinin, akort konusuna ayrıntılı olacak şekilde yer verilmesinin, etütlerin metronom belirtilerek aşamalık ilkesine göre hazırlanmasının, eserlerin kolaydan zora olacak şekilde düzenlenmesinin ve kanun dersi kitapları dışında farklı kaynaklardan faydalanılmasının yararlı olacağı; aynı zamanda öğrencinin çalgı ve repertuar gelişimine olumlu yönde ve önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.			
Anahtar Kelimeler: Çalgı, Güzel Sanatlar Liseleri, Kanun, Müzik Eğitimi, Türk Müziği.			

Sakarya University
Institute of Social Sciences Abstract of Thesis

Master Degree	☒	Ph.D.	☐
Title of Thesis: Law On The Music Departments Of Fine Arts High Schools Review Of Teaching Course Books, Regarding This Expert Opinions And Recommendations Studies			
Author of Thesis: Dilşan Aslan		Supervisor: Doç. Dr. Ferdi KOÇ	
Accepted Date: 07.05.2021		Number of Pages: x(pre-text),108 (body),18 (add)	
Department: Basic Sciences		Subfield: Music Sciences	
The qanun, included in the scope of instrument education in the Fine Arts High Schools-one of the institutions providing professional music education in our country- is an important instrument of attraction both nationally and internationally in being one of the important instruments of Turkish music, expressing coma sounds in makam music completely, and being open to polyphonic music and innovations. While there is qanun course as an enstrument training in FAHS in many province of Turkey, the books are available as textbooks that course of implementation phase of the theoretical and practice-oriented information are included. These books are crucial in teaching qanun instrument education and for the healthy functioning of teaching in FAHS. In this context, revealing the positive and negative aspects in contentwise the books used; in the students' level, readiness in perception, advancing the performance matters the success of the learning process. In this study, the 9th, 10th, 11th and 12th grade qanun textbooks in the music departments were examined, evaluations made by experts in the field of qanun and studies written for the qanun in consideration of these evaluations. Consequently, it would be beneficial to review the rank order, to enrich the book in visuality, to give a detailed place on the tuning, to prepare studies according to the principle of progressive by specifying the metronome, to arrange works from easy to difficult and to benefit from different sources. Finally, it is thought to contribute positively and significantly to the development of the student's instrument and repertoire.			
Keywords: Fine Arts High Schools, Qanun, Music Education, Turkish Music, Instrument.			

GİRİŞ

Çalışmanın Konusu

En temel anlamıyla eğitim, bireylerin doğumundan itibaren yaşam boyu devam ederek olumlu yönde istenilen davranışları oluşturma sürecidir. Eğitim yoluyla bireylerin davranışlarında pozitif yönde ilerleme meydana gelir. Eğitim, insanların ana ihtiyaçlarından biridir. Genel olarak eğitim sürecinde sanat eğitimi de bireyin gelişiminde gerekli bir ihtiyaçtır. Sanat eğitimi bireyin doğasında bulunan yaratıcılığı, yapıcılığı ve estetik iç görüyü açığa çıkararak, kendisini anlayıp tanımasına, keşfetmesine, ayrıca hayata daha üretken ve olumlu gözlerle bakmasına olanak sağlar.

Eğitimin süreç içerisinde anlamlı bir niteliğe kavuşabilmesi için sanat, bilim ve tekniği de kapsayarak bireyleri ve dolayısıyla toplumları değiştirip dönüştürmesi, iyiye ve güzele yönlendirmesi ve bu yönde geliştirmesi gerekmektedir. Bu şekilde yapılan bir eğitim bireyleri ruhsal, kültürel ve toplumsal olarak tam anlamıyla dengeli ve üst düzeyde yetiştirmeyi amaçlar. Bu amaca yönelik nitelikli bir eğitim sürecinin üç temel alanından biri de sanat eğitimidir (Uçan, 1994: 7-8).

Müzik, en önemli sanat dallarından biri olup bireylerin eğitilmesinde gerekli bir araçtır. Müzik eğitimi yoluyla insanların güzel duygu ve davranışları öğrendikleri, sağlıklı, mutlu ve başarılı olabildikleri, kendisine, çevresine ve dolayısıyla topluma faydalı bireyler haline geldikleri araştırılarak ortaya konmuş gerçeklerdir. Estetik duygusunun gelişmesinde önemli bir araç olan müzik süreç içerisinde, gerek bilimsel gerekse kültürel boyutlarda bireyleri doğumdan ölüme kadar etkiler. Aristo (MÖ.384-322), müzik eğitiminin önemi ile ilgili görüşlerini “iyi bir karaktere ulaşmada erken ve yoğun bir müzik eğitimi” olması gerektiğini bu sözleriyle belirtmiştir.

Mesleki anlamda akademik sanat eğitimi, sanatı bütünüyle ya da belli bir kolunu meslek alanı olarak seçen veya seçmek isteyenlere yönelik olan, bireyin istenilen düzeyde yetenekli olması şartıyla, mesleğin gerektirdiği sanatsal davranışları ve birikimi bireye kazandırmayı hedefler (Uçan, 1995: 125).

Mesleki alanda günümüzde verilen müzik eğitimi, üniversitelerde eğitim fakültelerinin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında, Devlet

Konservatuvarlarında, Sahne Sanatları bölümlerinde ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlı GSL müzik bölümlerinde verilmektedir.

Müzik eğitiminin mühim bir parçası da çalgı eğitimidir. Çalgı eğitimi sayesinde öğrenciler kabiliyetlerini geliştirerek, müzik alanındaki donanımlarını zenginleştirecek, müzikal beğenilerini ileri bir düzeye çıkaracaktır. Aynı zamanda çalgı eğitimi aracılığıyla öğrenciler müziksel işitmelerini, beraber müzik yapma yetilerini geliştirecekler, istikrarlı ve disiplinli çalışma alışkanlıkları edineceklerdir. Ulusal ve uluslararası müzik sanatını çalgı eğitimi aracılığıyla tanıma fırsatı bulacaklar, izledikleri konserlerle eleştiri gücü kazanacaklardır (MEB, 1996: 282).

“Bir ülke mûsikîsinin karakteristiğini meydana getiren husus, o mûsikînin ses sistemi ve sonra da çalgılarıdır” (Üngör, 2004: 33). Araştırmamıza konu olan kanun çalgısı geleneksel Türk Müziğinin önemli çalgılarından olup, GSL müzik bölümlerinde de eğitimi yapılmaktadır. GSL’de kanun eğitim-öğretimi dört yıllık öğrenim sürecini kapsamaktadır. Dersin en önemli hedefi, öğrencinin çalgısını mesleki ve toplumsal hayatında etkin ve verimli bir şekilde kullanabilmesini sağlamak, Türk Müziği ses sistemi ve makam müziğini anlayıp yorumlama becerisini kazandırmaktır (MEB, 2016:3).

Kanun eğitimi de Türk Müziği eğitimi gibi Cumhuriyetimizin ilk senelerine kadar meşk halkası şeklinde yani usta- çırak ilişkisine dayanarak yol almış, bundan dolayı geleneksel bir icrâ şekli ve üslubu meydana gelmiştir. Yalnızca bu tarzın kullanılmasından dolayı çalgı eğitimi ve öğretiminde metot alanı gelişmemiş, geride kalmıştır. Sadece meşk yöntemiyle ilerleme kaydedilemeyeceği de ortadadır (Aydoğdu, 2012: 20).

Kanun çalgısının daha etkin öğretiminde meşk sisteminin eksikliği ve yeterliliği üzerine tartışmalar mevcuttur. Bir çalgının yalnızca geleneksel icra yöntemleriyle öğretilmesinin eksik kalacağı düşünülmektedir. Az sayıda ve çeşitli kanun metotları bulunmakta, bu metotların araştırılıp geliştirilmesi, belli bir sisteme oturtulması ve temel konularda birlikteliği gerekmektedir. Metot ile yapılan bir kanun öğretimiyle birlikte, metotları inceleyip sazına hâkim olmuş bir kanun öğretmeni nezaretinde meşk usulüyle yapılan çalışmada başarı kaçınılmaz olacaktır. Öğrencilere eğitim esnasında geniş bir yelpazede repertuar zenginliği sunulmalı, dolayısıyla Yalçın Tura’nın Dalgaların Oyunu, Arif Melikov’un kanun piyano göçürmesi, Hasan Ferit Alnar ve Haçatur Avedisyan’ın kanun

konçertoları gibi eserlerin öğrencinin repertuarına eklenmesi gerekmektedir. Böylelikle öğrencilerin çalgıdaki ufkı genişleyecek, önüne çok farklı pencereler açılarak çalgısına hâkim olacak ve farklı teknikler uygulamasıyla, çalgı daha da etkili kullanılacaktır (Aydoğdu, 2012: 20).

Son dönemlerde kanun sazının çalınışı ve öğretilmesinde yeni üslup ve tarzlar oluşmuştur. Günümüzde gerçekleştirilen kanun eğitimi genel geçer yöntemlerle uygulanmakla birlikte, bu yöntemlerde standart bir ortaklığın olmadığı, mevcut metotların da bilirkişilerce yeterli gelmediği belirtilmektedir.

“Kanun çalmak sadece egzersizleri çalışıp teknik olarak hızlı parçalar çalmak demek değildir. Madem Türk mûsikîsi icra ediyoruz, o zaman bu mûsikînin tarzını, tavrını, makamlardaki perdelerini aslına uygun olarak icra etmeliyiz. İşte tam burada nazari sistemi iyi öğrenmemiz lüzumu ortaya çıkıyor. Makamları ve onunla ilgili büyük formlarda günümüze kadar ulaşmış birçok eseri inceleyip kayıtlı olanları üstatlardan dinlemezsek icramız eksik kalır” (Karaduman, 2012: 24).

Eğitimde ulaşılmak istenen davranışlar belirlenirken neyin, nasıl, ne kadar sürede öğretileceği ve hangi şekilde değerlendirileceği gibi konuların dikkatle ele alınması gerekliliği bilinmektedir. Eğitim-öğretimde kazandırılacak olan hedef ve davranışlara ulaşabilmek için buna uygun öğretim programının hazırlanması ve hazırlanan programın uygulanmasına yol gösterecek ders materyallerinin olması gerekmektedir. Bu materyallerin en önemlisi buna uygun olarak hazırlanmış ders kitaplarıdır. Ders kitapları, diğer alanlarda olduğu gibi genel müzik eğitimi alanında da yol gösterici olup önemli ve etkili bir öğretim aracıdır. Mesleki müzik eğitiminde de kullanılan ders kitapları, GSL çalgı eğitimi derslerinde basitten karmaşığa, parçadan bütüne, bilinenden bilinmeyene, farklı etüt ve eserlerin yer aldığı bir sistematik bütün olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu anlamda kanun eğitim-öğretimi konusunda hazırlanan bir kitap belirlenen öğretim programıyla tamamen örtüşen, öğrencinin gelişim seviyesine uygun olarak öğretilecek olan teknik kazanımların sıralanması, kitapların kapsamında bulunan etüt ve eserlerin eğitimin prensiplerine uygunluğu vb. konularda çok önemli ve gerekli olduğu ifade edilebilir (Baran, 2019: 1).

Yüksek Lisans tezi olarak hazırlanmış olan bu araştırmada, GSL müzik alanı 9, 10, 11 ve 12. sınıf kanun ders kitapları içeriğinin; niteliği, işlevselliği, yeterliliği ve öğrenciye göre olması gibi konularda büyük önem taşıdığı düşünüldüğünden eğitimci, akademisyen ve sanatçıların değerlendirmelerine bağlı olarak analiz yapılmaya çalışılmış ve bu doğrultuda etütler yazılmıştır.

Çalışmanın Problemi

Bu çalışmada, Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Güzel Sanatlar Liselerinde okutulan “Çalgı Eğitimi Kanun” ders kitapları öğretim sistematığının, kanun öğretim yöntem ve teknikleriyle orantılı olup olmadığına dair uzman değerlendirmeleri nasıldır?” sorusuna cevap aranacaktır.

1. GSL çalgı eğitimi kanun ders kitapları kanun öğretim sistematığına uygun mudur?
2. GSL çalgı eğitimi kanun ders kitapları kanun öğretim yöntem ve tekniğine uygun mudur?
3. GSL çalgı eğitimi kanun ders kitapları kanun öğretim ilkelerine uygun mudur?

Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışmada 3’lü likert tipi ölçek kullanılarak nitel araştırma yöntemlerinden biri olan görüşme tekniği uygulanmıştır. Görüşme, belli bir konuda ilgili kişi(ler)den veri toplamak suretiyle en az iki kişi arasında gerçekleştirilen bir iletişim sürecidir. Görüşme, bireylerin ne ve neden düşündüklerini, bakış açılarını, davranış ve duygularını şekillendiren etmenlerin neler olduğunu açığa çıkarmaktadır (Metin, 2014: 13). Amaca ulaşabilmek için görüşme formu tekniğinden faydalanılmıştır. Bu doğrultuda uzmanlardan meydana gelen grupla görüşme formu planlanmış, bununla birlikte ilgili literatür ayrıntılı bir şekilde taranmıştır.

Format belirlenerek, ölçme için gerekli olan madde/soru havuzu oluşturulmuştur. Soruların açık, sade ve anlaşılabilir olmasına, bir sorunun birden fazla yargı ve düşünce içermemesine dikkat edilmiştir. İlk sorular uzmanların demografik özelliklerini, sonraki sorular uzmanların kitaplarla ilgili görüşlerini tespit etmek amacıyla sorulmuştur. Daha sonra belirlenen sorular için uzman görüşüne başvurulmuş, uzmanlar tarafından yapılan değerlendirmede soruların özgün, açık ve gerekli olup olmadığı hakkında görüş alınmıştır. Bu doğrultuda bazı ifadeler değiştirilmiş ya da çıkarılmıştır. Uzmanların

değerlendirmesiyle oluşan görüşme formu son halini almıştır. Kanun sanatçısı, eğitimci ve akademisyenlerden meydana gelen 15 kişilik uzman grup ile yapılan görüşme formunun demografik soruları arasında cinsiyet, müzikal kariyer, mesleki deneyim ve görev yapılan kurumun neresi olduğu soruları bulunmaktadır. Demografik sorulardan sonra kanun sanatçısı ve eğitimcilerine, kanun eğitimi ile bağlantısı olan 20 soru (Evet, Hayır, Kısmen) sorulmuş ilaveten önerilerin bulunduğu açık uçlu bir soru sorulmuştur.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışma, Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı Güzel Sanatlar Liseleri “Çalgı Eğitimi Kanun” ders kitaplarının uzman görüşlerinin değerlendirmesiyle incelenerek mevcut eksikliklerin tespit edilmesi, bu tespitler doğrultusunda değerlendirmeler yapılarak öneriler sunulması ve GSL kanun öğretmenlerinin faydalanabileceği bir kaynak sunulması amaçlarını içermektedir.

Çalışmanın Önemi

Araştırmada, görüşme formu sunulan ve uygulanan kanun öğretim elemanı, kanun öğretmeni ve kanun sanatçılarınin GSL “Çalgı Eğitimi Kanun” ders kitaplarını inceleyerek görüşlerinin ortaya konulması, kitapların kanun çalgısı öğretim yöntem, teknik ve ilkelerine uygun olup olmadığı ve bundan sonraki yapılacak olan çalışmalara ışık tutması bakımından önemlidir.

Çalışmanın Varsayımları

1. Araştırma için belirlenen yöntem ve veri toplama tekniklerinin araştırma konusuna ve amacına uygun olduğu,
2. Görüşlerine başvuru olan uzmanların, uygulanan görüşme formuna verdikleri cevaplarla görüşlerini büyük ölçüde yansıtmış olduğu,
3. Seçilen örneklem grubunun evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

Çalışmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırmada, Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı GSL 2019-2020 eğitim-öğretim yılı “Çalgı Eğitimi Kanun” 9, 10, 11 ve 12. sınıf ders kitaplarıyla,

1. Kanun 6ğretim elemanları, kanun 6ğretmenleri ve kanun sanatçılarının görüşlerini ortaya koymak amacıyla hazırlanmış olan görüşme formunun kullanımıyla,
2. Yüksek Lisans programı için ayrılan süre ve araştırmacının sağlayabileceği maddi olanaklarla sınırlıdır.

Çalışmanın Evren ve Örneklemi

Araştırma evreni Milli Eğitim Bakanlığı GSL 2019-2020 eğitim-öğretim yılı çalgı eğitimi ders kitaplarından oluşmaktadır. Örneklemi ise 2019-2020 eğitim-öğretim yılı “Çalgı Eğitimi Kanun” 9, 10, 11 ve 12. sınıf ders kitaplarından oluşmaktadır.

BÖLÜM I: TÜRK MÜZİĞİ EĞİTİMİ TARİHİ

Eski çağlardan günümüze kadar, Türk Milleti'nin mûsikîye olan ilgisinin her dönem artarak devam ettiği, günümüze gelebilmiş tarihi kalıntılardan ve yazılı belgelerden anlaşılmaktadır. Türk müzik tarihiyle, tarih boyunca Türklerin mûsikîyle olan ilişkisi, Türk Müziği ses sistemi ile tekniğinin araştırılıp incelenmesi olarak düşünebiliriz (Özcan, ; Çak, 2018: 603).

Osmanlı Devleti döneminde XV. yy'den XIX. yy 'ye kadar Türk Müziği hakkındaki bilgiler edvarlar, nota örnekleri ve makam tariflerini içeren yazma eserler, ayrıca minyatür ve resim gibi günümüze kadar gelebilen kaynaklar aracılığıyla bizlere ulaşmıştır (Karabaşoğlu, 2016: 198). Bunun yanında Türk Müziği'nin geçmişten beri eğitim-öğretim ve gelecek nesillere aktarılma yönteminde meşk yönteminin kullanıldığı bilinmektedir. Bu yöntemle Türk Müziği'nin temelini oluşturan makam, usul, form ve repertuar birikimi gelecek kuşaklara aktarılmaya çalışılmıştır (Kaçar, 2005: 216).

Osmanlı Devleti döneminde meşk yöntemiyle kısmen sistemleşen Türk Müziği, belli başlı kurumlarda yoğunlaşmıştır. Enderun başta olmak üzere Mevlevihâneler, Mehter ve Mızıka-yi Hümâyûn Osmanlı Devleti'nde resmi olarak müzik eğitiminin yapıldığı kurumlardır (Özden, 2014: 89). Günümüzdeki Türk Müziği eğitiminin de temellerini oluşturması bakımından Osmanlı Dönemiyle ele alacağımız Türk Müziği eğitimi tarihini Enderun, Mızıka-yi Hümâyûn ve Dârülelhan başlıklarıyla inceleyeceğiz (Özden, 2013: 18).

1.1. Enderun

Farsça olan Enderun kelimesi, bir şeyin içi, kalbi anlamındadır (Şükün, 1996: 178). Kuruluşı II. Murad dönemine dayanan Enderun mektebi, Osmanlı İmparatorluğu'nun kudretini daim ve muhafaza etmek, aynı zamanda nitelikli insan yetiştirmek için kurulmuş bir eğitim kurumudur (Akkutay, 1984: 26).

Osmanlı İmparatorluğu'nda çeşitli eğitimlerin ve müzik eğitiminin de olduğu Enderun Mektebi, Türk müziğinin en önemli mûsikîşinaslarının, bestekârlarının, sazende ve hanendelerinin yetiştiği, böylece Türk müziğinin gelişmesine büyük katkıları olan bir kurum olduğu tarihi kaynaklarda bildirilmektedir. Yetişen mûsikîşinasların aynı zamanda

hocalık yaptığı Enderun Mektebi'nde verilen mûsikî eğitimiyle, geleneksel mûsikîmizin gelecek kuşaklara aktarılması da sağlanmıştır (Toker, ; Özden, 2013: 109)

Enderun'da yetiştirilmek üzere ülkenin dört bir yanından devşirilerek Divan-ı Hümâyun önünde toplanan çocukların seçimi bizzat padişahın da bulunduğu esnada yapılırdı. İslam dininin öğretilmesinin başta geldiği seferli koğuşunda, müziğe karşı yeteneği olan çocuklar koğuşun yanında bulunan “Meşkhâne” ye yazdırılırdı. Seferli koğuşu kurulana kadar büyük ve küçük odalarda yapılan mûsikî öğreniminin yanında her öğrencinin yeteneğine göre Kuran-ı Kerim, İslami ilimler, edebiyat, hat sanatı, nakkaşlık, kuyumculuk, binicilik, savaş oyunları ve kemankeşlik eğitimi verilirdi. Mûsikî öğretimi titizlikle yapılır, yetenekli gençler belirlendikten sonra her biri bir ustanın yanına çırak olarak verilirdi. Öğrenciler mûsikînin bütün inceliklerini kavrayıp öğrendikten sonra ustalaşırlar, Topkapı Sarayı'nda iki kez yapılan “Fasl-ı Humâyun”a katılıp “ihvan ve iltifatlara nail” olurlardı (Özalp, 2000: 27-30-31).

Sarayda uzun süre hizmet etmiş olan Leh asıllı Ali Ufki Bey, müzik derslerinin işlenişini şöyle anlatmıştır: “Mûsikî içoğlanları odalarından çıkarlar ve üstatlarının karşısında yerlerini alırlar. Sonra da kimi zaman sırayla kimi zaman hep birden tek sesli müziklerini çalışırlar” (Berktaş, 2002, akt. Özden ve Toker, 2010, s. 310).

Enderun'da diğer eğitimlerde olduğu gibi mûsikîdeki tecrübenin de yeri önemle ifade edilmelidir ki, önemli üstatlar tarafından verilen mûsikî eğitimi de bu tecrübenin aktarılmasına dayanırdı. Bu aktarımın adı meşk sistemidir. Belli sistemi ve düzeniyle bir kurum haline gelen Enderun'da verilen mûsikî eğitimi, seçilen seçkin öğrencilere meşk sistemi yoluyla öğretiliyordu (Devellioğlu, 2007, 631).

XIX. yüzyıla kadar gelişimi ve verimliliğini sürdüren Enderun-i Hümayun, Osmanlı İmparatorluğu'nda yenileşme hareketlerinin etkisi ve bunların yanlış uygulanması sonucu Mehterhane'de olduğu gibi bu yararlı kuruluşu da yozlaştırmaya yetti. 1833 tarihinden başlamak üzere nitelik değiştiren Enderun-i Hümayun'un eğitim sistemine Avrupalı özellik kazandırılmak istendi. Enderun bütün önem ve değerini yitirdi. Osmanlı Sarayı'nda uzun yıllar resmi görevlerde bulunan ve bu kuruluşu yakından tanıyan Halid Ziya Uşaklıgil Enderun'un son yıllarını şu cümlelerle anlatıyor; “Buradan hükümet adamları, nakkaşlar, mûsikîşinaslar, hattatlar, oymacılar, bestekârlar, şairler yetişmiş ve her şeyden ziyade bu müessese edep ve terbiyenin, iç ve dış görünüş güzelliğinin bir

yetişme yeri imiş. Abdülmecid ve Abdülaziz devirlerinden başlayarak bozula bozula, nihayet Abdülhamid zamanında her taltif edilmek istenen tfekinin, aşçının, kapıcının yeğeni, oğlu, daha bilmem nesi buraya (ırağ) edilerek, artık eskiden kalan erkn ve edep sahiplerini bıktırarak derecede dolup taşmıştı” (zalp, 2000: 28).

Enderun Mektebi Osmanlı Devletinin diğer kurumlarıyla birlikte aynı zamanlarda olacak şekilde bir bozulma yaşamış ve 1 Temmuz 1909 yılında kapatılmıştır (Başgöz, 1995: 21).

1.2. Mızıkay-i Hümâyun

1826 yılında Yeniçeri Ocağı’nın kapatılmasıyla bu teşkilata bağlı bir askeri müzik kurumu olan “Mehterhane -i Hümayun ”da ortadan kaldırılmıştı. Osmanlıda askeri müziği temsil eden Mehterhanenin yerine Saray içinde ağdaş bir askeri müzik kurumu olan Mızıkay-i Hümâyun kurulmuştur (Say, 1994: 509).

Sultan II. Mahmut’un işteğiyle 1827 yılında modern bir askeri müzik sistemi geliştirmek amacıyla bugün İşstanbul Teknik niversitesi’nin yerleşkesinde bulunan Taşkışla’da kurulan Mızıkay-i Hümâyun kendi yapısı içinde Türk ve Batı Müziği ğretimi yapacaktı (zalp, 2000: 59). Saraya bağlı bir askeri okul olduğundan dolayı Mızıkay-i Hmyunun teşkilat yapısı askeri sisteme göre düzenlenmiştir. Boşalan kadrolar için sınavla alım yapılan okulda Batı Müziği resmi devlet müziği olarak kabul edilmiştir (ztuna, 1987: 38).

Kurumun denetimiyle Giuseppe Donizetti görevlendirilmiş “Devlet-i Osmaninin Mızıkalar Umum Mrebbisi ve Muallimi” unvanı verilerek geniş yetkilerle göreve getirilmiştir (Antep, 2017: 16). Giuseppe Donizetti’nin görevlendirilmesiyle ağdaş bir kurum haline gelen Mızıkay-i Hmyunda açılan ilk Batı Müziği bölümü bandodur. Bandonun açılmasından sonra orkestra kurulmuştur. Mızıkay-i Hmyuna seçilen öğrenciler ilk olarak Enderun’da eğitim gören müziğe yetenekli olanlar arasından seçilmiştir. Doğrudan padişaha bağlı olan kurumda Boru-Trampet takımı Bandonun çekirdeğini oluşturmuştur. Kurumun başında olan şeflerin asker kökenli ve müzisyen vasıflı olmaları mecburidir. şef, törenlerin icrasından Padişah’a karşı sorumlu olup aynı zamanda ğretmen gibi müzik dersleri vererek marşlar bestelemişlerdir. Tarihte örneğine rastlanamayacak kadar geniş olan kadrosu ve teşkilatıyla merkezi sistem ile yönetilen Mızıkay-i Hümâyun bir müzik kurumu olarak tarihteki yerini almıştır. Askeri Saray

Bandosu’nu, Saray Orkestrasını, Saray Korosu’nu, Saray Opera ve Operet Orkestralarını ve Sarayın mûsikî hocalarını kapsayan adeta bir Konservatuvar niteliğindedir (Özcan, 2003: 422). Bando ve Orkestrada kullanılan sazlar Fagot, Flavta, Büglü, Fifre, Klarnet, Serpantin, Trombon, Bukçer’dir. Aynı dönemdeki Fransız ve İtalyan askeri bandolarında da benzer çalgılar kullanılmıştır (Özalp, 2000: 60).

Ayrıca bünyesinde fasıl heyetleri, müezzinan, tiyatro, orta oyunu, cambaz ve karagöz-hokkabaz-kukla gibi bölümleri barındıran Mızıkâ-yi Hümayunun bu bölümlerinde, müzik tarihimizdeki değerli şahsiyetler görev yapmışlardır. Fasl-ı Atik adı verilen fasıl heyetinde Hacı Arif Bey, İsmail Hakkı Bey, İsmail Dede Efendi ve Münir Nurettin Bey gibi çok değerli müzisyenler görev almışlardır (Antep, 2017: 19).

Saltanatın kaldırılması ve Cumhuriyetin ilanıyla Saray mızıkası ve Türk Müziği sanatçıları Ankara’da görevlendirilerek Cumhurbaşkanlığı kadrosuna alınmışlardır. Bu tarihten sonra “Cumhurbaşkanlığı Orkestrası ve Bandosu” olarak Batı Müziği bölümü ikiye ayrılmıştır. Türk Müziği sanatçıları ise “Cumhurbaşkanlığı Fasıl Heyeti” adıyla uzun yıllar görevde bulunmuşlardır. Bu sanatçıların en seçkin üyeleri sonraki yıllarda Türkiye radyolarında görevlerini sürdürmüşlerdir (Özalp, 2000: 62).

1.3. Dârülelhan

Osmanlı Devleti’nde Batılılaşma politikaları nedeniyle Türk Müziği ciddi problemler yaşamaya başlamıştı. Türk müziğinin gelecek kuşaklara aktarılabilmesi için gerekli öğretmenlerin yetiştirilmesi, Türk Müziği formlarının yetiyecek üstatlarca notaya alınabilmesi ve Türk müziğinin hak ettiği yere gelmesi milli bir mesele haline gelmişti (Kolukırmık, 2014: 482).

Osmanlı’da kurulan ilk sistemli konservatuvar Dârülelhan’dır (Özden, 2013: 19). Kurulması ve gelişmesinde, Dârülbedayi’deki mûsikîşinasların çok önemli katkıları olmuştur (Özalp, 2000: 66). Birinci Dünya Savaşı’nın başlamasıyla, açılışında engeller yaşanan Dârülbedayi, 27 Ekim 1914 tarihinde resmi olarak açılmıştır (Ozansoy, 1964: 51). Konservatuvar olarak Tiyatro ve mûsikî alanlarında eğitim vermek üzere açılan Dârülbedayi’nin Türk Müziği bölümünün görevi ve amacı klasik mûsikîmizin çökmesini ve unutulmasını önlemek, klasik eserlerimizin notalarını o zamanlarda icra edildiği şekliyle aslına uygun yazmak ve mûsikî zevkini aşılayıp yaymaktır (Özalp, 2000: 67).

Sadece geçmiş Türk Müziği eserlerinin okutulması ve yalnız Türk Müziği konserleri verilmesi kararlaştırılan okulun Batı Müziği bölümü açılışı ileri bir tarihe ertelenmiştir (Sevengil, 1968: 209). Okulun mûsikî bölümü öğretim kadrosunda Zati Arca, Ahmed Irsoy, Tanburi Cemil Bey, H. Sadeddin Arel, Suphi Ezgi, Leon Hancıyan, Zeki Üngör ve bazı yabancı öğretmenler bulunmaktaydı (Özalp, 2000: 66-67).

Birinci Dünya Savaşı'nın da getirdiği ekonomik problemlerden dolayı, yönetim kurulu bu ekonomik sıkıntılara çözüm olması için 14 Mart 1916 tarihinde mûsikî bölümünü kapatmıştır (Sevengil, 1968: 219). Ancak Türk müziğinin içinde bulunduğu kötü durumdan dolayı acilen bir okul kurulması gerektiği anlaşıncı, “Müzik Encümeni”nin bir yazısı ile işin ehli insanlar toplantıya çağırılmış, kız ve erkek öğrenciler için ayrı ayrı eğitim yapılacak bir okulun açılmasına karar verilmiştir. Böylece Türk müziğini geleceğe taşıyabilmek için ihtiyaç duyulan öğretmenler Dârülelhan'da yetiştirilebilecekti. Okula “Nağmeler Evi” anlamına gelen Dârülelhan ismi, okulun fahri başkanlığını yapmış olan Ziya Paşa tarafından verilmiştir (Özalp, 2000: 68). Öncelikli olarak Türk müziğinin yer aldığı Dârülelhanın ders programında Batı müziğine de yer verilmiştir (Özcan, 1995: 518).

Kuruluşu Birinci Dünya Savaşı yıllarına denk geldiği için çalışmaları olumsuz etkilenen Dârülelhan, araştırma ve yayın çalışmalarına ağırlık vermiş, 1924 yılından başlayarak “Dârülelhan Mecmuası” adıyla dergi yayınları yapmaya başlamıştır. Eski mûsikî eserlerinin derlenmesi çalışmalarına hız verilerek Tevşihler, Duraklar, İlahiler, Bektaşî Nefesleri, Ayinler gibi birçok klasik eser bu yıllarda hazırlanmıştır. Bu olumlu çalışmalar sürerken Milli Eğitim Bakanlığı'nın denetiminde bulunan Dârülelhan, diğer özel mûsikî okullarıyla (Terakk-i Mûsikî Mektebi, Gülşen-i Mûsikî Mektebi, Darü't-talim-i Mûsikî, Darü'l-feyz-i Mûsikî, Üsküdar Mûsikî Cemiyeti, Darü'l-Mûsikî-i Osmani) birlikte 9 Aralık 1927 tarihinde “Maarif Vekili” Mustafa Necati'nin talimatıyla Türk Müziği öğrenim ve öğretiminden men edilmiştir. 22 Ocak 1927'de yeni bir yönetmelikle açılan “İstanbul Belediye Konservatuarı” nda artık Türk Müziği öğrenim ve öğretimine yer verilmemiştir (Özalp, 2000: 68-72).

Temeli Darülbeydi 'de atılan Dârülelhan, devlet eliyle Türk Müziği eğitimi için, ilk açılan okul olarak Osmanlı mûsikî eğitimindeki seçkin yerini almıştır (Paçacı, 1994: 21).

1.4. Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuvarı

Cumhuriyetin kurulmasıyla hedeflenen yeniliklerden Klasik Türk Müziği olumsuz etkilenmiş, Osmanlı Devletine ait olduğu düşüncesiyle Türk Müziği eğitim kurumlarında kabul görmemiştir. Tek sesli olduğu düşüncesiyle eğitim kurumlarında dışlanan klasik Türk Müziği, kurulan Mûsikî dernekleri ve topluluklarıyla yaşatılmaya çalışılmıştır (Usta, 2010: 112).

“1923 yılında Cumhuriyetin ilânıyla birlikte devletin resmi müzik politikası Batı Müziği olarak belirlendi. Dârülelhan programına Batı Müziği de ilave edilerek yeniden açıldı. Fakat 1926 yılında, hükümet politikasına uygun olarak Türk Müziği bölümü kaldırıldı, sadece klâsik eserleri tasnif ve tespit eden bir kurul oluşturuldu ve Türk Müziği eğitimi-öğretimi kaldırıldı. Burada amaç Türk müziğini yaşayan bir sanat olmaktan çıkarıp bir müze haline getirmektir. Buna karşılık Batı Müziği eğitimi Batı Konservatuvarları örnek alınarak düzenlendi” (Kaygusuz, 1999: 8).

Böylece geçmişte belli bir süre ihmal edilen Türk Müziği genellikle meşk usulüyle usta çırak ilişkisi şeklinde devam eden eğitimlerle varlığını sürdürmeye çalışmıştır. Türk Müziği Devlet Konservatuvarlarının açılmasıyla Türk Müziği daha akademik ve çağdaş bir temele oturmaya başlamıştır.

“Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuvarı kurulması hakkında ilk resmi başlangıç zamanın Milli Eğitim Bakanı Ali Nail Erdem’in yazısı ile başlamıştır. Buna istinaden yine zamanın Kültür Bakanlığı Müsteşarı Prof. Dr. Emin Bilgiç’in 02.06.1975 gün ve 46 sayılı müsteşarlık yazısı ile Avukat Ercüment Berker’den bir Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuvarı Kanunu hazırlaması istenmiştir. Yapılan çalışmalar sonucunda İstanbul Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuvarı Kuruluş Yönetmeliği yürürlüğe girmiş böylece ilk Türk Müziği Konservatuvarı kurularak 03.Mart.1976’da eğitime açılmıştır. Konservatuvarın ilk Yönetim Kurulu Üyeleri, Ercüment Berker’in başkanlığında; Prof. Dr. Muharrem Ergin, Cahit Atasoy, Neriman Tüfekçi, Yücel Paşmakçı, Cüneyt Orhon, Yılmaz Öztuna, İsmail Baha Sürelsan ve Alaeddin Yavaşca’dır. Daha sonra 17.08.1978’de Konservatuvar her iki bakanlık arasında düzenlenen protokol ile Milli Eğitim Bakanlığı’ndan Kültür Bakanlığı’na devredilmiştir. 03.03.1976’da kurulan İstanbul Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuvarı,

1982 yılında YÖK kapsamına alınmış ve İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı Türk Müziği Devlet Konservatuvarı olarak devam etmektedir” (Münevver, 2011: 28).

Ülkemizde Türk Müziği eğitimi verilen Devlet Konservatuvarları şunlardır; Aydın’da Adnan Menderes Üniversitesi Devlet Konservatuvarı. Afyon’da Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı. Antalya’da Akdeniz Üniversitesi Antalya Devlet Konservatuvarı. Bursa’da Uludağ Üniversitesi Devlet Konservatuvarı. Eskişehir’de Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı. Elazığ’da Fırat Üniversitesi Devlet Konservatuvarı. Ankara’da Gazi Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı, Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı. Adıyaman’da Adıyaman Üniversitesi Devlet Konservatuvarı. Diyarbakır’da Dicle Üniversitesi Devlet Konservatuvarı. İstanbul’da İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuvarı, Haliç Üniversitesi Devlet Konservatuvarı. Tokat’ta Gaziosmanpaşa Üniversitesi Devlet Konservatuvarı. Kars’ta Kars Kafkas Üniversitesi Devlet Konservatuvarı. Konya’da Selçuk Üniversitesi Dilek Sabancı Devlet Konservatuvarı. Kocaeli’nde Kocaeli Devlet Konservatuvarı. Gaziantep’te Gaziantep Üniversitesi Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuvarı. İzmir’de Ege Üniversitesi Devlet Türk Mûsikîsi Konservatuvarı. Hatay’da Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Antakya Devlet Konservatuvarı. Malatya’da İnönü Üniversitesi Devlet Konservatuvarı. Niğde’de Ömer Halisdemir Üniversitesi Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuvarı. Sivas’ta Cumhuriyet Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı. Sakarya’da Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuvarı. Giresun’da Giresun Üniversitesi Devlet Konservatuvarı. Van’da Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı.

BÖLÜM II: GÜZEL SANATLAR LİSELERİ TARİHİ

GSL ilk olarak dönemin Milli Eğitim Bakanı Avni Akyol tarafından 1989'da İstanbul'da "Avni Akyol Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi" adıyla açılmıştır. Bu okulların eğitim kadrosuna da MEB'in açmış olduğu sınavlarla alım yapılmaktadır. Yetenek sınavıyla öğrenci alan bu kurumlarda sınavları her okul kendi bünyesinde gerçekleştirmektedir. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ve 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun'a dayanarak programda şöyle özetlenmiştir; Eğitim-Öğretim faaliyetlerini yürüten GSL, öğrencilere güzel sanatlar alanıyla ilgili gerekli donanımlar kazandırmayı ve güzel sanatlar alanında yeterli ve nitelikli bireyler yetiştirilmesine kaynak olmayı hedefler. Ülkemizin birçok ilinde bulunan GSL'lerin sayısı 2018-2019 eğitim-öğretim yılında 82'ye çıkmıştır (Güzel Sanatlar Liseleri, 2018).
GSL, ilköğretimin tamamlanmasından sonra öğrenci alımı yapan ve 4 yıllık bir eğitim süresi olan, ortaöğretim düzeyindeki mesleki sanat eğitimi kurumudur. Müzik ve Resim bölümleri olmak üzere iki dalda eğitim verilmektedir. Bu okullara, özel yetenek sınavı yapılarak öğrenci alınmaktadır. Önceleri GSL'lerin öğretim süresi 1 yıl hazırlık sınıfı olmak üzere, toplamda 4 yıldır. Daha sonra "orta öğretimin yeniden yapılandırılması" ile birlikte Talim ve Terbiye Kurulunun 07 Haziran 2005 tarih ve 184 sayılı kararıyla, 2005-2006 öğretim yılından itibaren hazırlık sınıfı kaldırılmış ve eğitim-öğretim süresi 4 yıllık olarak yeniden planlanmıştır (Resmi Gazete, 16.12.2006: 26378).

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 16.06.2009 tarih ve 27260 sayılı makam onayı ile 2009-2010 Eğitim-Öğretim yılında GSL' den "Anadolu" kelimesi çıkarılarak Güzel Sanatlar Liseleri ve Spor Liseleri birleştirilmiş ve "Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri" haline gelmiştir (MEB, 2009).

Milli Eğitim Bakanlığının 14.06.2013 tarihli ve 1380223 sayılı makam onayı ile GSL ve Spor liselerini birbirlerinden ayırarak 2013-2014 Eğitim-Öğretim yılında ise "Güzel Sanatlar Liseleri"ne dönüştürülmüştür (MEB, 2013: 8). Bağlı bulunduğu Orta Öğretim Genel Müdürlüğünün 25.09.2018 tarihli ve 17410786 sayılı makam onayı ile Güzel Sanatlar Liseleri, Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlanmıştır (Güzel Sanatlar Liseleri, 2018).

Kurulduğu günden itibaren GSL 'de okutulan dersler, ders içerikleri, kurumsal yapı ve bu gibi konularda birçok değişikliğe uğramıştır. Bu değişiklikler sırasıyla aşağıda belirtildiği gibidir;

(1989), İstanbul'da açılmış ve Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, Talim Terbiye Kurulunun 04.09.1989 tarihli 111 sayılı kararı ile onaylanan “Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Hazırlık Sınıfı Haftalık Ders Çizelgesi” uygulanmıştır (Gözütok, 2003: 22).

(2008), Milli Eğitim Bakanlığının 04.12.2008 tarih ve 1608 sayılı “Ortaöğretimde Okul Çeşitliliğinin Azaltılması Genelgesi 2008/81” ile Güzel Sanatlar Liseleri ve Spor Liseleri birleştirilerek adı “Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi” olarak değiştirilmiştir (MEB, 2008: 81).

(2010), Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinin adındaki “Anadolu” ifadesi, Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğünün 06.06.2010 tarih ve 3669 sayılı, genel liselerin Anadolu liselerine dönüştürülmesi konulu genelgesinden sonra kullanımdan kalkmıştır (MEB, 2010: 30).

(2013), Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğünün program amaçlarının ve beklentilerinin farklı olduğu belirtilen, 18. Milli Eğitim Şura Kararları arasında yer alan Güzel Sanatlar ve Spor Lisesinin iki ayrı okul türü olarak yeniden düzenlenmesine dair politika değişikliği hususunda önemli değerlendirmeler yapılmış ve 14.06.2013 tarihli ve 1380223 sayılı Makam Onayı ile Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri ; “Güzel Sanatlar Lisesi” ve “Spor Lisesi” şeklinde iki farklı okul türü haline getirilmiştir (MEB, 2013: 7).

(2016), “16.06.2009 tarihli ve 27260 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi Yönetmeliği” yürürlükten kaldırılmış olup yerine 28.10.2016 tarihli ve 29871 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan “Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” yürürlüğe girmiştir (MEB, 2016: 83). Ders çizelgesi yenilenmiş, 2016-2017 eğitim-öğretim yılıyla birlikte GSL'de müzik alanında TSM ve THM alan programları ve haftalık ders çizelgeleri de aşamalı bir şekilde uygulanmaya başlanmıştır. GSL ders çizelgelerinde 2015 yılında çizelgede bulunan en temel derslerden biri olan Müziksel İşitme Okuma ve Yazma dersi 2016 yılında yayınlanan çizelgeye göre; Batı Müziği Teori ve Uygulaması, Türk Sanat Müziği Teori ve Uygulaması ve Türk Halk Müziği Teori ve

Uygulaması olarak 3 alana ayrılmıştır. 2016’da yayınlanan çizelgeye göre; Ortaöğretim Genel Müdürlüğünce bu iki okul türü için 43 olan ders programı sayısı 102’ye çıkmıştır (MEB, 2016: 43-47).

(2018) Talim Terbiye Kurulu 19.02.2018 tarih ve 56 sayılı Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesini yayınlamış, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında GSL 82’ye çıkmıştır. Ortaöğretim Genel Müdürlüğünün 25.09.2018 tarihli ve 17410786 sayılı yazısıyla GSL Ortaöğretim Genel Müdürlüğünden Mesleki ve Teknik Genel Müdürlüğüne devredilmiştir (MEB, 2018).

2.1. Güzel Sanatlar Liseleri Kuruluş Amacı

Mesleki müzik eğitiminin yürütüldüğü en temel kurumlardan biri de GSL ’dir. GSL, müzik alanında verilen lise öğrenimiyle yükseköğrenim kurumlarına çok sayıda öğrenci göndermektedir. GSL müzik bölümleri ağırlıklı olarak akademik eğitim veren ortaöğretim kurumlarıdır (Topalak, 2013: 117).

07.09.2013 tarihli ve 28758 sayılı Resmi Gazete ’de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim kurumları Yönetmeliği’ne göre GSL ile ilgili yönetmeliğin 7. maddesine göre;

“(1) a) Öğrencileri bedeni, zihni, ahlaki, manevi, sosyal ve kültürel nitelikler yönünden geliştirmeyi, demokrasi ve insan haklarına saygılı olmayı, çağımızın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatarak geleceğe hazırlamayı,

b) Öğrencileri ortaöğretim düzeyinde ortak bir genel kültür vererek yükseköğretime, mesleğe, hayata ve iş alanlarına hazırlamayı,

c) Eğitim ve istihdam ilişkilerinin Bakanlık ilke ve politikalarına uygun olarak sağlıklı, dengeli ve dinamik bir yapıya kavuşturulmasını,

ç) Öğrencilerin öz güven, öz denetim ve sorumluluk duygularının geliştirilmesini,

d) Öğrencilere çalışma ve dayanışma alışkanlığı kazandırmayı,

e) Öğrencilere yaratıcı ve eleştirel düşünme becerisi kazandırmayı,

f) Öğrencilerin dünyadaki gelişme ve değişimleri izleyebilecek düzeyde yabancı dil öğrenebilmelerini,

g) Öğrencilerin bilgi ve becerilerini kullanarak proje geliştirip bilgi üretebilmelerini,

ğ) Teknolojiden yararlanarak nitelikli eğitim verilmesini,

h) Hayat boyu öğrenmenin bireylere benimsetilmesini,

ı) Eğitim, üretim ve hizmette uluslararası standartlara uyulmasını ve belgelendirmenin özendirilmesini,

(2) b) Öğrencilere güzel sanatların temel bilgi ve becerilerini kazandırmayı ve güzel sanatlar alanında nitelikli insan yetiştirilmesine kaynaklık etmeyi amaçlar” (MEB, 2013: 28758).

2.2. Güzel Sanatlar Liseleri Müfredatı

19.02.2018 tarihli ve 56 sayılı Ortaöğretim kurumları GSL haftalık ders çizelgesi; TSM, THM, Müzik ve Görsel Sanatlar şeklinde kollara ayrılmıştır. Bu çizelge aşağıdaki gibidir.

1. 2018-2019 eğitim-öğretim yılıyla birlikte ortak ve seçmeli derslerin tüm sınıf düzeylerinde uygulanması,

2. Alan derslerinin kademeli şekilde geçiş sürecine devam edilmesine karar verilmiştir.

Kurulun 30.05.2017 tarihli, 53 sayılı kararı ekinde olan GSL haftalık ders çizelgesiyle 27.01.2014 tarihli, 6 sayılı kararı elinde olan GSL haftalık ders çizelgesinin seçmeli ve ortak dersler kısmının, uygulamadan kaldırılmasına karar verilmiştir (MEB: 2017).

2018 yılında yayınlanan müzik haftalık ders çizelgesinde (Ek-2), çalgı eğitimi için öğretilecek dersler arasında TSM, THM ve BM çalgılarıyla birlikte THM haftalık ders çizelgesinde (Ek-3) THM çalgıları, TSM haftalık ders çizelgesindeyse (Ek-4) yalnız TSM çalgıları yer almaktadır. TSM haftalık ders çizelgesi ve Müzik haftalık ders çizelgesinde Kanun çalgısı, çalgı eğitimi dersinde öğretilecek çalgılar arasında yer alırken THM haftalık ders çizelgesi ortak dersler alanında bulunan kısımda Kanun ve Ud çalgılarından birinin seçilebileceği belirtilmiştir.

Bugün ülkemizde GSL sayısının 82’ye ulaşmasına karşın ana çalgı kanun olarak seçilen 21 GSL bulunmaktadır (Avcı, 2019: 5). Bunun nedeninin her GSL’de kanun öğretmenin olmaması ve çalgı seçimlerinde öğrencilerin doğru tercih yapamamalarından

kaynaklandığı düşünülmektedir (Can, 2018: 233). Buna okullarda çalgı eksikliğini ve kanun sazının pahalı bir saz olmasını da ekleyebiliriz.

2.3. Güzel Sanatlar Liseleri Kanun Sazı Öğretim Programı

GSL ders kitapları, MEB'e bağlı olarak Talim Terbiye kurulunca ders plan ve programlarına göre hazırlanmaktadır. İnceleyeceğimiz 2019'da basılan kanun ders kitapları da bu öğretim programı taban alınarak hazırlanmıştır. GSL kurulduğundan bu yana kanun ders kitapları da bir takım değişikliklere uğramıştır.

Kanun çalgısı TSM dışında THM, popüler müzikler ve uluslararası birçok müzik türünde de kullanılabilme şansına sahiptir. Kullanım alanı böylesine geniş olan bu sazın ülkemizin gençliğine öğretilmesi, hem geçmişimizde bestelenen eserlerin yaşatılması, hem de kanun sazı ve geleneksel müziğimiz için bestelenen eserlerin artmasına katkı sağlaması vb. açılardan önemlidir.

Batı müziğinin temel çalgısı olarak kabul edilen Piyano gibi Kanun çalgısı da Türk müziğinin ana çalgılarından biri olarak anılmaktadır. Bunun nedeni, üzerinde yer alan mandal sisteminin Türk Müziği perdelerini kusursuz bir şekilde seslendirilmesine olanak sağlaması, akor ve arpej tekniklerinin uygulanabilmesi ve sesinin gür olmasıdır. Piyanoya göre taşınabilir olması da bu sazın avantajlarından.

Kanun Dersi Öğretim Programı; klasik Türk müziğinin temel taşı olan makamlar ile ilgili teorik alt yapıyı hazırlama, sözlü ve sözsüz eserlerle öğrencilere kazandırılan teorik bilgileri pratikte uygulama olanağı sunma ve makam bilinci oluşturmayı hedeflemektedir (MEB, 2016: 3).

“Kanun Dersi Öğretim Programı 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 2. Maddesinde ifade edilen Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları ve Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanmıştır” (MEB, 2016: 4).

“Bu programla öğrencinin;

1. Türk mûsikîsinin temel çalgılarından olan kanunun Türk müzik kültüründeki yerini alması,
2. Kanun çalma tekniklerini kavraması ve uygulaması,
3. Kanunda gerek TSM gerekse THM türlerinde eser dağarcığı oluşturması,
4. Saz repertuarının yanı sıra sözlü repertuara yönelik eser dağarcığı oluşturması,

5. Bireysel ve grup çalışmalarında sorumluluk duygusunu kazandırması,
6. Ülkemizin mûsikî kültürüne hizmet etmesi amaçlanmaktadır” (MEB, 2016: 4).

Kanun Dersi Öğretim Programıyla, kanun eğitimi verilen öğrencilere kazandırılması amaçlanan beceriler şu şekildedir;

1. Sağ ve sol el koordinasyon becerisi
2. Deşifre yeteneği
3. Yorumlama (icra) becerisi
4. Makamsal koordinasyon
5. Transpozisyon becerisi
6. Sahne ve performans
7. Eser çözümleme
8. Taksim yapma
9. Müziksel işitme
10. Analitik düşünme
11. İş birliği yapabilme
12. İletişim kurabilme
13. Problem çözme
14. Araştırma isteği
15. Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma
16. Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma

Çalgı eğitiminde birden fazla durumun etkili olduğu; öğrencinin yeteneği, kültürel ve biyolojik gelişim düzeyi, müziğe olan ilgisi ve öğrenme ortamlarının durumunun bunlar arasında olduğu belirtilmiştir. Müziğe ve çalgıya her öğrencinin yatkınlık derecesinin farklılığı sebebiyle, programdaki kazanımların farklı psikomotor ve bilişsel becerileri içerecek bir şekilde yapılandırılmış ve öğrencilere konular sayesinde müzik bilincini geliştirecek şekilde tasarlanmış olduğu belirtilmektedir.

Kanun dersi öğretim programının uygulamasına yönelik açıklamalar kısmında;

1. Öğrencilerin sahne tecrübesi kazanabilmeleri için 10. sınıftan itibaren küçük çapta dinletiler ve resitaller yaptırılmalı ve program boyunca çalışma gurupları oluşturulmalı,

2. Programda konular temel seviyeden başlayıp belli bir intizamla ilerlemektedir. Kazanımlarda verilen peşrev, saz semaisi ve sözlü eserlerin yanında öğrencinin seviyesine uygun eserler öğretmen tarafından seçilip karar verilmeli,
3. Kanun Dersi Öğretim Programı, merkeze öğrenciyi alarak onun seviyesine göre uygulanmalıdır. Programdaki örnek eserler yetersiz geldiğinde öğretmen öğrencinin yeteneğine göre farklı eserler de verebilir. Öğretmen tarafından ders kitabı haricinde faydalanabileceği kaynak ses ve görüntü belirlenmeli ve öğrenme-öğretme sırasında etkili biçimde kullanılmalı,
4. Program uygulanırken yalnızca eserlerin notası değil eserin yanında bestekârı, dönemi, eserin tavrı ve ekolü gibi ayrıntılarda öğrenciye verilmeli; özellikle 11 ve 12. sınıflarda uygulanacak eserlerin icralarında öğrencilerin tavır kazanmaları için dikkat edilmeli,
5. Seçilen eserlerde, klasik ekol sahibi bestecilerin eserlerinin seçilmesine özen gösterilmeli ve sanatkâr adayları olan öğrencilerin çalgı eğitimi dışında da süreçleri takip edilmeli,
6. Klasik Türk mûsikîsinin en önemli çalgılarından olan kanun sazının fasıllarda adeta bir şef çalgı pozisyonu üstlendiğinden dolayı öğrencilere öz güven kazandırılmalı ve Türk Mûsikîsi orkestralarında yönetici olabilme özellikleri aşılanmalı,
7. Müzik, manevi ve kültürel değerlerin aktarılmasında önemli bir konuma sahiptir. Etkinlik ve çalışmalar planlanırken çalışkanlık, yardımlaşma, tevazu, saygı ve sevgi gibi değerlerin konu başlıklarıyla örtüştürerek aktarılabilmesi için öğretim ve öğrenme sürecinde başvuru olan ders kitaplarındaki etkinlik, çalışma ve araştırma konusu ya da okuma parçası olarak alçak gönüllülük, kararlılık, kendine saygı ve arkadaşlık gibi konulara yer verilmelidir.

Kanun Öğretim Programı ünite tabanlı yaklaşım temel alınarak oluşturulmuştur (MEB, 2016: 3-16).

BÖLÜM III: KANUN ÇALGISI

Kanun çalgısı dünya üzerinde önemli bir kullanım alanına sahip, aynı zamanda tarihsel sürecine baktığımızda birçok millet ve medeniyet tarafından kullanılarak farklı biçim ve isimlerle günümüze gelmiş geleneksel Türk müziğinin önemli sazlarından biridir. Dizüstü çalınmasının yanında sehpa üzerinde de icra edilebilmektedir. Mızraplı çalgılar grubunda olan, neredeyse 3,5 oktavlık ses aralığı ve diğer çalgılar içerisinde kendine has ses ve tını özellikleriyle farklı bir yer edinen kanun sazı arp çalgısı gibi bütün parmaklar da kullanılarak çalınabilmektedir. Batı Müziği çalgılarında yapılan tekniklerin de çalgıya yansıtılabilir olmasıyla, Türk Müziği sazları arasında özel bir konuma sahip olan kanun çalgısının eğitimi, diğer geleneksel çalgılarımızda olduğu gibi geçmişten Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar meşk sistemiyle yapılmıştır.

Geleneksel müziğimizi tanıtmada çok önemli ve özel bir yeri olan kanun sazını tarihsel değişimi ve gelişimi bakımından şöyle ele alabiliriz.

3.1. Kanun Sazının Tarihi

Kanun sazının tarihi Mezopotamya ve eski Mısır uygarlıklarına kadar dayanmaktadır. Arkeolojik kazılardan elde edilen bulgularda bugünkü şekline benzer örneklerle rastlanan kanun, daha yakın çağlarda Orta Doğu ülkelerinde ilk örnekleri görülmüş, Pakistan, Hindistan ve Çin’de kanun sazı ailesinden bazı türlere rastlanmıştır (Özalp, 2000: 170). “Bu çalgının ismi Arapçada kaide, şekil, örnek manasına gelen kanun kelimesinden gelir” (Yekta, 1986: 92).

“Kanun, menşe bakımından antik devre, eski Mısırlılara ve Sümerlere kadar götürülebilir. Çeng ile kanun’un aynı menşeden geldikleri şüphesizdir. Bugünkü şeklini orta çağdan sonra almıştır” (Öztuna, 1990: 424).

Kanun sazını Türk bilgini Farabi’nin icat ettiği düşünülse de farklı kaynaklarda Farabi’nin saz üzerinde sadece bazı değişiklikler yaptığı belirtilmektedir (Aydoğdu, 2014: 24). Bazı kaynaklar kanunu Horasanlı İbn-i Hellegan’ın bulduğu üzerinde durmuş olsalar da Hellegan kendi eserinde kanunu Farabi’nin bulduğunu kanıtlamıştır. Farabi’nin Türk olması nedeniyle de kanunun Türk çalgısı olduğu anlaşılmaktadır (Munzur, 1995: 3).

Kanun algısını Eflatun'un bulduğunu ifade etmiş olan Abdulkadir Meragi (1360-1435) bu konu hakkında başka bilgi vermemiştir. Evliya elebi 17. yy'de seyahatnamesinde kanunu Ali Şah isminde bir zat tarafından bulunduğunu yazmış ancak yine hakkında bilgi vermemiştir (Mutlu, 1998: 11).

Gelişip evrimleşerek günümüze kadar gelmiş olan kanun, tarihimizde derin bir kökene sahip olduğundan kimin icat ettiğı konusunda çeşitli söylemler vardır. Günümüze ulaşan kaynaklarda bu çalgının kim tarafından bulunduğu ifade edilmiş ancak ayrıntıya yer verilmemiştir. Bu çalgının icadı üzerine kaynaklarda öne çıkan isim Farabi'dir (870-950).

Önceleri kütük üzerine gerilen tellerle ortaya çıkan sazlar, zamanla kanun ve santur gibi sazlara dönüşmüşlerdir. Başlangıçta bağırsaktan yapılan kanun sazının telleri çabuk kopmasından ötürü yerini günümüzde kullanılan naylon tellere (dupont) bırakarak kullanımı kolaylaşmıştır. Kanun'da mandal sisteminin olmadığı zamanlarda, alınan tellere sol elin parmaklarıyla bastırılarak bu sayede olmayan perdeler alınırdı. Bu nedenle icrası zor bir sazdı. Günümüzde bu zorluk mandal sisteminin oluşmasıyla aşılmış oldu ve saz daha kullanışlı bir hale geldi. Kanun sazının bir dönem bizde unutulmasının, bu sebeplerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

13. ve 15. yüzyıllarda Orta Asya ve Avrupa'da kanunun arkası göğüs kısmına gelecek şekilde düşey pozisyonda yalnızca sağ el ile çalınıyordu. 15. yy'de yatay şekilde dizler üzerine konularak çift el ile alınmaya başlamıştır (Baktagir, 2014: 5-6).

Şekil 1'de 15. yy'de kadın müzisyenin, Timur'un sarayında bir eğlencede kanun çaldığı görülmektedir (Beşiroğlu, 2009: 8, Şekil 1).

Şekil 1: Timur Sarayındaki Eğlencede Kanun alan Bir Kadın (Beşiroğlu, 2009: 8).

Kaynak: Metin Tuncel, "Fırat", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1996), 13/32.

Kesin olarak bilinmemekle birlikte mandalların kanuna İstanbullu çalgı yapımcıları tarafından takıldığı düşünülmektedir. Kanuni Ömer Efendi'nin ilk olarak mandal taktığı düşünülen kanun sazına naylon teller (misinalar) 1950 yılının başında Cafer Açın tarafından takılmıştır. “Kanun sol el sıkıntısını da atlattıktan sonra Türk müziğinin en çok aranan ve sevilen sazlarından biri olmuştur” (Açın, 1994: 151).

Kanunun mandalsız olarak çalındığı devirde bu sazın en büyük virtüöz icracısı Kanuni Hacı Arif Bey (1862-1911) olarak bilinir (Aydın, 2007: 1).

Kanun XV. yy başlarında İstanbul ve Saraya gelmiştir. 15. ve 16. yüzyıllarda yaşamış olan şairlerden Nizami ve Revani kanun sazından övgüyle bahsetmişlerdir (Baktagir, 2014: 5-6).

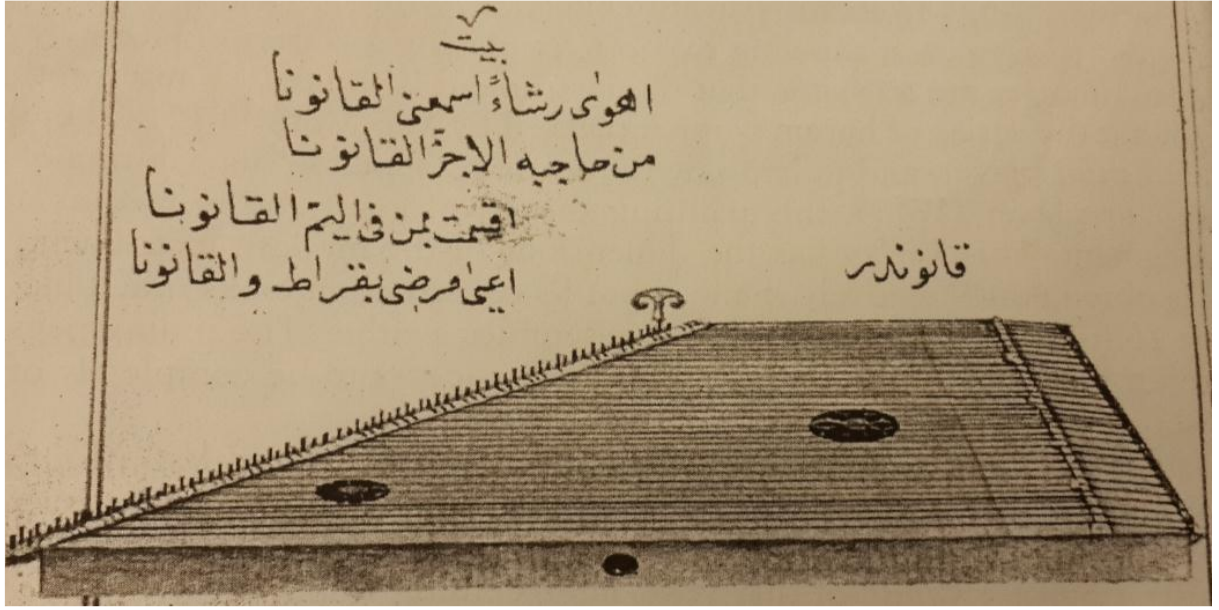
Ressam Van Mour'un 1914 yılında yayınlanan “Harem Kadınları” koleksiyonunda kanun icra eden kadın tablosu görülmektedir. Şekil 2’de kanunun dikdörtgene benzediğini, yapısının ince ve ahşaptan olduğunu ve burguların sağ tarafta yer aldığını görüyoruz.

Şekil 2: Dikdörtgen kanun. Ressam; Van Mour (1707-1708)

Kaynak: Somakçı, P. (2000). “*Mesleki müzik öğretimi yapan üniversitelerde başlangıç düzeyi için kanun öğretim yöntemine ilişkin sistematik bir yaklaşım*”. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Tefhimü'l-makamat adlı eserinde Kemani Hızır Ağa kanunu, dik yamuk şekilde, göğüs kısmı ahşap, burguları sol tarafta ve köprünün altını deri olarak göstermiştir. Göğüs kısmında iki ses deliği görülmektedir. Tellerin dizilişiyile de günümüzdeki kanunun yapısıyla büyük oranda benzeşmektedir.

Şekil 3: Kanun (Hızır Ağa -1765)

Kaynak: Feldman, W. (1996). *Music of the Ottoman Court: Makam, Composition and the Early, Ottoman Instrumental Repertoire*. Berlin: VWB-Verlag für Wissenschaft und Bildung.

Kanun çalgısı, 19. ve 20. yüzyıllarda kadın sazendeler tarafından daha çok icra edilmiştir. Kanun virtüözü olan kadın sazendelerimizden Vecihe Daryal o yüzyıllarda haremden yetişenlerden biridir. Kanun, 19. yüzyılın başlarında fasıl müziğinde çok kullanılmamıştır. Bunun en önemli nedeni ise kanun sazının kadınlar tarafından icra edilmesidir (Baktagir, 2014: 8).

Türk Beşleri arasında yer alan çağdaş Türk Müziği bestecisi ve kanun virtüözü Hasan Ferit Alnar (1906-1978) bir ilk olarak kanun çalgısı için batılı anlayışta yazılmış kanun konçertosunu bestelemiştir. İcra tekniği açısından oldukça nitelikli olan bu eser 22 yaylı çalgı eşliğinde kanun sazı için bestelenmiş, ilk defa 1951 yılında Viyana orkestrası tarafından Viyana radyosunda yayınlanmıştır (Kahyaoğlu, 2011: 8).

3.2. Kanun Sazının Yapısal ve Teknik Özellikleri

Çok telli, yatık ve mızraplı bir çalgı olan kanun, Türk Müziği orkestralarında tınısı ve teknik imkânları sayesinde kendine kolaylıkla yer bulan ve kendini belli eden bir çalgıdır. Bu özellikleriyle bazı çalgılarda yapılamayan çalış teknikleri kanun sazında rahatlıkla yapılabilmektedir. Sadece sağ ve sol el işaret parmaklarıyla çalınabildiği gibi tüm parmaklarla da çalınabilir. Sağ el ezgi çalarken sol elin parmaklarıyla akor ve arpej yapılarak sağ ele eşlik yapılabilir.

Kanun saızı, parlak ve coşkulu ses özelliğiyle birlikte pest ve tiz bölgelerinde farklı tınılar bulundurur. Birbirine yakın bölgeler neredeyse kaynaşmıştır ve sesler arası geçişler pek sezilemez. Ancak pest bölgelerden tizlere geçişler fark edilir şekilde çarpıcı olur (Sarı, 1998: 293).

“Müzik aleti olarak özelliğini ve üstünlüğünü, göğüs ağacı, bölme ve balkonlar, derisi, eşiği ve özellikle mandal sistemi gibi incelik ve ustalık isteyen elemanlarından alır. Kanunun her bir perdesi, tek ses verecek kadar kusursuz şekilde kaynaştırılmış, tiz bölgeye doğru çapları incelen üçer naylon (dupont) telden oluşur” (Tanrıkorur, 2001: 167).

Kanuni Ömer Efendi’nin 19. yüzyılda mandalları icat etmesiyle son şeklini alan kanun, Türk müziğindeki telli çalgılar arasında en genç sazlardandır. Kanun, 3,5 oktavlık ses aralığında olup, her bir sırasında 3 tel bulunmak üzere 26 ses ve 78 tel sayısından oluşmaktadır. Önceden 24 sesli kanun standartken, günümüzde 26 sesli kanun standart kabul edilir. Ayrıca icra eden sanatçının isteğine göre bu sayının 36 sese kadar çıkması mümkündür. Bunun en önemli nedeni kanun saızıyla yapılan müziğin çeşitli oluşu, aynı zamanda değişim ve gelişiminin mümkün olmasıdır (Baktagir, 2014: 8-9).

şekil 4: Günümüzde kullanılan kanun çalgısı

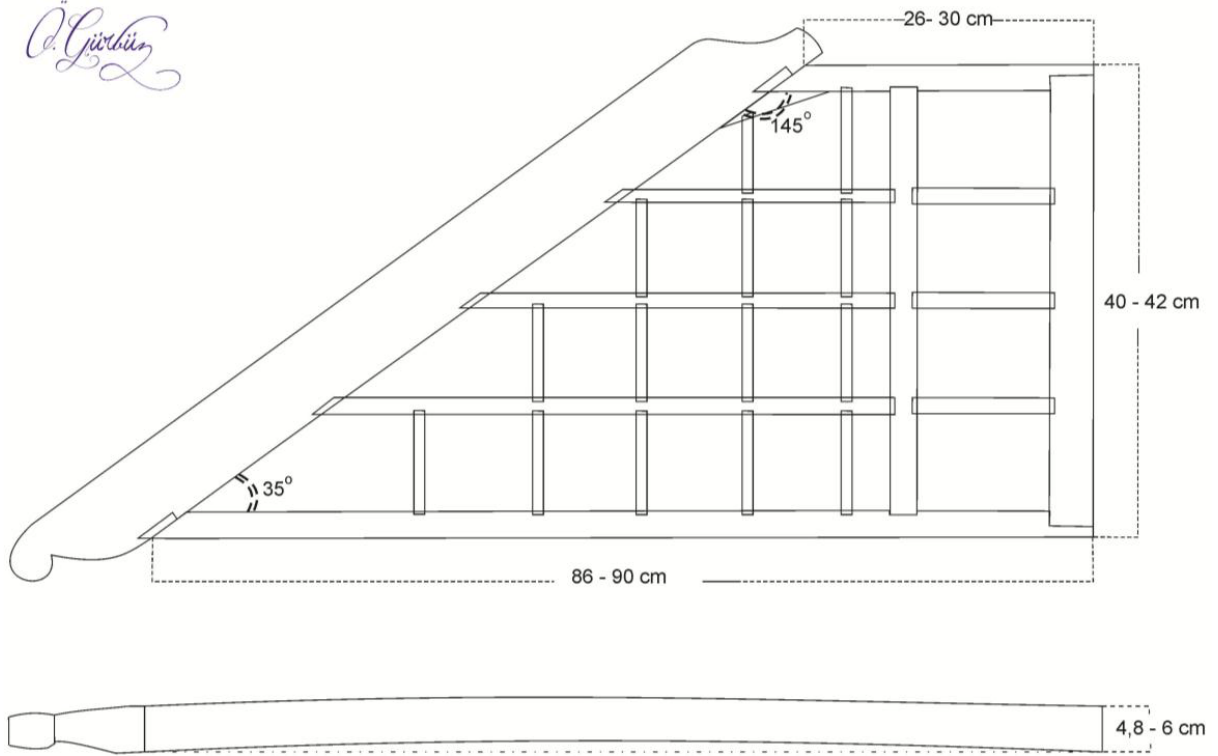
Kanunun dik yamuk prizması şeklinde olan anatomik yapısı incelendiğinde, tellerin gerildiği eşiğin alt kısmında derinin olduğu, tellerin sabitlendiği burguları ve mandal tahtasının üstündeki mandalları görülmektedir.

Günümüzdeki kanunların şekli, boyutu, mandal ve tel sayıları gibi temel özellikleri neredeyse benzeşmekte olup, ülkeler arasında değişiklikler görülebilmektedir. Dik yamuk prizma şeklinde olan kanun, gövdesine pest'ten tiz'e doğru teller gerilerek mandal düzeneğinin de oluşmasıyla daha kullanışlı bir saz haline gelmiştir (Berker, 2012: 6).

Diğer çalgılarda olduğu gibi kanun sazı da akort edilirken sabit bir ses almak gerekir. Bu ses, bir cihaz veya alet yardımı ile alınır. 3 telin de kusursuz bir şekilde akort edilmesi çok önemlidir. İyi akort edilmemiş bir kanun orkestra içinde uyum sağlayamaz. Ayrıca bu durumda kanunun tınısı kulakta hoş olmayan bir ses uyandırabilir.

Günümüzde kanun çalgısıyla ilgili her şeyin mükemmel olduğunu söylemek gerçekçi bir tutum olmayacaktır. Standart kanun sazının her bir sesinde 3 tel bulunduğundan dolayı icracıyı zorlayan şeylerin başında akort gelmektedir. Akort işleminin zorluğu, uzun süre olması ve çalgının taşıma güçlüğü de bunlar arasındadır. Ayrıca yeni takılan telin diğer tellerle kaynaşması zaman aldığından 3 telin de değişmesi daha doğru olacaktır. Yine de bu problemler kanun çalmaya, öğrenmeye ve öğretmeye engel olarak görülmemektedir. İcra farklılıklarının da yol göstermesiyle kanun sazı geçmişten günümüze kadar nasıl gelişme kaydetmişse bundan sonrada bilimin ışığında ve teknolojinin de gelişmesiyle mutlaka yapısal özellikleri geliştirilecektir. Kanun sanatçılarının istekleri ve eğitimcilerin karşılaştıkları bir takım problemler doğrultusunda, yapımcılar kanunları yeniden yorumlayıp üretebilmektedir. Bu noktada en önemli şey kanunun kendine has olan ses tınısını kaybetmemesidir.

Kanun yapımında kullanılan ağaç ve malzemeler standart olmakla birlikte, iskelet kısmının ölçüleri de yapımcıdan yapımcıya farklılık gösterebilmektedir.

Şekil 5: Kanun ölçüleri

Kaynak: Beşiroğlu, Ş. (2006). “İstanbul’un Kadınları ve Müzikal Kimlikleri”. *İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.

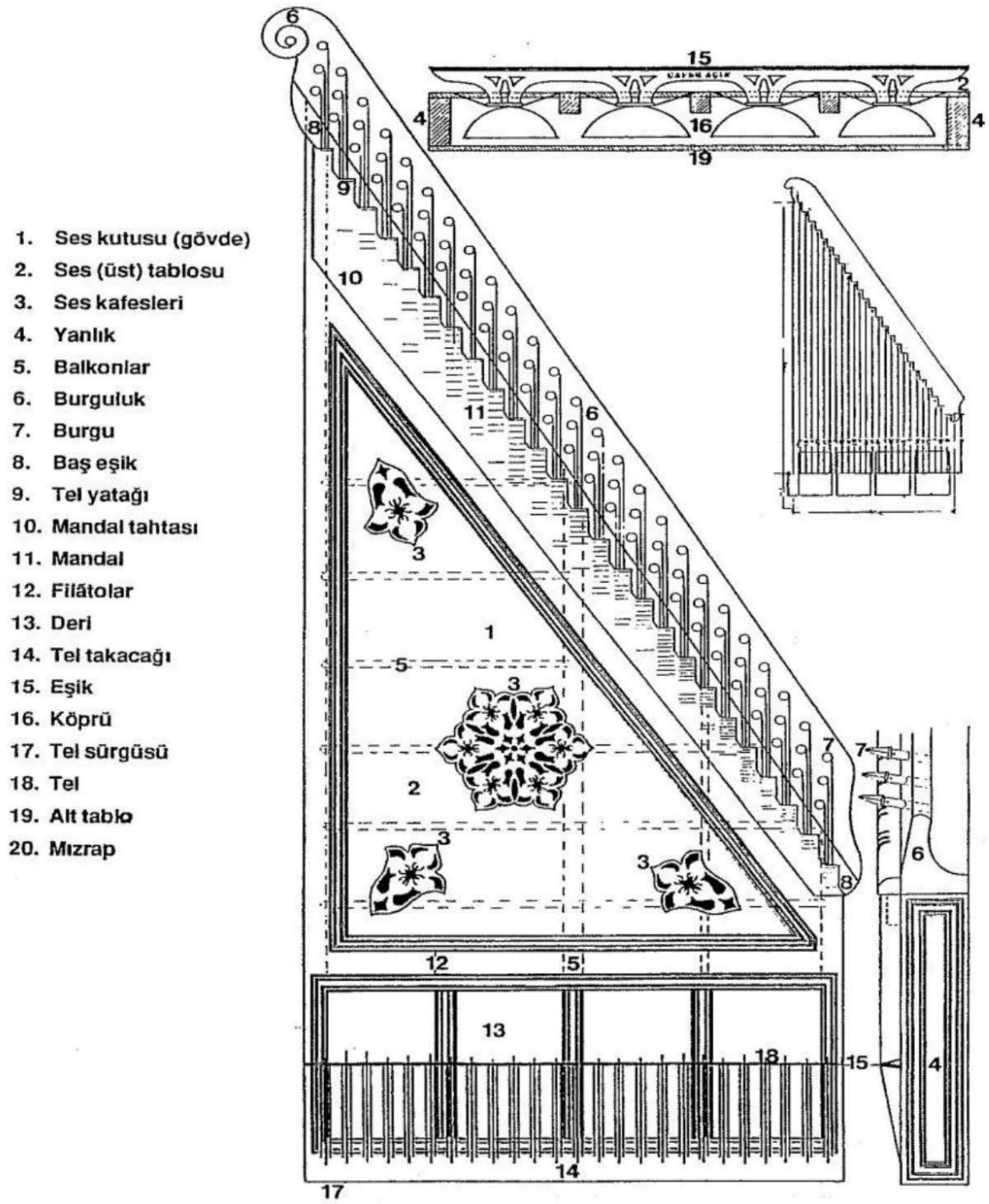
Kanunun iskelet bölümünün sağlam olması için çam, gürgen ve ceviz gibi kurutulmuş ve sert bir ağaçtan olması gerekir. Kanunun göğüs kısmı çınar veya ladin ağaçlarından yapılmaktadır. Sırt kısmı önceleri ceviz, kızılâğaç, ıhlamur gibi ağaçlardan yapılırken daha sonra çabuk deforme olmasından dolayı alt kısmının kontraplaktan yapılması daha uygun görülmüştür. Kontraplak kavak veya gürgen ağacından yapılabilmektedir (Somakçı, 2000: 21-22).

Burgu tahtası genellikle ıhlamur ağacından yapılan kanunun tellerinin düğümlendiği sürgülü kısımda gürgen ağacı kullanılır. Kanunda en iyi tınıyı elde edebilmek için deri malzemesi de çok önemlidir. Günümüzde kumlu suni derinin yaygınlaşmasının yanında balık derisi, buzağı derisi ve deve derisi de kullanılabilmektedir. Tellerin sesini deriye aktaran köprü görevindeki eşik için kullanılan ağaç genellikle akçaağaçtır. Kanun çalarken kullanılan mızraplar bağa, boynuz ve plastik gibi malzemelerden üretilmektedir (Baktagir, 2014: 11-12).

Kanunu akort etmek için tellerin sarıldığı burguların kırılmaması için abanoz, kızılıçık ve erik gibi sert ağaçlar kullanılmalıdır. Sesleri inceltip, kalınlaştırmaya yarayan, mandal tahtası üzerinde ve tellerin altında bulunan mandallar, bakır ve nikel karışımından meydana gelen küçük metal parçalardır. Bu mandalları saza sabitleyen özel çiviler vardır. Ayrıca mandalların başlangıcında dip mandal bulunur ve telin kopmaması için bunun çok iyi yapılması gerekir (Somakçı, 2000: 25-28).

Perdeli bir çalgı olan kanun, günümüzün en gelişmiş mikrotonal çalgısıdır. Saz mûsikîsinin gelişmesiyle mandalların sayısı artmış, entonasyon problemini ortadan kaldırmak için 4,5 koma yerine yarım sesi 6'ya bölen bir mandal sistemine dönüşmüştür. Günümüzde bazı mikrotonal araştırmacılar ve müzisyenler 7 mandallı sistemin mûsikîmize daha uygun olduğunu savunmaktadır (Baktagir, 2014: 9).

Şekil 6: Kanun Anatomisi (Açın, 1984: 36)

Kaynak: Açın, C. (1994). “Enstrüman Bilimi (Organoloji)”, İstanbul: Yenidoğan Basımevi Ltd. Şti

Her biri el emeği göz nuru olarak büyük bir emek sonucunda meydana getirilen kanun çalgısının günümüzdeki önemli yapımcılarını, Levent Güleç, Mustafa Sağlam, Ataç Sevil, Kağın Sevil, Salih Kuru, H. İbrahim Avcı, Ömer Akpınar, Ümit Bolu ve Kenan Özten olarak aktarabiliriz.

Ülkemizin adını dünya sahnelerinde duyurmuş, yetenekleri ve kanun sazına kattıkları teknik farklılıklarla ve yeni bir yorum şekli ile bu saza farklı bir bakış açısı kazandıran önemli kanun virtüözü, icracı ve aynı zamanda bu sazın eğitimcileri olan sanatçılarımız bulunmaktadır. Bu isimler Erol Deran (1937), Halil Karaduman (1959-2012), Şehvar Beşiroğlu (1965-2017), Ruhi Ayangil (1953), Ahmet Meter (1958), Tahir Aydoğdu (1959), İhsan Özer (1961), Göksel Baktadır (1966), Safinaz Rizeli (1970), Hakan Güngör (1973), Turgut Özüfler (1976), Hakan Kılınçarslan (1978), Esra Berkman (1980), Ahmet Baran (1983), Serkan Mesut Halili (1984), Tuncay Tuncay (1987), Kutsal Sütöğlu (1991), Samet Çelikel (1994)'dir.

BÖLÜM IV: KANUN METOTLARI İLE GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE KULLANILAN KANUN ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARININ TANITIMI VE İÇERİĞİ

4.1. Günümüzde Kullanılan Kanun Metotları

Türk Müziği eğitimi, yıllarca usta çırak ilişkisi şeklinde meşk usulüne dayalı olarak yürütülmüş, geleneksel çalgılarımız için de geçerli olan bu durumdan dolayı metot anlamında belli bir sistemin oluşup oturması zaman almıştır. Meşk yöntemiyle şekillenerek geleneksel bir icra tarzı oluşan kanun sazı için de günümüzde birden fazla metot bulunmakta, bu metotlar yazarın daha çok kendi anlayışıyla oluşturduğu, birbirinden farklı yol ve tekniklerden oluşmaktadır.

Genel anlamıyla metot, amaca ulaşmak için takip edilen yol anlamına gelmektedir (Öztuna, 2000: 258). Çalgı metodu da “Çalgı çalma sanatının teknik ve müzikalite yönlerini bilimsel bir yöntemle öğretebilmek için her çalgının kendi özelliklerine göre hazırlanmış çalgı öğretim kitabı” olarak tanımlanabilir (Sun, 1969: 198).

Türkiye’de Cumhuriyet öncesine dayanan kanun öğretimi, geniş bir uygulama alanı bulmasına karşın sağlıklı bir yapıya oturtulamamış, yeterince geliştirilememiştir. Bazı dönemlerde yapılan olumlu çalışmaların düzenli ve sürekli olmaması da bu durumu olumsuz etkilemiştir. Ancak 20. yüzyılın ortalarına gelindiğinde, bazı konservatuvar ve müzik eğitimi bölümlerinde (İstanbul Teknik Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi) kanun öğretimi, uygulama alanı bulabilmiştir. Kanun öğretiminin üniversitelere geç girmesinden dolayı bu çalgı modern müzik eğitiminde bazı uyum problemleri yaşamaktadır (Somakçı, 2000: 1).

Uluslararası müzikte çalgı eğitimi için birçok metot yazılmıştır. Öğrencinin psikomotor gelişim düzeyi, çalgı eğitiminin sağlıklı ilerleyebilmesi için önemli bir etkidir. Bu nedenle metotlar öğrencilerin ilerlemesine katkı sağlayacak şekilde basitten zora doğru sistematik olarak yazılmaktadır.

Türkiye’de kanun sazına yönelik yazılmış metotların yeterli sayıda olmadığı görülmektedir. Basılmış olan bu metotlar da etütlerin yetersiz olduğu, sazın akort sistemiyle ilgili verilen bilginin azlığı, usul kalıplarına yeterince yer verilmediği görülmüştür. Görsel – işitsel materyallerin azlığı, repertuarın sınırlı olduğu, kanun için

yazılan eserlere çok az yer verildiği, teknik anlatımların ve örneklerin çok az olduğu, yapılan tekniklerin daha iyi anlaşılması için görsel anlatımın minimum düzeyde olduğu gözlenmiştir (Elkaya, 2019: 6).

Türkiye’deki ilk olarak tespit edilen kanun metodu 1976 yılında İsmail Şençalar tarafından yazılmıştır. Sonrasında Ümit Mutlu tarafından 1998 yılında yazılan kanun metodunda yeni teknikler görülmemiştir. 1994 yılında Göksel Baktagir tarafından “Okyanustaki Sesler” adıyla çıkan saz eserleri kitapçığı bir metot kitabı niteliğindedir (Kahyaoğlu, 2011: 14). Yine Göksel Baktagir 2014 yılında yazmış olduğu “Kanun Sazında Sağ ve Sol El İçin Yazılmış Teknik Geliştirici Etütler ve Saz Eserleri” adlı tezinde, her iki elin eşit şekilde olacak biçimde sağ ve sol eli güçlendirecek özgün makamsal etütler bulunmaktadır. Sol el ağırlıklı simetrik ve asimetrik mızrap vuruş teknikleri üzerinde duran sanatçı, hem icracının sazına hâkimiyetini hem de kanun sazında en rafine sesin elde edilmesini amaçlamıştır. Bu çalışmada, ayrıca etütlerin pekiştirilmesi için etüt mahiyetinde saz eserleri de bulunmaktadır.

Osman Kürşad Çakır’ın 1989 yılında ders notları olarak hazırladığı ve 95 yılına kadar güncellenerek devam eden “Kanun Sazı Yapısı Ve Çalınışı” adlı çalışması da günümüzde kullanılan metotlardandır. Başlangıç için kullanılan metotta kanun sazının tarifi ve tarihçesi ele alınmış, kanun sazını meydana getiren malzemeler, ağaç çeşitleri, akort edilişi ve metronom kullanılışı anlatılmıştır. Tablo şeklinde nota değerleri gösterilerek, tel takılışı resimlerle gösterilmiştir. Bu bilgilerin ardından etüt çalışmalarına geçilmiş, sağ ve sol el mızrap vuruşları ok işareti ile belirtilmiştir. Kolaydan zora doğru ilerleyen etütlerde üç adet makamsal etüt de bulunmakta olup (Nihavend, Şedaraban ve Hicaz Hümâyun), alıştırma kromatik çalışmalarla son bulmuştur.

Günümüze uygun olarak kapsamlı bir şekilde hazırlanan kanun metotlarından biri Tahir Aydoğdu’nun babası Gültekin Aydoğdu ile birlikte 2004 yılında yazmış oldukları kanun metodudur. Kanun hakkında tarihi ve teknik bilgilerin de bulunduğu metotta, başlangıç seviyesinden başlamak üzere gittikçe zorlaşan etütler bulunmaktadır. Her iki elin de güçlenmesi için tavsiyelerde bulunan yazarlar, kitapta on iki tane makam bilgisi, mandalların kullanımı, bu makamlara ait örnek eserler, küçük usuller ve basit makamlarla örneklendirilmiş şarkı listesi ile bazı notalar, farklı makamlarda örnek saz eserleri, farklı ezgilerin transpoze yapılmış notaları, arpej-akor gibi çalışmalar bulunmaktadır. Ayrıca kanun için yazılmış iki saz eseri de yer almaktadır. Bunlar; Yalçın Tura’nın Arazbar

makamındaki “Dalgaların Oyunu” adlı eseri ile Tahir Aydoğdu’nun “Hasret” adlı Uşşak makamındaki saz eseridir. Aynı zamanda kitapta kanun için düzenlenmiş Batı Müziği ezgileri ve kitaptaki bazı etütlerin çalındığı CD eki de yer almaktadır (Karaelma, 2010: 131).

M. Beste Aydın tarafından 2007 yılında çıkan kanun metodu, bu saza yeni başlayanlar için yazılmış olup kanunun tarihçesi, yapısı ve nota öğretimi ile ilgili bazı teknik konulara değinilmiştir. Teknik açıdan geniş olmayan kitapta, bazı çalış teknikleri saz eserleri üzerinde gösterilmiştir (Kahyaoğlu, 20011: 15).

Kanun eğitiminde, günümüzde yararlı olacak bir diğer kapsamlı metot kitap, 2007 yılında Halil Karaduman tarafından yazılmıştır. İngilizce de yazılan bu metotta teknik geliştirici etütler, mandal kullanımını geliştirecek kromatik ezgiler, kanuna özgü teknikler hakkında bilgi ve etütler bulunmaktadır. On beş adet makam ve bu makamlara ait örnek eserler, bu eserlerde kullanılan mandal sayılarına ait ayrıntılı bilgiler verilmiştir. Ayrıca kitapla birlikte; etüt, makamların püf noktaları, eserlerin icrasında kullanılan mandal sayıları gösterilmek üzere DVD video sunulmaktadır (Karaelma, 2010: 132).

Özdemir Hafızoğlu tarafından yazılan ve 2009 yılında çıkan “Kanun Egzersizleri ve Eğitimi” adı altındaki kitap metot kaygısıyla yazılmamıştır. Repertuar arayışıyla yazılan kitapta eserlere başlamadan önce hazırlık amacıyla alıştırmalara yer verilmiştir. Makam, usul ve nota öğrenimine de yer verilen kitapta repertuar seçimine özen gösterilmiştir. Kitapta Batı müziğinden örnekler de bulunmaktadır (Kahyaoğlu, 2011: 15).

2012 yılında Ömer Özden tarafından çıkarılan “Kanun İçin Egzersizler” adlı kitap on dört bölümden oluşmaktadır. Kitapta öncelikle sağ el ve sol el olmak üzere ayrı ayrı çalışılması için verilmiş olan egzersizlerin ardından iki el birlikte çalışılmak üzere egzersizler yer almaktadır. Daha sonra kitapta Oktavlı Mızrap Egzersizleri, İki El Birlikte Tremolo Egzersizi, Sadece Sağ El İçin Sol El Oktav Eşlikli Tremolo Egzersizleri, Oktavlı Tremolo Egzersizi, Fiske Egzersizleri yer almaktadır. Ardından Tril Egzersizleriyle devam eden kitapta, Çarpma Egzersizleri, Glissando Egzersizleri, Yarım Ses Glissando Egzersizi, Mandal Vibrato Egzersizi, Staccato Egzersizleri ve son olarak Kromatik Egzersizler başlıkları altında yüz seksen bir adet etüt bulunmaktadır. Yine Ömer Özden’e ait olan “Kanun İçin Akor ve Arpej uygulamaları” adlı kitap üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm “Sadece Sağ El ve Sadece Sol El İçin Arpej Uygulamaları” dır. İkinci bölümü “Sadece Sağ El ve Sadece Sol El İçin Akor Uygulamaları” olan kitap, üçüncü bölümü

olan “Arpej ve Akor Uygulamaları” başlığındaki otuz dokuz uygulamalı arpej ve akor egzersizleriyle son bulmuştur (Karakaş, 2019: 37-38).

Ayşegül Kostak Toksoy’un 2018 yılında İTÜ TMDK bünyesinde çıkan “Kanunda Süsleme ve Modern Çalış Teknikleri İçin Alıştırmalar-Etütler” adlı kitabında, geleneksel süsleme teknikleri ile modern çalış ve süsleme teknikleri ele alınmış, buna dair hazırlanmış alıştırmalar ve etütler bir arada verilmiştir. Bu etütler küçük çaplı öğrenci dinletilerinde çalınması için düşünülmüş hazırlanmıştır. Geleneksel süsleme tekniklerinden çarpma, tremolo, trıl, fiske, fiskeli glissando ve mandal vibratosu gösterilmiştir. Modern çalış ve süsleme tekniklerinde ise parmakla çalış tekniği, akor ve arpejleme tekniği, sağ el tremolosu, glissando, armoniklerin kullanımı ve efekt niteliğindeki sesler bölümünde akort anahtarıyla teli kapama ve eşik arkası glissando teknikleri gösterilmiştir. Süslemelere özel etütlerin yanında, bu süslemelerin bulunduğu makam dizileri de kitapta yer almaktadır. Süsleme tekniklerinin notalar üzerinde gösterilmek üzere kullanılan notasyon sembolleri, süsleme alanında ortak bir dilin gelişmesi amacıyla oluşturulmuş olup, süsleme ve modern çalış teknikleri, uygulama aşamasında beceri kazandırmak için yazılmıştır.

Volkan Gidiş tarafından İstanbul Medipol Üniversitesi bünyesinde 2019’da yayımlanan kanun metodunda ilk olarak kanunun tarihçesi, kanun çalarken kullanılan malzemeler ve kanunun genel yapısı ile ilgili bilgiler verilmiştir. Kitapta genel müzik bilgilerine, usul bilgisine, mızrap vuruşlarına ayrıntılı yer verilmiş ve makam konusuna ayrıca değinilmiştir. Basit makam dizilerinin de anlatıldığı kitapta Çargâh ve Bûselik makamlarında sağ-sol el çalışmaları, ardından süsleme ve farklı teknikler yer almaktadır. Makamlara göre mandal kullanımı, Türk Mûsikîsi formları, taksim örnekleri, saz eseri örnekleri gibi önemli başlıklar bulunan metot, uygulama DVD’li olarak çıkmıştır.

4.2. 9. Sınıf Kanun Ders Kitabı

Kitapta konular öğretilirken; sıra sizde, uyarı, bilgi notu, önemli, araştırınız gibi küçük bölümlerle öğrencilerin dikkatini çekmeye yönelik çalışmalar bulunmaktadır.

Kitabın ilk ünitesi olan “Kanun Çalmada Temel Davranışlar” başlığında ilk olarak kanunun tarihçesi anlatılmıştır. Ayrıntılı verilmeyen tarihçenin öncesinde hazırlık çalışmalarıyla ön giriş yapılmış, bu hazırlık çalışmalarında öğrencilerden önemli kanun

sanatçıları dinleyerek, kanun çalan kişilerin tutuş, oturuş ve mızrap vuruşlarını gözlemlmeleri ve kanuna benzeyen başka müzik aletlerini incelemeleri istenmiştir.

Ünitenin ilk konusu olan “Türk Mûsikîsinde Kanun Çalgısının Geometrik Özelliği, Oturuş-Tutuş Pozisyonu ve Gerekli Çevre Materyaller” konusudur. Bu konu başlığıyla kanunun geometrik özelliği, ölçüleri, görsellerle kanuna benzer çalgılar, doğru oturuş ve tutuş pozisyonu ve bununla ilgili görseller, kanun çalarken gerekli materyaller (nota sehpası, ayaklık vb.) anlatılmıştır. Sıra sizde bölümünde santur ve koto (zihter) görselleri verilerek öğrencilerden, kanuna olan benzerliklerini düşünmeleri istenmiştir. Uyarı kısmında, oturuş ve tutuş pozisyonlarının gözlenebilmesi için ayna karşısında çalışılması gerektiği söylenmiştir.

Ünitenin ikinci konusu “Yüksük, Mızrap ve Akort Anahtarının Doğru Kullanımı”dır. Bu konu başlığında yüksük, mızrabın kullanımı ve mızrabın ham maddesi anlatılarak görseller verilmiştir. Akort konusu ve akort anahtarı ve yapımındaki ham maddesi anlatılarak konu ile ilgili öğrencilerden, sıra sizde başlığıyla materyallerin işlevlerini yazmaları istenmiştir. Akort konusunun üstünde durularak, önemi ayrıca ifade edilmiştir. Tablo ile piyano ve akort aletindeki seslerin kanundaki karşılıkları verilerek, Türk müziğindeki akort düzeninin daha çok yerinden akort şeklinde bilindiğini, bunun Bolahenk Nısfıye olarak ney çeşidinde duyulan seslere ve perde adlarına sahip olduğu anlatılmıştır. Akort etmeye nasıl başlanacağı, akort etme sırası, bilgi notuyla akort etmek ve akort cihazı İngilizce kökü verilmiş ve akıllı telefona akort etmek için uygulama indirilmesi tavsiye edilmiştir. Önemli notuyla akort işleminde hassas hareket etmenin gereği ifade edilmiştir. Sıra sizde başlığıyla öğrencilerden Batı Müziği çalgılarıyla Türk Müziği çalgılarının akort sisteminin farklılığının sebeplerini yazmaları istenmiştir.

Ünitenin üçüncü konusu “Teller, Burgular ve Mandalların Tanımı”dır. Bu konu başlığıyla kanun tellerinin malzemesi, tellerin çapı, görselle burguların konik yapısı, burgu ve burgu tahtasında kullanılan ağaçlar anlatılarak sıra sizde bölümüyle öğrencilerden görsellerdeki kanuna ait parçaların isimlerini yazmaları istenmiştir. Mandalların işlevine geçilerek sıra sizde bölümüyle öğrencilerden mandalların işlevini açıklamaları istenmiştir.

Ünitenin dördüncü konusu “Mandal Gruplarının Tanımı”dır. Bu konu başlığıyla kanundaki mandal sayısı verilmiş, öğrencilerden, mandalların bazılarında boşluk olduğunun, bazılarında olmadığının nedenini araştırmaları istenmiştir. Aralarında boşluk

bulunmayan mandallar sayılarıyla ve nota isimleriyle verilmiş, sıra sizde bölümünde kanunda aralarında boşluk bulunmadan dizilmiş mandal çeşitlerini, bu dizilimdeki en kalın sesi, bu sesteki tellerin mandal sayıları ve Acemaşiran perdesini göstermeleri istenmiştir. Aralarında boşluk bulunan mandallara geçilerek Do ve Fa notaları haricindeki beş notanın mandal dizilişinde boşluk olduğunu, beş notadan biri olan sol notasının dizilişi itibariyle diğerlerinden kolayca ayırt edilebildiği ifade edilmiştir. Sıra sizde bölümüyle öğrencilerden kanunda aralarında boşluk bulunan mandalları ve Acemaşiran perdesinin bir üzerindeki ve bir altındaki mandalları ayrı ayrı sayarak bu mandal gruplarının arasındaki farkları söylemeleri, tizdeki ve pestteki sol notalarını göstermeleri istenmiştir. Ünite, değerlendirme sorularıyla son bularak ikinci üniteye geçilmiştir.

Kitabın ikinci ünitesi olan “Mandalları Notalarla (Perdelerle) İlişkilendirme” konusu hazırlık çalışması ile başlamıştır. Bu çalışmada öğrencilerden mandal yapısının tarihsel gelişimini araştırmaları istenmiş, ardından mandal ve mandal tahtası hakkında bilgi notu bölümüyle mandalların yapısı hakkında bilgi verilerek sıra sizde bölümünde öğrencilerden kanundaki mandalların teldeki ses değişikliği üzerindeki etkilerini yazmaları istenmiştir. Sonrasında yine bilgi notu bölümünde mandalları tutan çivilerden bahsedilmiş, çivilerin şeklinin U biçiminde olduğunu, bu çivilere Fransızca menteşe anlamına gelen “Charniere” (Şarniye) dendiği, her mandalı iki çivinin tuttuğu, ayrıca sabit duran dip mandallar anlatılmıştır. Kanun üzerinde aralarında boşluk bulunan ve bulunmayan olmak üzere iki çeşit mandal gurubunun olduğu belirtilerek boşluksuz mandal guruplarının notaları konusuna geçilmiştir.

İkinci ünitenin birinci konusu “Boşluksuz Mandal Gruplarının Notaları”dır. Bu konuda mandal düzeneği hakkında bilgi verilerek perdeler Türk müziğindeki isimleriyle ifade edilmiş, hangi perdelerin bitişik, hangi perdelerin ayrık olduğu anlatılmıştır. Bitişik ve ayrık olan mandalların sayıları ile birlikte perdeler Türk müziğinde kullanılan isimleriyle ifade edilmiştir. Uyarı bölümüyle akort yapılırken mandalların nasıl durması gerektiği söylenmiştir. Sıra sizde bölümünde öğrencilerden, görsellerdeki perdelerden hangisinin Kaba Çargâh olduğunu göstermeleri, yine sıra sizde denilerek öğrencilerden Kaba Çargâh perdesindeki mandalları indirip mızrapla tele vurmaları ve Kaba Bûselik perdesiyle seslerinin karşılaştırmaları istenmiştir. Ardından “Boşluksuz Mandal Gruplarının Ayarlanması” başlığında, kanunun her perdesinde yer alan tüm mandalların sol tarafındaki altı adedin dik, diğer mandalların tamamının yatık olacak şekilde akort

edilmesi gerektiği ifade edilerek bazı kanunlarda bu sayının değişebileceği ve mandalların bu konumunun Fa ve Do natürel seslerini verdiği söylenmiştir. Görselle Fa ve Do notalarının mandal görünümünün nasıl olduğu gösterilmiştir. Bilgi notunda, kanunda tiz bölgelere gidildikçe tel boyunun kısaldığı, bu nedenle mandal aralıklarında daralma ve tiz Neva perdesinden yukarı doğru mandal sayılarında azalma meydana geldiği ifade edilmiştir. Görselle tiz Neva perdesinden tiz Muhayyer perdesine kadar dik ve yatık olarak bulunan mandal sayıları porte üzerinde notalar belirtilerek altlarına yazılmıştır. Pest bölgelerde tel boyunun uzamasıyla mandal aralıklarının açıldığı, çoğu kanunda Kaba Rast, Kaba Dügâh ve Kaba Bûselik perdelerinin natürel kısımlarında yedişer mandalın yer aldığı anlatılmıştır. Öğrencilerden kanundaki mandalların, mandal tahtasına çakılırken hangi işlemlerden geçtiğini “Araştırınız” kısmında araştırmaları istenmiştir. Sıra sizde bölümünde öğrencilerden Kaba Çargâh perdesindeki bütün mandalları indirerek sağ eldeki mızrapla, sol elle bütün mandalları tek tek kaldırarak tellere vurmaları ve bunu seri biçimde yapmaları istenmiştir. Fa ve Do perdelerinin natürel sesleri verdiğinde mandalların konumunun nasıl olduğu sorularak açıklamaları istenmiştir.

İkinci ünitenin ikinci konusu “Aralarında Boşluk Bulunan Mandal Grupları”dır. Mandal tahtası üzerindeki aralarında boşluk bulunan kanun mandallarının sayısı verilerek sol tarafın dik, sağ tarafın yatık olduğu ifade edilmiştir. Önemli başlığıyla aralarında boşluk bulunan mandal gruplarının notaları söylenmiş, uyarı başlığıyla kanun mandallarını indirip kaldırırken çabuk ve sessiz olunması gerektiği belirtilmiştir. Bilgi notuyla mandalların arka yüzünde yazan numaraların, kanunu mandallama sırasında kolaylık sağladığı ifade edilmiştir. Sıra sizde bölümünde öğrencilerden, kutucukların altına nota isimleri yazılarak aralarında boşluk bulunan mandal gruplarını işaretlemeleri, kanunun ses tahtası üzerindeki natürel mandal gruplarını göstermeleri ve öğretmenin kanunda karışık hale getirdiği mandal düzenini seri biçimde bütün teller natürel ses verecek şekilde ayarlamaları ve bu işlemi birkaç kez tekrarlayarak hız kazanmaya yönelik çalışmalar yapmaları istenmiştir. Bilgi notu bölümünde, porte üzerinde hem natürel, hem de değiştirici işaretlerle verilen notalar, Türk müziğinde kullanılan perde isimleri başlığında Kaba Çargâhtan, Çargâha kadar bir oktav, perde isimleri aktarılmıştır. Ardından okuma parçası bölümüne geçilmiş ve Hasan Ferit Alnar’ın fotoğraf görseliyle müzik hayatı anlatılmıştır. Ünite, değerlendirme sorularıyla son bulmuştur.

Kitabın üçüncü ünitesi “Tellere Doğru ve Temiz Ses Çıkarma Alıştırmaları”dır. Ünite hazırlık çalışmalarıyla başlamış, bu çalışmalarda öğrencilerden yüksük ve mızrap’sız parmak çalışması ve mızraplarla kanunun farklı yerlerini çalarak tını farkını anlamaları istenmiştir. Öneri bölümünde perde isimleri ve nota yerleri öğrenilene kadar tellerin bitim yerine küçük kâğıtlarla seslerin isimlerini yazabilecekleri, böylece notaların yerlerini öğrenmelerine kolaylık sağlayacağı ifade edilmiştir. Bu öneriden sonra uyarı kısmında başlangıçta iki ve dört vuruş değerindeki büyük notaları çalarken her notaya tek mızrap ve tremolo yapmaları söylenmiştir. Sıra sizde bölümünde öğrencilere, kanun çalmaya başlamadan önce yapılan hazırlık çalışmalarını yazmaları söylenmiş, tekrar uyarı bölümüyle telleri mızrapla çalarken bileği oynatmamaları, kanunda istenen ses tonunu elde etmek için işaret parmaklarını eklem yerlerinden hareket ettirerek tellere vurmaları gerektiği belirtilmiştir. Bilgi notunda ise kanunun ses alanı belirtilerek, en kalın ve en ince sesi, perde isimleriyle porte üzerinde gösterilmiştir. Önemli kısmında ritim kalıpları verilmiş, öğrencilerin verilen alıştırmaları çalmadan önce ritim kalıplarını vuruşlarıyla beraber okumaları istenmiştir. Bu ritim kalıpları; Van, İzmir, Ankara, Karaman, sekizlik üçleme, Gelibolu, taafe, tefaa ve terazi’dir.

Üçüncü ünitenin birinci konusu “Kaba Çargâh ve Acemaşiran Tellerinde Doğru Ses Çıkarma Çalışmaları”dır. Alıştırmalara başlamadan önce öğrencilerden sağ ve sol eli değiştirerek düşük tempoda çalmaya başlamaları ve tempoyu giderek hızlandırmaları istenmiştir. Kitapta sağ el için A, sol el için O harfinin tercih edildiği belirtilmiştir. Bu konu başlığında dört etüt verilmiş, etütlere sol elle başlatılmıştır. İlk etüdün nota değerleri iki ve bir vuruşluk notalardır. İkinci etütte Yegâh perdesi, sekizlik değerde nota ve bir vuruşluk sus işareti, üçüncü etütte Hüseyini perdesi ve bağlı çalma, dördüncü etütte Ankara tartımı eklenmiştir.

Üçüncü ünitenin ikinci konusu “Dört Perde Üzerinde Etütler”dir. Etütler üç tane olup, sağ ve sol el işaretleri belirtilmemiştir. Bu konudaki ilk etüt Do-Fa arasındaki sesler ve sekizlik değerde notalardır. İkinci etüde Ankara ve Gelibolu tartımları, üçüncü etüde terazi ritim kalıbı eklenmiştir.

Üçüncü ünitenin üçüncü konusu “Rast Perdesinin Mandal Yapısını Tanıma”dır. Rast perdesi görselle birlikte anlatılmış, araştırınız kısmında öğrencilere, kanun üzerindeki mandal sayılarının neden eşit olmadığı sorulmuştur. Sıra sizde bölümünde kanun

üzerinde alt ve üst oktav Rast perdelerini göstermeleri istenmiş, Rast perdesi üzerinde bir alıştırma verilmiştir.

Üçüncü ünitenin dördüncü konusu “Çargâh Dizisinde Etütler”dir. Bu konuyla ilgili on dokuz etüt verilmiş, etütlerde atlamalı ve sıralı sesler; sekizlik, dörtlük, on altılık, Karaman, Ankara, terazi, üçleme ve noktalı on altılık ritim kalıpları kullanılmıştır. Kolaydan zora doğru ilerleyen etütlerin sonunda öğrencilerden porte üzerine, çeşitli ritim kalıplarında Çargâh dizisine uygun etütler yazmaları istenmiştir. Ardından okuma parçasında Kanuni Hacı Arif Bey’in fotoğraf görseliyle hakkında bilgi verilmiş, bu ünite değerlendirme sorularıyla son bulmuştur.

Dördüncü ünite “Çargâh Makamı Üzerinde Çalışmalar”dır. Bir konudan oluşan bu ünitenin konusu “Çargâh Makamında Seyir ve Etütler”dir. Hazırlık çalışmaları kısmında öğrencilere makam kelimesinin ne çağrıştırdığı sorulmuştur. Çargâh makamı hakkında bilgi verildikten sonra, makamın dizisi porte üzerinde gösterilmiş, Çargâh makamının öneminden bahsedilerek, makamın perde isimleri verilmiştir. Makamın Batı müziğinde Do Majör tonu ile aynı olduğu söylenmiş, geleneksel Çargâh makamı anlatılmamıştır. Sıra sizde bölümünde porte verilip altına perde isimleri yazılmış, öğrencilerden perde isimlerine göre porteye notaları yazmaları istenmiştir. Bilgi notu bölümünde basit makamların özellikleri anlatılmıştır. Sıra sizde bölümünde üç dizi verilerek öğrencilerden, hangisinin Çargâh dizisi olduğunu göstermeleri istenmiştir. Sonrasında bestesi Hüseyin Sadettin Arel’e ait, Sofyan usulünde Çargâh makamında örnek öz verilmiştir. Ayrıca notanın altında ressam Van Mour’a ait “Kanun Çalan Türk Kızı” tablosu görselde sunulmuştur. Bu besteden sonra, geleneksel ve yeni Çargâh makamı arasındaki farkın anlaşılabilmesi için Devr-ikebir usulünde bir Çargâh Peşrev verilmiş, eserin ilerleyen zamanlarda da çalışılabileceği belirtilmiştir. Daha sonra üç tane Sofyan usulünde Çargâh makamında örnek eserler verilmiş, ardından usul kavramı anlatılarak, Nim Sofyan, Semâi ve Sofyan usullerine örnek ezgiler verilmiş, bilgi notunda usulün nasıl vurulacağı anlatılmıştır. Uyarı bölümünde usul yazımı aktarılmış, sıra sizde bölümünde bestesi Ahmet Hatipoğlu’na ait Sofyan usulündeki besteyi öğrencilerden, usul vurarak okumaları ve çalmaları istenmiştir. Ardından Sofyan usulünde Anonim bir Çargâh ilahi verilmiş, bu ilahinin notasında donanıma gerekli işaretler bırakılmamış, dolayısıyla notada yanlışlıklar bulunmaktadır. Türk Aksağı ve Yürük Semâi usulleri anlatılarak, sıra sizde bölümünde bu usullerle ilgili okuyup, çalınmak üzere dört etüt

verilmiştir. Örnek eserler kısmında Çargâh makamında Devr-irevan usulünde Neyzen Derviş Mustafa'ya ait Peşrev, Düyek usulünde Hüseyin Saadettin Arel'e ait Oyun Havası ve Müsemmen usulünde anonim olan Sirto formunda eserler verilmiştir. Sonrasında oktavlı çalma tekniği anlatılmış, sıra sizde bölümünde bu tekniğe örnek altı etüt çalışması verilmiştir. Okuma parçası olarak Vecihe Daryal'ın fotoğraf görseliyle, müzisyen kimliği anlatılmıştır. Seviye anlamında eserlerin 9. sınıf seviyesine göre zor olarak değerlendirebileceğimiz dördüncü ünite, değerlendirme soruları ve kontrol listesiyle (Ek-5) son bulmuştur.

Beşinci ünite “Buselik Makamı Üzerinde Çalışmalar”dır. Ünitenin konusu “Bûselik Makamında Seyir, Etüt ve Eserler”dir. Hazırlık çalışmalarında öğrencilerden Bûselik makamında örnek eserler dinlemeleri, dinledikleri eserlerin nasıl bir etki bıraktığı ve makam dizisini başka perdelere aktarıldığında hangi makam dizilerinin oluştuğunu araştırmaları istenmiştir. Bilgi notunda Türk Müziği değiştirici işaretleri aralığın ismi, koma değerleri ve simgeleriyle tablo şeklinde verilmiştir. Bûselik makamı iki dizi üzerinde birinci ve ikinci mertebe şeklinde porte üzerinde anlatılmış ve açıklanmıştır. Sıra sizde bölümünde öğrencilerden, Bûselik makamında verilen örnek diziyi çalmaları ve solfejini yapmaları istenmiştir. Ardından Bûselik makamında iki Peşrev, bir şarkı, bir Oyun Havası ve bir Longa olmak üzere örnek eserler sunulmuştur. Bilgi notunda Peşrev, Methal, Saz Semâisi, Longa, Sirto, Ara Nağme, Kâr, Beste, Ağır Semâi, Yürük Semâi, Gazel ve Şarkı formları anlatılmış, ardından yedi, sekiz ve dokuz zamanlı usullere geçilmiştir. Yedi zamanlı Devr-ihindi usulü anlatıldıktan sonra sıra sizde bölümünde öğrencilerden Devr-ihindi usulündeki Bûselik Oyun Havasını usul vurarak okumaları istenmiştir. Yedi zamanlı Devr-ituran usulü anlatılmış ardından Devr-ituran usulünde örnek eser Bûselik şarkı olarak verilmiştir. Sekiz zamanlı usullere geçilerek ilk olarak Düyek ve Ağır Düyek, ardından Müsemmen usulü anlatılmış, her iki usulden de Bûselik makamında örnek ezgi ve Bûselik şarkı verilmiştir. Dokuz zamanlı usuller (Aksak, Evfer, Raks Aksağı ve Oynak) anlatılarak, bu usullere örnek olarak Bûselik makamında şarkılar ve bir ezgi verilmiş, sonrasında üç alıştırma aktarılmıştır. Alıştırmalar sonrasında, araştırınız kısmında öğrencilerden kanun icrasında kullanılan başka glisando tekniği olup olmadığını araştırmaları istenmiştir. Başparmak kaydırarak glisando tekniği başlığıyla bu teknik anlatılarak sıra sizde bölümünde glisando tekniğinde iki etüt verilmiştir, bilgi notunda Türk Müziği akort adları, Batı müziğine göre tablo şeklinde anlatılmıştır. Okuma

parçasında Türk müziğinde meşk konusu ele alınmıştır. Eser ve etütlerin zor, glisando tekniğinin erken, verilen usullerin fazla olduğunu düşündüğümüz ünite, değerlendirme soruları ve kontrol listesiyle (Ek-5) bitmiştir.

Altıncı ve son ünite bir konudan oluşmaktadır. Ünite “Kürdi Makamı Üzerinde Çalışmalar” olup konusu “Kürdi Makamında Seyir, Etüt ve Eserler”dir. Hazırlık çalışmasında öğrencilere, Kürdi makamı dizisinin, başka perdeler üzerine göçürüldüğünde hangi makam dizilerinin olduğu sorulmuştur. Kürdi makamı porte üzerinde gösterilip açıklanarak, sıra sizde bölümünde öğrencilerden Kürdi ve Bûselik makamı dizilerini karşılaştırarak farklarını açıklamaları ve Kürdi makamında verilen Sofyan usulündeki örnek özü (makam anahtarı) solfej yapıp usul vurarak kanunla çalmaları istenmiştir. Ardından Kürdi makamında etüt ve eserlere geçilmiştir. Bunlar; dört Kürdi ezgiden oluşmaktadır. Sağ ve sol el için alt üst mızrap etütleri başlığıyla sıra sizde bölümlerinde iki etüt, iki Kürdi şarkı, bir türkü, bir Yürük Semâi, bir Fantezi eser verilmiştir. Sonrasında Aksak Semâi usulü anlatılarak sıra sizde bölümünde öğrencilerden, verilen Aksak Semâi ezgiyi klasik yöntemle usul vurarak okumaları istenmiştir. Ardından Kürdi makamında dört Saz Semâi, bir şarkı ve bir Peşrev örneği verilmiş, sonrasında tremolo tekniği porte üzerinde anlatılarak, tremolo tekniğinde iki örnek alıştırma sunulmuştur. Okuma parçasında müzikle tedavi konusu aktarılmış, ünite, değerlendirme soruları ve kontrol listesiyle (Ek-5) son bulmuştur. Kitabın sonunda müzik terimleri ile ilgili sözlük bulunmaktadır. Öğrencinin kanun çalgısına yeni başlayacağını düşünürsek, kitabın genel anlamda 9. sınıf seviyesine göre zor olduğunu, verilen etüt ve eserlerin öğrencinin hazır bulunuşuna uymadığını, usul bilgisinin yalnızca 9. sınıfa değil, tüm sınıf kitaplarına yayılması gerektiğini söyleyebiliriz.

4.3. 10. Sınıf Kanun Ders Kitabı

Kitabın birinci ünitesi “Teknik Çalışmalar”dır. Ünitenin ilk ve tek konusu “Oktavlı Çalma, Glisando ve Tremolo Tekniklerini Birlikte Kullanım”dır. Hazırlık çalışmalarında öğrencilerden kanunun neva perdesini 440 Hz. Frekansa eşitledikten sonra alt ve üst oktavları akort aletine bakmadan akort yapmalarını ve kanun çalmada kullanılan tekniklerden duydukları terimler varsa, söylemeleri istenmiştir. Konuda, ilk olarak glisando tekniği anlatılarak porte üzerinde yazılış ve çalınışı gösterilmiştir. Tekniğin zorluğu vurgulanarak zamanla giderilebileceği aktarılmış, ardından oktavlı çalma ve

tremolo tekniği anlatılarak, porte üzerinde gösterilmiştir. Uyarı kısmında bu tekniklerin eser icra ederken baştan sona değil, uygun yerlerde yapılmasının daha doğru olacağı ifade edilmiş, bilgi notunda puandorg işareti bilgisine yer verilmiş ve porte üzerinde gösterilmiştir. Daha sonra bu tekniklerde etütler verilerek şarkılar üzerinde çalışmalar verilmiştir. Bu tekniklerde üç etüt, şarkılar üzerinde çalışılmak üzere, Kürdi makamında yedi şarkı verilmiştir. Okuma parçasında Rauf Yekta Bey'in fotoğraf görseliyle müzisyen kişiliği anlatılmıştır. Ünite, öğretmenle doldurulmak üzere kontrol listesiyle (Ek-5) son bulmuştur.

İkinci ünite “Rast Makamı”dır. İki konudan oluşan ünitenin konuları “Rast Makamında Seyir, Etüt ve Eserler” ve “Rast Makamında Teknik Etütler”dir. Hazırlık çalışmalarında öğrencilerden, Rast makamında duydukları eserler varsa söylemeleri istenmiştir. Sonrasında Rast makamı porte üzerinde gösterilip anlatılarak Rast makamında örnek eser verilmiş, eser solfejini yapılması ve çalınması istenmiştir. Burada Rast makamının mandal sayıları belirtilmemiştir. Daha sonra Rast makamında üç etüt verilmiş, fakat bu etütlerde hangi elin kullanılacağı gösterilmemiştir. Bilgi notunda dizi oluşturmaya yarayan tam dörtlüler anlatılmış, ardından Rast makamında iki Methal, bir Sirto, bir Peşrev ve bir Saz Semâisi verilmiştir. Sıra sizde bölümüne geçilerek porte üzerinde verilen değiştirici işaretlerden hangisinin Rast makamına ait olduğu sorulmuş, bilgi notunda sözlü mûsikî formları anlatılmıştır. Dini formlardan Mevlevî Âyini, Na‘t, İlâhi, Nefes, Tekbir, Mevlid, Ezan, din dışı formlardan Kâr, Kâr-ı Nâtık, Kârçe, Beste, Ağır Semâi, Yürük Semâi ve Şarkı formları anlatılmıştır. Rast makamında teknik etütlere geçilerek üç etüt verilmiş, kanunda transpozisyon uygulaması aktararak, akort isimleri anlatılmıştır. Rast makamı dizisi yerinden, dört ses ve beş ses olarak porte üzerinde gösterilmiş, sıra sizde bölümünde öğrencilerden, verilen Rast şarkıyı dört ve beş ses olarak yazmaları istenmiştir. Ardından Rast makamında dört ve beş ses çalınmak üzere bir Methal verilmiş, bilgi notlarında Çatgan sazı ve Refik Fersan'ın müzisyen kimliği ile ilgili bilgi verilmiştir. Rast makamında üç ara nağme verilmiş, bilgi notunda fasıl müziği anlatılmıştır. Ardından Rast makamında bir Şarkı, bir Yürük Semâi verilmiş, bilgi notuyla Hafız Post hakkında bilgi verilmiştir. Sonrasında bir Rast şarkı, bir Nakış Beste verilerek okuma parçasında Tanbûri Cemil Bey'in fotoğraf görseliyle kendisi hakkında bilgiler verilmiştir. Etüt ve eserlerde mandal sayılarının belirtilmediği ünite, kontrol listesiyle (Ek-5) son bulmuştur.

Üçüncü ünite “Segâh Makamı”dır. Ünite konuları “Segâh Makamında Seyir, Etüt ve Eserler” ve “Göçürme”dir. Hazırlık çalışmalarında öğrencilerden Segâh makamında bestelendiğini düşündükleri şarkıları söylemeleri istenmiştir. Ardından Segâh makamı porte üzerinde gösterilip anlatılarak, sıra sizde bölümünde Segâh makamında örnek eser incelenerek, solfejnin yapılması ve çalınması istenmiştir. Bilgi notunda tam beşliler anlatılarak Çargâh, Bûselik, Kürdi, Rast, Hüseyini ve Hicaz beşlileri porte üzerinde gösterilmiştir. Segâh makamında örnek eserler başlığında bir Longa, altı Şarkı ve bir Yürük Semâi verilmiş, bilgi notunda Taksim formu hakkında bilgi verilmiştir. Sonrasında Segâh makamında bir Oyun Havası, iki Peşrev, iki Saz Semâisi verilmiş ve göçürme konusuna geçilmiştir. Göçürme başlığında göçürmenin tanımı yapılarak Çargâh, Buselik, Kürdi, Zîrgüleli Hicaz, Neveser ve Segâh makamı şedleri anlatılmıştır. Sıra sizde bölümünde öğrencilerden Segâh makamının şeddi olan Heftgâh makamındaki şarkıyı incelemeleri, porte üzerinde verilen dizi örneklerinden hangisinin Segâh makamına ait olduğunu işaretlemeleri ve Segâh makamında bilgi vermeleri istenmiştir. Makamın mandal sayısının verilmediği ünite, daha sonra verilen Segâh Peşrevi ezbere çalmaları söylenmiştir. Makam ele alınırken ve verilen eserlerde mandal sayılarının ifade edilmesinin faydalı olacağını söyleyebiliriz. Okuma parçasında İtri’nin fotoğrafı ve Segâh makamında bestelediği Tekbir’in notası sunularak, hakkında bilgiler verilmiştir. Ünite, kontrol listesiyle (Ek-5) son bulmuştur.

Dördüncü ve son ünite “Hüseyini Makamı”dır. Konusu “Hüseyini Makamında Seyir, Etüt ve Eserler”dir. Hazırlık çalışmalarında öğrencilerden, Hüseyini makamında olduğunu düşündükleri türkülerin isimlerini söylemeleri istenmiştir. Hüseyini makamındaki bilgiler porte üzerinde gösterilerek anlatılmış, sıra sizde bölümünde bir örnek öz ve bir örnek eser verilerek, solfejlerinin yapıp, çalınması istenmiştir. Hüseyini makamında uygulanması gereken mandal sayıları belirtilmemiştir. Bilgi notunda özel dörtlü ve beşliler porte üzerinde gösterilerek Segâh, Müstear, Hûzzam, Nikriz, Pençgâh, Ferahnâk ve Nişâbur dörtlü ve beşlileri gösterilmiş, ardından Hüseyini makamında örnek eserlere geçilmiştir. Dört Oyun Havası, iki Peşrev, bir Zeybek, iki Saz Semâisi, bir Şarkı; bilgi notlarında Andon Efendi hakkında bilgi verilmiş ve Hüseyini makamında yerinden, bir ses, dört ses ve beş ses transpozisyonları porte üzerinde gösterilmiştir. “Hüseyini makamında 1 ses eserler” başlığında bir sesin nasıl çalınacağı porte üzerinde anlatılarak bir şarkı verilmiş, sıra sizde bölümünde öğrencilerden, verilen Hüseyini ezgiyi 1 ses akort düzenine göre

yazmaları istenmiştir. Bilgi notunda metronom ve hız terimleri hakkında (largo, larghetto, adagio, andante, moderato, allegro ve presto) bilgi verilmiş ve metronom hızları gösterilmiştir. Verilen dört Hüseyini türkünün düşük metronomda çalınması istenmiş, bilgi notunda Kemani Tatyos Efendi hakkında bilgi verilmiştir. Ardından bir Hüseyini şarkı verilerek, okuma parçasında makam kelimesinin etimolojisi ve tarihçesi verilmiştir. Ünite kontrol listesiyle (Ek-5) sonlanmıştır. Kitabın sonunda müzik terimleri ile ilgili sözlük bulunmaktadır.

4.4. 11. Sınıf Kanun Ders Kitabı

İlk ünite “Teknik Çalışmalar”dır. Tek konu olan “Kanunda Hız Çalışmaları”ndaki hazırlık çalışmalarında öğrencilerden Halil Karaduman’ın oktavlı çalma, glisando ve tremolo tekniklerini kullandığı Rast makamındaki taksimının video kaydını ve Tahir Aydoğdu ile Erol Deran’ın aynı teknikleri kullandıkları Rast makamı taksimlerinin ses kayıtlarını dinlemeleri istenmiştir. Etütleri ve eserleri çalmadan önce oturuş, duruş, yüksük, mızrap ve mandal kontrollerinin yapılması gerektiği, ardından deşifre işlemine geçilerek etüt ve eserleri metronomla kademeli hızlandırmaları anlatılmıştır. 1. etkinlikte oktav çalışması verilerek sağ el 1 ve sol el 2 olarak gösterilmiştir. Etütleri çalarken sağ ve sol eli tek tek kullanarak çalmak gerektiği, ilk etüde sağla, ikinci etüde sol el ile başlanması belirtilmiştir. 2. etkinlikteki oktavlı çalma çalışmasında önce sağ el üstte, sonra sol el üstte olacak şekilde çalışılması söylenmiştir. Ardından iki tane onaltılık oktav çalışması verilmiştir. Halil Karaduman’a ait dört tane sağ ve sol el güçlendirme etütleri verilerek, ölçülerde kullanılan işaretlerle ilgili bilgi verilmiştir. Etütlerde sağ el 1, sol el 2 olarak gösterilmiş, çalışırken parmak numaralarına dikkat edilerek çalışılması gerektiği belirtilmiştir. Sonrasında yine Halil Karaduman’a ait sekiz etüt verilmiştir. Altıncı ve yedinci etkinliğe geçilerek onaltılık üçlemelerden oluşan Halil Karaduman’a ait dört etüt verilmiş, ardından komisyonun hazırladığı atlamalı ve otuz ikilik notalardan oluşan altı etüt verilmiştir. Tüm bu etütlerde sağ-sol el belirtilmiştir. Bilgi dağarcığı bölümünde kanun çalarken vücut sağlığı için dikkat edilmesi gerekenler anlatılmış, sonrasında Halil Karaduman’a ait usulsüz ve donanımda si bemol işareti alan bir etüt verilmiştir. 11. etkinlikte Reşat Aysu’ya ait Bûselik Saz Semâisinin 4. hanesi verilmiş, bu eserde tremolo yapılacak notalar belirtilmiştir. Okuma metni verilerek, arkadaşlık konusu işlenmiş ve

öğrencinin kendisini değerlendirmesi için öz değerlendirme formu (Ek-6) verilerek ünite son bulmuştur.

İkinci ünite “Uşşak Makamı”dır. “Uşşak Makamında Seyir, Etüt ve Eserler” konusunun hazırlık çalışmalarında öğrencilerden, Uşşak makamındaki “cana rakibi handan edersin”, “benzemez kimse sana” ve “bekliyorum günlerdir gelmiyorsun a güzel” adlı şarkıları dinlemeleri istenmiştir. Şarkıların bestekârları görsellerle sunulmuştur. Uşşak makamının özellikleri tablo şeklinde anlatılmış, bilgi dağıtıcısı bölümünde Uşşak makamının ne anlama geldiği ve Türk müziğinin temel makamlardan biri olduğu belirtilmiştir. Uşşak makamı dizisi ve mandal uygulaması porte üzerinde aktarılmıştır. Ayrıca makamın özelliği ve dizinin seyri açıklanmıştır. Bilgi dağıtıcısında Taksim formunun tanımı yapılmış, ardından öğrencilerden Uşşak makamında verilen seyrin solfejini yaparak çalmaları ve öğretmen gözetiminde Uşşak makamında Taksim yapmaları söylenmiştir. Bilgi dağıtıcısında göçürme teriminin tanımı yapılmış, Uşşak makamı dizisi dört ve beş sese göçürülerek porte üzerinde aralık değerleriyle gösterilmiştir. Sonrasında Uşşak makamındaki eserlere geçilerek, altı Şarkı, iki Saz Semâisi, bir Saz eseri, bir Zeybek verilmiştir. Okuma metninde Şevki Bey’in görseliyle, hayatı hakkında bilgi verilmiştir. Ardından Bayâti makamında bilgi verilerek, Uşşak makamıyla karşılaştırması yapılmıştır. Bayâti makamı dizisi ve mandal uygulaması porte üzerinde gösterilmiştir. Bayati makamı seyri, porte üzerinde aktarılacak Uşşak ve Bayâti makamlarının benzer yönleri anlatılmış ve farkları ifade edilmiştir. Daha sonra Uşşak ve Bayâti makamı seyirleri verilmiştir. Ardından, her iki makamda dört ve beş ses üzerine göçürülmüş şekilde Saz Semâisi, Şarkı ve Nakış Beste verilmiştir. Öğrencilerden, boş bırakılan dizelere, verilen eserleri dört ve beş ses üzerine göçürmeleri istenmiştir. Bayati makamında iki Peşrev, dört Şarkı, iki Saz Semâisi verilmiştir. Okuma metni ve öz değerlendirme formuyla (Ek-7) ünite sona ermiştir.

Üçüncü ünite “Hicaz Ailesi Makamları”dır. Konusu olan “Hicaz Ailesi Makamlarında Seyir, Etüt ve Eserler” konusu hazırlık çalışmalarıyla başlamıştır. Hazırlık çalışmalarında öğrencilerden, Hicaz, Hicaz Hümayun, Uzzal, Zirgüleli Hicaz ve Hicazkâr makamlarında bestelenmiş Saz eserleri ve Peşrevler dinlemeleri istenmiştir. Hicaz ailesi makamları hakkında ön bilgi verilerek, Hicaz makamı ailesindeki Hicaz, Hümayun, Uzzal ve Zirgüleli Hicaz makamlarının özellikleri tablo şeklinde aktarılmıştır. Bilgi dağıtıcısıyla Hicaz, Hümayun, Uzzal ve Zirgüleli kelimelerinin anlamları anlatılmış, Hicaz, Hümayun,

Uzzal ve Zirgüleli Hicaz makamlarının ana dizisi ve mandal kullanımı porte üzerinde gösterilmiştir. Makamların özellikleri ve seyri anlatılarak, bu makamlarda iki seyir örneği verilmiş ve öğrencilerden öğretmen gözetiminde bu makamlarda Taksim yapmaları istenmiştir. Bu makamlarda on dört Şarkı, beş Saz Semâisi, iki Peşrev, bir Saz eseri verilmiş, göçürme konusuna geçilerek, Hicaz ailesi makamları porte üzerine dört ve beş ses aktarılmıştır. Ardından Hicazkâr makamına geçilmiştir. Hicazkâr makamının özellikleri tablo ile anlatılmış, bilgi dağarcığında kelime anlamı verilmiştir. Makamın dizisi ve mandal uygulaması porte üzerinde gösterilerek makamın özellikleri ve seyri açıklanmıştır. Etkinlik kısmında makam seyri verilmiş, öğrencilerden öğretmen ile birlikte taksim yapıp, seyir örneğini solfej yapıp, çalmaları istenmiştir. Zirgüleli Hicaz makamının bir ses Rast perdesine göçürülmesiyle, Hicazkâr makamı dizisinin meydana geldiği porte üzerinde açıklanmıştır. Ardından Hicazkâr makamında bir Peşrev, bir Zeybek, iki Şarkı, bir Türkü, bir Methal, bir Saz Semâisi verilmiştir. Sonrasında Hicaz makamında Peşrev verilerek, öz değerlendirme formları (Ek-8) ve kanun sanatçısı Göksel Baktagir röportajıyla ünite son bulmuştur.

Dördüncü ve son ünite “Karcığâr Makamı”dır. Konusu olan “Karcığâr Makamında Seyir, Etüt ve Eserler”in hazırlık çalışmalarında, öğrencilerden bu makamda Saz eserleri, Peşrevler ve Köçekçeler dinlemeleri istenmiştir. Karcığâr makamının özellikleri tablo şeklinde anlatılmış, bilgi dağarcığı bölümünde makamın anlamı verilmiştir. Makamın dizisi ve mandal uygulaması porte üzerinde gösterilmiş, makamın özellikleri ve seyri açıklanmıştır. Mandal uygulamasında Segâh perdesi çıkarken 1 mandal, inerken 3 mandal olarak ifade edilmiştir. Karcığâr makamının seyri verilerek, öğrencilerden solfejinin yapılması ve öğretmen gözetiminde Taksim yapılması söylenmiştir. Makamın yerinde ve bir ses Rast perdesine göçürülerek nasıl çalınacağı, porte üzerinde anlatılmıştır. Daha sonra verilen şarkının ve Zeybeğin dizek üzerine bir ses göçürülmesi ve solfejinin ardından çalınması istenmiştir. Ardından Karcığâr makamında iki Peşrev, dört Şarkı verilmiştir. Sonrasında Köçekçeler anlatılarak bir Köçekçe verilmiş, okuma metninde kendine saygı konusu ele alınmıştır. Ardından bir şarkı ve öz değerlendirme formuyla (Ek-9) ünite sona ermiştir. Kitap sonunda müzik sözlüğü yer almaktadır.

4.5. 12. Sınıf Kanun Ders Kitabı

Kitabın ilk ünitesi “Teknik Çalışmalar”dır. Konu “Kromatik Çalışmalar ve Sürat Çalışmaları”dır. Hazırlık çalışmalarında öğrencilerden, Erol Deran’ın 1. Kanun festivalindeki konser kaydını ve Nihavend geçiş taksimini dinlemeleri istenmiştir. Daha sonra kanundaki belli başlı tekniklerden bahsedilerek, geçici mandal kaldırmanın tanımı yapılmıştır. Bilgi dağarcığı kısmında kromatik aralığın tanımı yapılarak, altı kromatik dizi verilmiş, bu etütler çalışılırken metronomla çalışılması ve temponun kademeli olarak artırılması söylenmiş, ayrıca etütler çalışılırken mandalları geçici kaldırma alıştırmaları yapılması istenmiştir. Sonrasında verilen üç etütle, sürat çalışmalarına geçilmiştir. Sol el ağırlıklı hız çalışmaları başlığında üç etüt verilerek, bilgi dağarcığı kısmında başarılı kanun sanatçılarının isimleri fotoğraf görselleriyle verilmiştir. Kanun sanatçısı Taner Sayacıoğlu ile yapılan röportaj ve öz değerlendirme formuyla (Ek-10) ünite bitmiştir.

İkinci ünite konusu “Sabâ Makamı”dır. Konu “Saba Makamında Seyir, Etüt ve Eserler”dir. Hazırlık çalışmalarında öğrencilerden Halil Karaduman’ın Sabâ taksimini, Tanburi Osman Bey’in Sabâ Peşrevini ve Şakir Ağa’nın “gelmiş değil böyle peri” adlı eserini dinlemeleri istenmiştir. Bilgi dağarcığı bölümünde basit, bileşik ve şed makamların tanımı yapılarak, tablo şeklinde Sabâ makamının özellikleri anlatılmıştır. Sabâ makamının dizisi ve mandal uygulaması dizek üzerinde anlatılmış, bilgi dağarcığı bölümünde bileşik makam özelliklerinden bahsedilmiştir. Sabâ makamının mandal uygulaması dizek üzerinde gösterilerek Segâh perdesi 1 mandal olarak ifade edilmiştir. Sabâ makamının özellikleri ve dizinin seyri açıklanarak, çalınması ve solfeji yapılması için iki seyir örneği verilmiştir. Bilgi dağarcığı bölümünde Taksim tanımı yapılmış ve öğrencilerden öğretmenleri gözetiminde Sabâ makamında taksim yapmaları istenmiştir. Ardından Sabâ makamında bir Şarkı, iki Peşrev, bir İlâhi, bir Beste verilmiş, okuma metni bölümünde Vecihe Daryal’ın resim görseli verilerek, hakkında bilgiler verilmiştir. Sonrasında Sabâ makamında iki Şarkı, iki Zeybek, bir İlâhi, iki Türkü, iki Saz Semâisi verilmiş, bilgi dağarcığı kısmında kanun çalarken sağlık için nelere dikkat edilmesi gerektiği aktarılmıştır. Sabâ makamındaki etüt ve eserlerin 1, 4 ve 5 ses’e göçürülerek çalınması başlığında makamın ana dizisi porte üzerinde anlatılarak 1 ses, 4 ses ve 5 ses olarak porte üzerinde göçürülmüş ve anlatılmıştır. Verilen bu dizileri öğrencilerin, karşılaştırarak çalmaları istenmiştir. Sabâ makamında verilen Zeybek ve Saz Semâisi 1 ses, 4 ses ve 5 ses’e göçürülmüş olarak verilmiş, solfejinin yapılarak çalınması

istenmiştir. Okuma metninde “sanat dünyasında müziğin özü” konusu anlatılmış ve ünite öz değerlendirme formuyla (Ek-11) son bulmuştur.

Üçüncü ünite “Nihavend Makamı”dır. Konu “Nihavend Seyir, Etüt ve Eserler”dir. Hazırlık çalışmalarında öğrencilerden, Kevser Hanım’ın Nihavend Longasını ve Neyzen Tevfik’e ait olan Saz Semâisini dinlemeleri istenmiştir. Tablo üzerinde, makamın özellikleri gösterilerek, bilgi dağarcığı bölümünde Nihavend ismi anlatılmıştır. Makamın seyri ve mandal uygulaması dizek üzerinde gösterilerek, açıklanmıştır. Nihavend iki seyir örneği verilerek, öğrencilerden öğretmenleri gözetiminde solfej yapıp çalmaları ve Taksim yapmaları istenmiştir. Ardından bir Şarkı, üç Peşrev verilerek, bilgi dağarcığı bölümünde Terennüm’ün açıklaması yapılmıştır. Sonrasında bir Kâr, bir Beste, bir Nakış Yürük Semâi, üç Şarkı, üç Saz Semâisi, bir Longa verilmiş ve Nihavend makamı dizisi 1 ses, 4 ses ve 5 ses’e göçürülerek dizi üzerinde açıklanmıştır. Sonrasında Nihavend makamındaki Saz Semâisi ve Longa 1 ses, 4 ses ve 5 ses’e göçürülmüş olarak verilmiş, solfejinin yapılarak çalınması istenmiştir. Ardından “Canım Türkiyem” adlı Nihavend şarkı verilerek, öğrencilerden bu eseri çalıp söylemeleri istenmiştir. Ünite öz değerlendirme formuyla (Ek-12) son bulmuştur.

Dördüncü ünite “Kürdîlihiczâkâr Makamı”dır. Konu “Kürdîlihiczâkâr Seyir, Etüt ve Eserler”dir. Hazırlık çalışmalarında öğrencilerden, Reşat Aysu’nun Saz Semâisini Taner Sayacıoğlu’nun icrasından dinlemeleri ve Endülüs’te Raks adlı şarkıyı dinlemeleri istenmiştir. Tablo ve dizek üzerinde, makamın özellikleriyle birlikte mandal uygulaması gösterilerek, seyri hakkında bilgiler verilmiştir. Bilgi dağarcığı bölümünde Arazbar makamı anlatılmış ve verilen diziler üzerinde açıklanmıştır. Kürdîlihiczâkâr iki seyir örneği verilerek, öğrencilerden öğretmenleri gözetiminde solfej yapıp çalmaları ve Taksim yapmaları istenmiştir. Ardından bir şarkı verilmiş, eserin usul, asma kalış, çeşni ve geçkileri yönünden çözümlenerek çalınması istenmiştir. Sonrasında bir Beste, iki Peşrev, dört Şarkı, bir Saz Semâisi verilmiş ve Kürdîlihiczâkâr makamı dizisi 1 ses, 4 ses ve 5 ses’e göçürülerek dizi üzerinde açıklanmıştır. Sonrasında Kürdîlihiczâkâr makamındaki iki şarkı 1 ses, 4 ses ve 5 ses’e göçürülmüş olarak verilmiş, solfejinin yapılarak çalınması istenmiştir. Ardından okuma metni bölümünde Kanuni Hacı Arif Bey’in görseliyle, hakkında bilgi verilmiştir. Ünite öz değerlendirme formuyla (Ek-13) son bulmuştur.

Beşinci ve son ünite “Hüzzam Makamı”dır. Konu “Hüzzam Seyir, Etüt ve Eserler”dir. Hazırlık çalışmalarında öğrencilerden, Hüzzam makamında bestelenmiş saz eserleri ve Peşrevleri dinlemeleri istenmiştir. Tablo üzerinde, makamın özellikleri gösterilmiş, makamın seyri ve mandal uygulaması dizek üzerinde gösterilerek, açıklanmıştır. Bilgi dağarcığı bölümünde bileşik makamın özellikleri anlatılmıştır. Hüzzam iki seyir örneği verilerek, öğrencilerden öğretmenleri gözetiminde solfej yapıp çalmaları ve Taksim yapmaları istenmiştir. Ardından bir Ağır Semâi verilerek eserin usul, asma kalış, çeşni ve geçkileri yönünden çözümlenerek çalınması istenmiştir. Ardından üç Şarkı, üç Peşrev, bir Beste, bir Longa, bir Türkü, iki Saz Semâisi verilmiş ve Hüzzam makamı dizisi 1 ses, 4 ses ve 5 ses’e göçürülerek dizi üzerinde açıklanmıştır. Sonrasında Hüzzam makamındaki Saz Semâisi ve Ağır Semâi 1 ses, 4 ses ve 5 ses’e göçürülmüş olarak verilmiş, solfejinin yapılarak çalınması istenmiştir. Ünite öz değerlendirme formuyla (Ek-14) son bulmuştur. Her ünite sonunda öğrencilerden, verilen eserlerden üç tanesini belirleyip arkadaşlarıyla gurup oluşturarak birlikte icra etmeleri, icra aşamasında guruptaki müzikal ve sözel iletişime dikkat etmeleri, özellikle belirtilmiştir. Kitap sonunda müzik sözlüğü yer almaktadır. Kitaplarda, makamlar anlatılırken ve eser içindeki perde değişikliklerinde mandal sayılarının ifade edilmesinin faydalı olacağını, bu kitapların sınıf bazında seviye olarak zor olduğunu, kitapların tek bir kitapta toplanmasının, kitabı yılsonuna kadar bitirme telaşından kurtaracağı için hem öğretmen hem de öğrenci için kolaylık sağlayacağını söyleyebiliriz

BÖLÜM V: GÜZEL SANATLAR LİSELERİ MÜZİK BÖLÜMLERİNDEKİ KANUN DERS KİTAPLARI ÜZERİNE UZMAN GÖRÜŞLERİ

5.1. İhsan Özer

Kitaplarda, bir metotta olması gereken mantık ile ilgili akış tekrardan gözden geçirilip ele alınmalıdır. Kanun çalgısının tarihsel gelişimi daha detaylı verilmelidir. Küçük hikâyeler çok olumlu ancak daha çok tarihsel sırayla ve kanun sanatçılarının hayatları öncelik alınarak sunulmalıdır. Vuruş tekniği ve kaliteli ses çıkartma üzerine çalışmalar daha çok yer almalıdır. Vuruş teknikleri için görsel öğeler yeterli değil, bunlar arttırılmalıdır. Nota değerleri ve kalıpları ile ilgili çalışmaları, örnekleri çok düzensiz ve eksik buldum. Süslemelerle ilgili tanıtım, çalışma ve örnekler de çok düzensiz ve eksik. Parmak numaraları ile ilgili bilgiler yeterli düzeyde değil, çok daha ayrıntılı olmalıdır. Sağ ve sol el çalışmaları daha belirgin ve alıştırmaya çalışmaları belli bir mantıkta olmalıdır. Etüt çalışmaları ile ilgili eserler az ve mantıklı düzenlenmemiş. Mandal çalışması, makamlarla ilgili perde, çeşni açıklama ve çalışmaları maalesef yok (özellikle Segâh, Uşşak ve Hicaz çeşnileri). Bunlarla ilgili çalışma ve etütler olmalıdır. Makam seçimi ve sıralamaları, makamlar ile ilgili seçilen eserler tekrar gözden geçirilmelidir (mesela bazı eserlerde öğrencinin görmediği geçki ve perdeler bulunmakta). Türk Müziği usulleri tüm sınıflara yayılmalıdır. Sadece 9. sınıfta görülmesi çok ağır olur. 9. sınıfta görülen Çargâh makamındaki örnek eserlerden bazıları eski Çargâh makamı olduğundan burada örnek olarak koyulması son derece yanlıştır (makamın saba özelliği burada kaldırılmış). Ayrıca GSL öğrencileri için sınıf müfredatının dengesi ve ağırlığı tekrar gözden geçirilip, her sene yapılan derslerin neticesinde sene sonu yapılan değerlendirme ile müfredat programı ve eser seçimleri yeniden yapılandırılmalıdır.

5.2. Tahir Aydoğdu

Eserler seslendirilirken ilgili perdede kaç mandal indirilip kaldırılacağı yazılmamış. Bunun yazılması öğrencinin çalışması sırasında faydalı olacaktır. Etütlerin çalıştırma teknikleri hakkında daha ayrıntılı bilgi verilebilir. Diğer metotlarda yer alan etütler de yer almalıdır. Transpoze örnekleri çoğaltılmalıdır. Süsleme teknikleri ile ilgili daha fazla örnek verilebilir. Bu teknikleri iyi uygulayan profesyonel icracıların isimleri de verilebilir. Ayrıca Türkiye’de kanun sazının çok iyi icracılarından, isimleriyle bahsedip

öğrencinin bu isimlere aşinalığı sağlanabilir. Eserlerden örnek verilirken Reşat Aysu, Nuri Halil Poyraz, Cinuçen Tanrıkorur, Tanburi Cemil Bey, Ferit Alnar, Münir Mazhar Kamsoy vb. bestecilerden farklı eserler de örnek olarak verilebilir. Ayrıca kanun sazını dünyaya açan Ferid Alnar'dan daha ayrıntılı bilgi verilmesi ve bestelemiş olduğu kanun konçertosundan da bahsedilebilir. Arpej ve akor teknikleri konusunda bir etüt görmedim. Bu teknikten de bahsedilmesi yerinde olacaktır. Taksim yapma konusunda daha ayrıntılı bilgi verilebilir.

5.3. Safinaz Rizeli

Sağ ve sol el koordinasyonu daha net belirtilmelidir. Vuruş teknikleri, tınlama alanı, ton çıkartma üzerinde çalışmalar eklenmelidir. Alıştırılarda mandal çalışmaları da olmalıdır. Süslemeler, parmak numaralandırmaları görsellerle, örneklendirmelerle çoğaltılmalıdır. Makam örneklendirmelerindeki bazı eserlerde yanlış yazılmalar gözden geçirilmelidir. Bazı çeşniler artırılmalı, uygulanmalıdır. Kanun çalgısının gelişimi daha ayrıntılı olmalıdır.

5.4. Ayşegül Kostak Toksoy

Kitaplarda kanun eğitiminin temel öğeleri olan mızrap vuruş prensipleri (duate), teknik geliştirme çalışmaları, mandal kullanım prensipleri, süslemeler ve en son olarak makamlarla ilgili etütler ile seviyeye uygun eser dağarcığının oluşturulması konuları çok dikkatlice planlanmalıdır. Her bir sınıf düzeyi için bu bahsedilen konulara dair çalışmalar kolaydan zora bir sıralamayla her kitapta yer almalıdır. Kitaplar tek bir komisyon tarafından oluşturulmalı ve konuyla ilgili akademisyenler tarafından incelenmelidir. Devlet konservatuvarlarının kanun çalgısı müfredat programlarından destek alınmalıdır. İTÜ TMDK bu alanda öncü olması bakımından müfredat programı ve notasyon bütünlüğü gibi konularda başlıca başvurulacak kurum olmalıdır. Eğitim dili, kullanılan terimler ve notasyon sembolleri bütünlük arz etmeli ve sadece kitapta farklı metotlardan alıntılar yapıldığı zaman o metoda ait farklı bir unsur varsa açıklaması yapılarak orjinal şekliyle korunmalıdır. Böylece öğrenci farklı notasyon tercihlerine de yabancılaşmayacaktır.

5.5. Osman Kürşad Çakır

Eserlere, sol el ile başlamaya yönlendirmek gibi bir hataya sebep olacak etütlere, sol el ile başlanması konusu bir kere daha irdelenmelidir. Kanun çalgısı sol elimizin mandal kullanımına özel tamamen farklı bir mantıkla çalışması özelliğini içermekte olduğu için genelde nağmelerin ana yapısı sağ elin kullanımı ile gerçekleştirilmekte olup, solak kişiler de dâhil sağ el baskın bir eğitim sistemi ile başlanılmalı sonrasında mandal kullanılmadığı zamanlarda sol elin de sağ elin yapabildiklerini yapabilmesinin sağlanması için ayrıca veya eş güdümlü çalıştırılmalıdır. Metotlarda ki her bir nota (Ankara, Karaman, Gelibolu, Van, Üçleme) salkım bloğuna geçişte mutlaka el dizilimine yönelik hatırlatıcı işaretler konulmalıdır. Çalgıyı yeni öğrenen kişiyi kusursuz el kullanımı bakımından hatasızlığın oluşturulabilmesi için gerekirse bütün etüt ve sonrasında belli bir süre daha eserlerde el kullanım belirteçlerini eserler üzerinde göstermek sonrasında çıkacak el kullanımı aksaklıklarını ortadan kaldırmak adına değerlendirmek gerekmektedir.

5.6. Volkan Gidiş

Kanun çalgısı ve çalgının tarihsel bilgileri öğrencilerin düzeyine uygun seviyede ve sevecekleri bir formatta hazırlanarak sunulmalıdır. Bilgi dağarcığında, terminolojide bazı sıkıntılar mevcut; giderilmesi gerekmektedir. Bilgi dağarcığında, taksim bölümünde geçiş taksiminden söz edilmemiş. Eksik bilgiler mevcut. Örnek olarak verilen eserler seviye olarak sınıf ve öğrenci düzeyine uygun değildir. Örnek eserler daha özenle ve sınıf seviyesine uygun olmalıdır. Makamların veriliş sırası ile ilgili uyum ve akışı karışık verilmiş. Tasnifi yeniden yapılarak ve sınıf düzeyine uygun formatta sunulmalıdır. Usul bilgileri eksik aktarılmış. Toparlanıp ve seviyeye uygun formatta verilmelidir. Öğrencilere verilen etütler kolaydan zora doğru, öğrencinin çalgısı ile olan gelişimini daha sağlıklı ve sağlam bir şekilde ilerletecek yönde olmalıdır. Birkaç sekizlik etütten sonra hemen onaltılık etütler ve oktav çalışmalarına geçilmesi yanlış. Metronom hızı tüm etütlerde seviye seviye yükselmelidir. 70 metronom hızından 100 metronom hızına geçiş yapılmış. Bu müfredat dâhilinde ilerleyiş hem hızlı hem de sağlıklı olacaktır. Müfredat dâhilinde ders içeriği ve planlanması ders hocası tarafından yeniden gözden geçirilmeli sınıf düzeyine göre revize edilmelidir. Sağ el-sol el mızrap vuruşları üzerinde durulup, sağ ve sol el çalışmaları “ayrı ayrı” ve “birlikte” olacak şekilde hazırlanmalıdır.

5.7. Tuncay Kardaş

Merhaba, öncelikle yaptığınız çalışmalar için teşekkür ederim. Lise düzeyi için yeterli olduğunu düşünüyorum. Metot kavramını genel olarak yanlış anlıyoruz bu alanlara gönül verenlerin herhangi bir enstrüman metodu temin ettiğinde yardım almadan ilerlemesi mümkün değil. Metot adında yayınlanan kitapların belirli bir seviyeden sonra faydalı olduğunu düşünenlerdenim. Genel olarak da birbirine benzer kitaplar oluyorlar. Çalışmalarınız da başarılar diliyorum.

5.8. M. Zeki Giray

Kitaplar görsel olarak çok zayıf durumda. Kanun öğretiminde en temel yaşanan problemlerden biri elin bileklerin kolların pozisyonu ve parmakların tellere ne açıda ve pozisyonda vurması gerektiğidir. İşaret parmağı deyip geçmekle olmuyor, günlerce doğru açığı ve tonu yakalama hususunda öğrencilerle çalıştığımı bilirim. Bu yüzden her teknik hareket için bolca görsel destek olmalıydı...

Günümüz kanun icrasındaki birçok teknik altyapısal etütlerle birlikte kitapta mevcut değil. Ör: arpej, akor, çok seslendirme yöntemleri vs. kanun artık 10 parmak ve çok sesli çalınan bir saz. Bunların önünü açacak bir girişim göremedim kitaplarda. Müzikte her öğrencinin seviyesi aynı olamaz, yeteneğe ve ilgiye göre değişir. Bu yüzden hiç bir metot çalışması bir grubun aynı anda ilerlemesiyle zamansal olarak uyumlu olamaz. Sınıf ayrımını belki makamsal olarak yapabiliriz ama etüt zorlaşması olarak sınırlandıramayız zira öyle öğrenciler olabilir ki alır başını gider ve sen dur bekle demek müziğin doğasına ters. Bu yüzden her sınıf düzeyinde kolaydan zora etütler konulmalı ve öğrencilerin kişisel gelişimine göre ayrı ayrı bir değerlendirme yapılmalı. Yani müzikte gelişim ölçme ve değerlendirme kişiye özel olmalı. Yani şöyle ifade edeyim: aynı sınıftaki iki kanun öğrencimden aynı düzeyde ilerlemelerini bekleyemem, kimi 30. sayfaya gelir kimi 40. kendi yetenekleri doğrultusunda gelişmelerine göre ayrı değerlendirme yaparım. Bu sebepten dolayı her aşamada kolaydan zora etütler olmalı, her öğrenciden bütün etütlerin tamamlanması beklenmemeli. Makam tarifleri daha detaylı anlatılabilir ve seyir ve taksim örnekleriyle zenginleşebilirdi. Örnek kanun taksimleri notaya alınıp (ki birçok tez örneği var notaya almaya gerek bile yok) zamana yayılan taksim çalışmaları istenebilirdi. Bir enstrüman öğretiminde improvize yani taksim önem teşkil eder, buna yönelik bir altyapı göremedim.

5.9. Hakan Kılınçarslan

Yazılı kaynak olarak yeterli bir kaynak olmuş fakat profesyonel icracılar ile çalışılıp kanun ile ilgili etütleri görsel olarak da video cd gibi ekipmanlar ilave edilebilir.

5.10. Esra Berkman

Kanun oturuş pozisyonu ve mızrapların takılışı ile ilgili yanlış bilgiler mevcut. Aralarında boşluk bulunan mandallar ve bulunmayan mandallar diye bir alt bölümlemenin, kanun çalgısının yapısını anlamayı ve öğrenmeyi karmaşıktıracağını düşünüyorum. Kitapta belirtilen mandal boyları küçükten büyüğe sıralanır ibaresi yanlış, alçaktan yükseğe ya da kısıdan uzuna sıralanır. Mandal sayıları günümüzde standart değil o yüzden “şu ustanın yapımında böyledir” olarak ifade edilebilir. Mandal kısmına notaları öğrenmek için kâğıt yapııştırma yaklaşımını doğru bulmuyorum. Öğrenci mandal düzeneğinden zamanla öğrenir. 1, 2 ve 3. alıştırmalar neden sol el ile başlıyor? Verilen alıştırmaları sadece sağ el ile sadece sol el ile ve sağ-sol el değişkenliğiyle iki el ard arda çalışın demek gerekir. Ayrıca ta tefe ritmik yapısı için duate yani hangi elle çalınacağı bilgisi verilmemiş. Duate nedir açıklanmamış. Hasan Ferit Alnar’ın ölüm yılı yanlış yazılmış (26 Temmuz 1978’dir). Çargâh makam örneği doğru değil. Çargâh bölümü tamamen yanlış. “Ezgi-Arel, Rauf Yekta’nın ölümünden sonra Pisagor’a dayalı olarak bir sekizlinin sözde eşit on iki aralığa bölünmesinden meydana gelen arızalı do majör dizisini çargâh dizisi olarak kabul etmeleri, bu işlemin yapıldığından beri tartışma yaratmıştır. Batı mûsikî notasyonunun kullanılması, yapay bir makam pozisyonunun sistemimiz içinde birleştirilmesi neticesinde, varsayım üzerine kabullenmiş Çargâh dizisi ortaya atılmış, günümüzün eğitiminde Ezgi-Arel’in görüşü geçerli olmuştur. Bugün gerek konservatuvarlarda, gerek mûsikîmizin eğitildiği diğer yerlerde eğitime Ezgi-Arel çargâh dizisi kabul edilerek başlanmaktadır. Kısa bir anlatımın ardından, ne eğiten ne de eğitilen bir daha görmemek ve kullanmamak üzere çargâh makamını terk etmektedir, çünkü mûsikîmizin icrasında Arel-Ezgi çargâh makamı kullanılmamaktadır.” Süleyman Erguner. (ERGUNER, S. 2003, Rauf Yekta Bey, Çalış Ofset, İstanbul).

Çargâh makamı yerine rast makamıyla başlaması ve kanunda koma bemolüyle segâh perdesi nasıl elde edilir o öğretilse daha doğru olur. Öğrencilere mandal uygulaması gösterilmeden eser içerisinde değiştirici işaret verilmiş. Yanlış! Örnek eserlerde henüz öğrenilmeyen usuller var. Hem usul hem mandal uygulaması, değiştirici işaret ile ritmik

yapılar benzer kolaylıktaki eserlerin içerisinde öğrenilerek zor olanlara geçilmeli. Sağ el önde oktavlı çalış, iki oktav aralıklı sağ el ve sol el atlamalı kırık oktavlı çalış öğretilmemiş ve örneklendirilmemiş.

5.11. Tuncay Tuncay

9. sınıf: Etütlerin sol elle başlatılmasını öğrenci eğer solaksa doğru buluyorum. 52. sayfada yer alan Çargâh makamı tarifinin geleneksel mûsikîmizdeki icra karşılığı örtüşmemektedir. Mûsikîmizde önce icra sonra icraya göre teori oluştuğuna göre makam tarifinin yanlış olduğunu rahatlıkla söyleyebilirim. Örnek eser: Kudümün rahmeti cana şifadır(ilahi) , gelin ey âşıklar gelin (ilahi), çargâh sirto (Tanburi Cemil bey) geleneksel çargâh makamı değiştirici işaret olarak Sabâ makamında da olan dört koma re bemol ve bir koma si bemol almaktadır. Seyir olarak saba makamı gibi olsa da kararı çargâh perdesidir. Makam da ismini buradan almaktadır. Arel sistemindeki çargâh makamı tarifinin geleneksel mûsikîmizdeki eserleri incelediğimizde yanlış olduğunu görüyoruz. Bu nedenle çargâh makamı dizisinin Batı müziğindeki karşılığı do majör dizisidir demek te son derece yanlış bir tespittir. Do majör dizisinin Türk müziğinde makam olarak karşılığı acemaşiran makamı dizisidir. Batıdaki do notasının mûsikîmizdeki perde olarak da karşılığı Acemaşiran perdesi olacağı için kanun eğitiminde yanlış olan Çargâh makamı dizisiyle eğitim metoduna başlamakta ses olarak ta dizi olarak ta Acemaşiran makamıyla kanun eğitimine başlamak çok daha doğru olacaktır. Kitabın 61. sayfasındaki Çargâh ilâhinin (yüz bin cefa kılsan) değiştirici işaretleri notanın donanım kısmına koyulmamış, nota üzerinde de belirtilmemiştir dolayısıyla yanlıştır. Notanın donanım kısmına dört koma re bemol ve bir koma si bemol değiştirici işaretleri konulmalı veya nota üzerinde gösterilmelidir. Başparmakla glisando konusunu 9. sınıf konusu olarak erken buluyorum. Bir de alt üst mızrap konusunu 9. sınıf konusu olarak erken buluyorum, özellikle kromatik çıkışlarda kullanıldığı için kromatik çıkış eğitimi verilmeden hemen önce verilmelidir.

10. sınıf: mızrapla aşağıdan yukarı tremola gösterilirken bazı örneklerdeki nota aralıkları çok yakın verilmiş (la -re, la- mi, la-fa) bence en az 1,5 oktava yakın olmalıdır mızrapla aşağıdan yukarı doğru tremola. Örneğin Akşam yine gölgen isimli eser çok doğru bir örnek olarak verilmiş. Göçürme konusunda şet makamlara değinilmiş; ama bir makamı başka bir sese göçürdüğümüzdeki oluşan makamın kendine has seyir karakteri

olduğundan bahsedilmemiş. Bir makam göçürölmüş olsa bile sadece kendine has (seyir, durak, güçlü, geçki vs.) özellikleri vardır. Sadece dizi olarak bahsedilmesi eksik olmuş. Örnek: Hicaz makamı bir ses aşağı göçüröldüğünde Hicazkâr makamı dizisi olur, Hicazkâr makamı olmaz. Tam olarak Hicazkâr makamı olabilmesi için o makamın seyir özelliklerini eksiksiz işlememiz gerekir. 100. sayfada tam 4'lü ve 5'liler gösterilirken Segâh 5'lisi ifadesi yanlıştır çünkü Segâh tam 5'lisi diye bir tam 5'li yoktur. Segâh tam 4'lüsü ve Segâh eksik 5'lisi vardır.

12. sınıf kitabında kromatik çıkış etütlerinde sağ el için alt üst mızrap kullanımı seçenek olarak belirtilmeliydi. Halil Karaduman kendisi kromatik çıkışlarda alt üst mızrap kullanmazdı ama kromatik çıkışta kullanan başka üstatlar var örneğin: Göksel Baktagir, Ahmet Meter, bu yüzden seçenek olarak belirtilmeliydi diye düşünüyorum. Kitabın 24. sayfasında Sabâ makamındaki 2 nolu etütte zaman zaman fa diyez (evic) perdesinin kullanıldığı görölmektedir ve bunun saba makamıyla hiç bir ilgisi bulunmamaktadır. Seyir olduğu için seyri yazanın tercihine bırakılabilecek bir durum değildir bu makamın yapısına aykırı bir durumdur. 116. sayfada belirtilen Segâh 5'lisi ifadesi yanlıştır. Segâh 5'lisi tam beşli olmadığı için segâh 5'lisi yoktur, ama eksik segâh beşlisi ifadesi doğrudur. Hüzzam makamı seyri eksik segâhlı olarak karar vermez bu yüzden 117. sayfadaki 1. seyir makamı yanlış anlatmaktadır

Dilşan Aslan

♩ = 60

a a o a a o a a o a a o

a o a o

Şekil 8: Etüt 2

Dilşan Aslan

♩ = 60

a o a o a o a o a a o a o a o a a o

a o a o a o a o a o a o a

Şekil 9: Etüt 3

Dilşan Aslan

♩ = 60

a a o a a o

a a o

Şekil 10: Etüt 4

Dilşan Aslan

$\text{♩} = 100$

Şekil 11: Etüt 5

Dilşan Aslan

$\text{♩} = 60$

Şekil 12: Etüt 6

Dilşan Aslan

$\text{♩} = 60$

Şekil 13: Etüt-7

Dilşan Aslan

♩ = 60

a a o a o a o a a o

9

16

Şekil 14: Etüt-8

Dilşan Aslan

♩ = 60

a o a a o a a o a o a

5

a o a o a o a a o a o a

Şekil 15: Etüt-9

Dilşan Aslan

♩ = 60

a o a o a o a a o a a o a

5

a o a o a o a a o a o a

Şekil 16: Etüt-10

Dilşan Aslan

$\text{♩} = 60$

14

Şekil 17: Etüt-11

Dilşan Aslan

Fa diyez mandalını çalmaya başlamadan önce kaldırınız

$\text{♩} = 60$

15

Şekil 18: Etüt-12

Dilşan Aslan

Mandallarınızı çalmaya başlamadan önce ayarlayınız

$\text{♩} = 60$

14

Şekil 19: Etüt-13

$\text{♩} = 60$

a o a o

3

a o a o

5

7

9

Şekil 20: Etüt-14

$\text{♩} = 60$

a o a o

4

7

10

13

16

19

a

Şekil 21: Etüt-15

Çalmaya başlamadan önce ilgili perdelerdeki mandalları
kaldırınız

Dilşan Aslan

♩ = 60

a o a o a o a o

a o a o a o a o

a o a o a

a o a o a o a o a o a o a o a o a o

a o a o a o a o a o a o a

Şekil 22: Etüt-16

$\text{♩} = 60$

a o a o a o a o

4

7

10

13

16

a o a o a o a o

21

a

Şekil 23: Etüt-17

$\text{♩} = 60$

a o a o a o a o a o a o a o

4

7

10

13

a o a o a o a o

16

a o a o a o a o

19

a

Şekil 24: Etüt-18

$\text{♩} = 60$

a o a o a o a o a o a o

⁴

⁷

¹⁰

¹³

¹⁶

a o

²¹

a

Şekil 25: Etüt-19

Dilşan Aslan

$\text{♩} = 60$

a o a o a o a o a o

3

5

a o a o a o a o a o

7

9

a o a o a o a o a

Şekil 26: Etüt-20

Dilşan Aslan

$\text{♩} = 60$

a a o a o a a a o

6

12

a o a o a o a o a a o a o a

17

a a o a o a

Şekil 27: Etüt-21

Dilşan Aslan

[illegible]

Dilşan Aslan

a a a a a a a o a o a o a a a a
 a a a o a a a o a o a a a a a a a o
 a a a o a o a o a o

69

Dilşan Aslan

$\text{♩} = 60$

a o a a a a a o a a a a a a

10 a o a a a o a o a a a o a a a o a o a a

20 a o a o a a a a a a a o a a a o a a

29 a a a a o a

Şekil 30: Etüt-24

Dilşan Aslan

$\text{♩} = 60$

a o a o a o a o a o a o a

9 a o a o a o a o a o a o

17 a o a o a o

25 a o a o a o a a a

Şekil 31: Etüt-25

Dilşan Aslan

$\text{♩} = 60$

a a a a a a a a a o a o

10 a o a a a a a o a a a a a a a o a

19

28

Şekil 32: Etüt-26

Dilşan Aslan

$\text{♩} = 60$

a a a a a a a a a a a a a a

6

11

15 a o a o a o a o a o a o a o

Şekil 33: Etüt -27

BÖLÜM VII: VERİLERİN TOPLANMASI

7.1 Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Çalışmamızda GSL Kanun ders kitapları, 15 kanun sanatçısı, eğitimci ve akademisyenlerden oluşan uzmanlarca kitap inceleme ölçütlerine göre incelenmiş ve değerlendirmelerde bulunulmuştur. Bu değerlendirmeler sonucunda kitapların amaca uygunluğu analiz edilmiş, ayrıca görüşme formundaki soruların frekans, yüzde ve grafiksel analizleri IBM SPSS 21.0 paket programı ile yapılarak yorumlanmıştır.

7.2. Bulgular ve Yorum

Araştırmamıza çeşitli kurumlarda, farklı müzikal kariyer ve mesleki deneyimlere sahip olan 15 uzman dâhil edilmiştir. Görüşme formu elektronik ortamda uygulanmış ve uzman kişilere dijital ortamda ulaştırılarak, elde edilen veriler aşağıda değerlendirilmiştir.

7.2.1 Araştırmaya Katılan Uzmanların Demografik Yapısı

Araştırmaya katılan uzmanların Demografik özelliklerine yönelik bulgular Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Uzman Kişilerin Cinsiyet Durumları

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde (%)
Erkek	7	%46,7
Kadın	8	%53,3
Toplam	15	%100

Araştırmaya katılan uzmanların %53,3’ü (8) Kadın ve %46,7’si Erkek (7) olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Uzman Kişilerin Müzikal Kariyer Durumları

Müzikal Kariyer	Frekans	Yüzde
Akademisyen	7	%46,7
Sanatçı	3	%20,0
Kanun Öğretmeni	5	%33,3
Toplam	15	%100

Araştırmaya katılan uzmanların %46,7'sinin (7) Akademisyen olduğu, onu %33,3 (5) oranla kanun öğretmenlerinin takip ettiği ve %20,0'sinin (3) de Sanatçı olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3: Uzman Kişilerin Mesleki Deneyimleri

Mesleki Deneyim	Frekans	Yüzde
11-20 yıl	5	%33,3
21-30 yıl	8	%53,4
31 yıl ve üzeri	2	%13,3
Toplam	15	%100

Araştırmaya katılan uzman kişilerden 2'sinin (%13,3) 31 yıl ve üzerinde bir mesleki deneyimleri olduğu, 8'inin (%53,4) 21-30 yıl arasında mesleki deneyimleri olduğu ve 5'inin de (%33,3) 11-20 yıl arasında bir mesleki deneyimleri olduğu tespit edilmiştir.

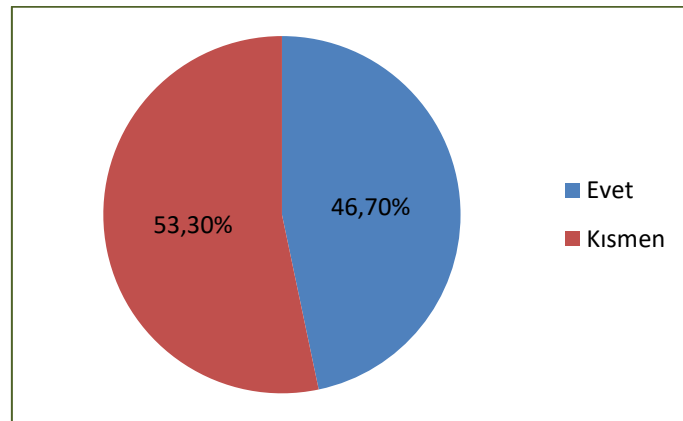
Tablo 4: Uzman Kişilerin Görev Yaptıkları Müzik Kurumu

Görev Yapılan Müzik Kurumu	Frekans	Yüzde
Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği	1	%6,7
Güzel Sanatlar Fakültesi	1	%6,7
Devlet Konservatuarı	7	%46,6
MEB	5	%33,3
Diğer	1	%6,7
Toplam	15	%100

Araştırmaya katılan uzmanların %46,6'sı (7) Devlet konservatuvarında görevlerini icra ederken, %33,3 'ü (5) Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı kurumlarda çalışmaktadır. Bunu takiben %6,7'si (1) Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği çalışanı, %6,7'si (1) Güzel Sanatlar Fakültesi çalışanı ve %6,7 'sinin (1) ise diğer kurumlarda mesleklerini icra eden kişilerden oluştuğu tespit edilmiştir.

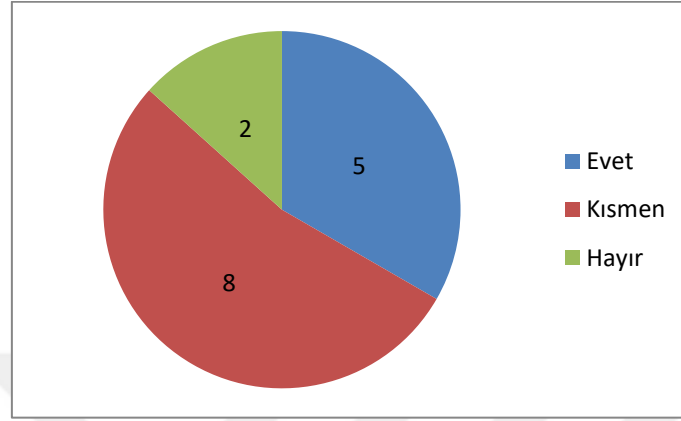
7.3. Probleme Yönelik Bulgular:

Çalışmaya katılan alanında uzman kişilerin probleme yönelik sorulara verdikleri cevapları gösteren bulgular aşağıda belirtilmiştir.

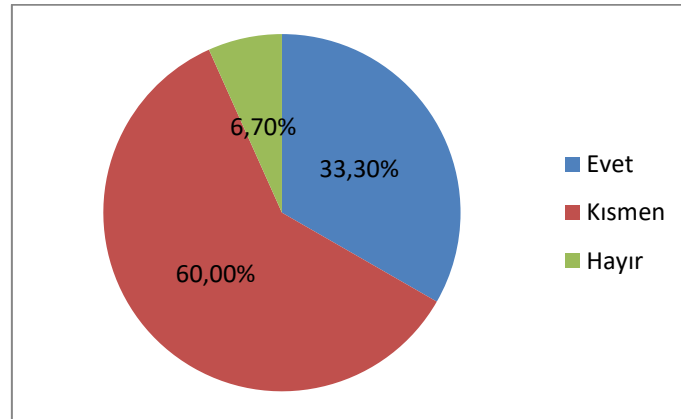
Grafik 1: GSL Kanun ders kitaplarının içeriğinde yer alan bilgiler konunun niteliğine bağlı olarak anlamayı ve yorumlamayı kolaylaştıracak ve öğrenmeye katkı sağlayacak şekilde düzenlenmiş midir sorusunun dağılımı

Araştırmaya katılan uzmanlara “Kanun ders kitaplarının içeriğinde yer alan bilgiler konunun niteliğine bağlı olarak anlamayı ve yorumlamayı kolaylaştıracak ve öğrenmeye katkı sağlayacak şekilde düzenlenip düzenlenmediğini” sorduğumuzda; uzmanların % 53,30’unun (8) “Kısmen”, % 46,70’inin (7) “Evet” cevabı verdiği görülmüştür.

Grafik 2: Kanun ders kitapları içeriğindeki kanun tarihçesi ve yapısı ile ilgili verilen bilgiler yeterli düzeyde midir sorusunun dağılımı

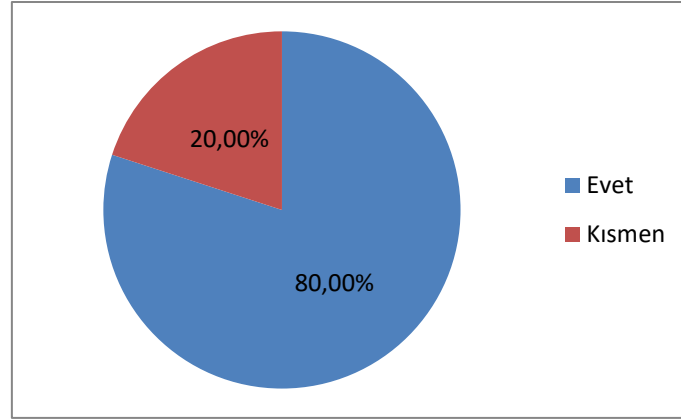
Araştırmaya katılan uzmanlara “Kanun ders kitapları içeriğindeki kanun tarihçesi ve yapısı ile ilgili verilen bilgilerin yeterli düzeyde olup olmadığı” sorusuna 8 kişi (%53,4) “Kısmen”, 5 kişi (%33,3) “Evet” ve 2 kişi ise (%13,3) “Hayır” cevabı verdiği tespit edilmiştir.

Grafik 3: GSL Kanun ders kitaplarında yer alan bilgiler öğrenmeye katkı sağlayacak görsel öğelerle desteklenmiş midir sorusunun dağılımı

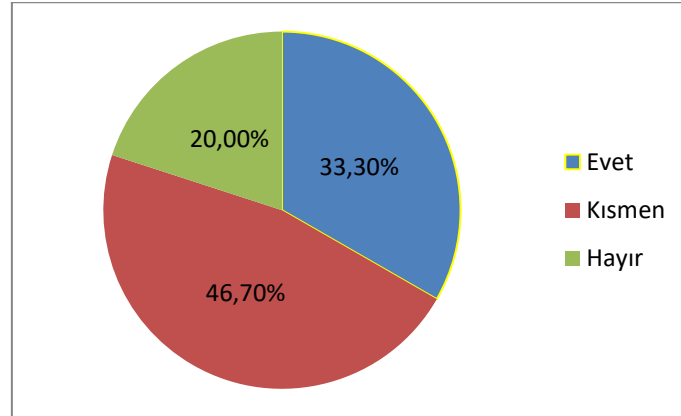
Araştırmaya katılan uzmanlara “Kanun ders kitaplarında yer alan bilgilerin öğrenmeye katkı sağlayacak görsel öğelerle desteklenip desteklenmediği” ile ilgili

değerlendirmelerine bakıldığında %60,00'ının (9 kişi) “Kısmen”, %33,30 (5 kişi) “Evet” ve %6,70'inin (1 kişi) “Hayır” cevabı verdiği görülmüştür.

Grafik 4: GSL Kanun Dersi ders kitaplarının içeriğinde yer alan ön bilgiler yeni öğrenilecek bilgilere temel oluşturabilecek düzeyde midir sorusunun dağılımı

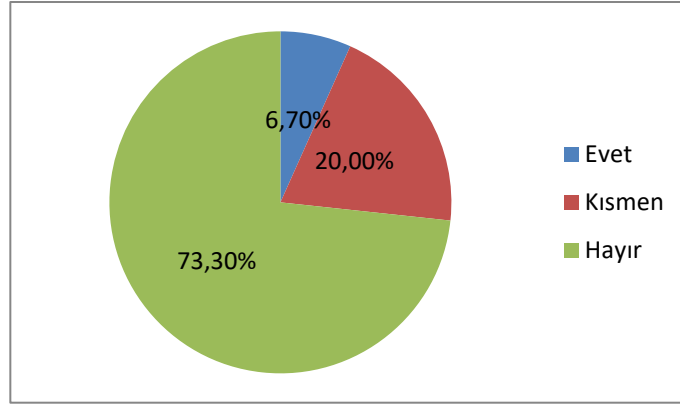
Araştırmaya katılan uzman kişilere yöneltilen “Kanun Dersi ders kitaplarının içeriğinde yer alan ön bilgiler yeni öğrenilecek bilgilere temel oluşturabilecek düzeyde midir?” şeklindeki sorumuza ise katılımcıların %80,00 (12 kişi) gibi önemli bir bölümü “Evet” cevabını verirken, %20,00’lik (3 kişi) bölümünün “Kısmen” cevabını verdikleri tespit edilmiştir.

Grafik 5: GSL Kanun dersi ders kitaplarındaki makam sıralaması öğrenci düzeyine uygun mudur sorusunun dağılımı

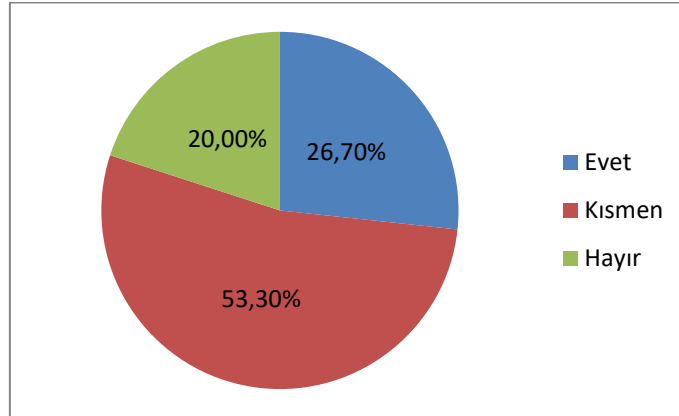
Araştırmaya katılan uzmanlara “Kanun dersi ders kitaplarındaki makam sıralamasının öğrenci düzeyine uygun olup olmadığı” sorusuna katılımcıların %46,70’i (7 kişi)

“Kısmen” cevabı verirken, %33,30 ‘u (5 kişi) “Evet” ve %20,0’sinin (3 kişi) ise “Hayır” cevabı verdikleri tespit edilmiştir.

Grafik 6: GSL Kanun dersi ders kitaplarında teknik çalışmalar için verilen etüt çalışmaları öğrencinin çalgı gelişimi için yeterli midir sorusunun dağılımı

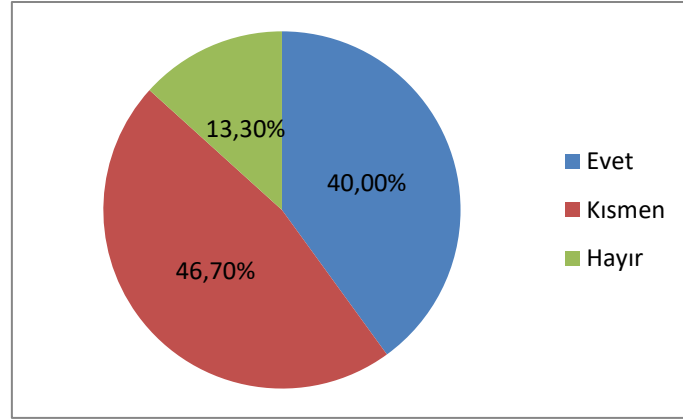
Araştırmaya katılan katılımcı uzmanlar “Güzel Sanatlar Lisesi Kanun dersi ders kitaplarında teknik çalışmalar için verilen etüt çalışmaları öğrencinin çalgı gelişimi için yeterli olup olmadığı” şeklindeki soruyu, uzmanların %73,30’luk (11 kişi) kısmının “Hayır” olarak değerlendirdiği, %20,00’lık (3 kişi) bölümünün “Kısmen” cevabı verdiği ve %6,7’lik (1 kişi) bölümünün ise “Evet” cevabını verdikleri tespit edilmiştir.

Grafik 7: GSL Kanun ders kitapları içeriğinde yer alan etüt çalışmaları basitten karmaşığa, yakından uzağa, kolaydan zora olacak şekilde sıralanmış mıdır sorusunun dağılımı

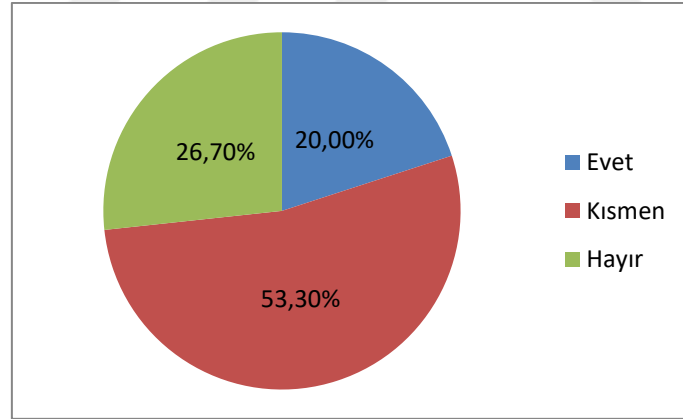
Araştırmaya katılan uzman kişilere “Kanun ders kitapları içeriğinde yer alan etüt çalışmaları basitten karmaşığa, yakından uzağa, kolaydan zora olacak şekilde sıralanmış mıdır?” şeklinde yöneltilen soruya %53,30’luk (8 kişi) kısmı “Kısmen”, %26,70’lık (4

kişi) kısmı “Evet” ve %20,00’lik (3 kişi) kısmı “Hayır” cevabını verdikleri tespit edilmiştir.

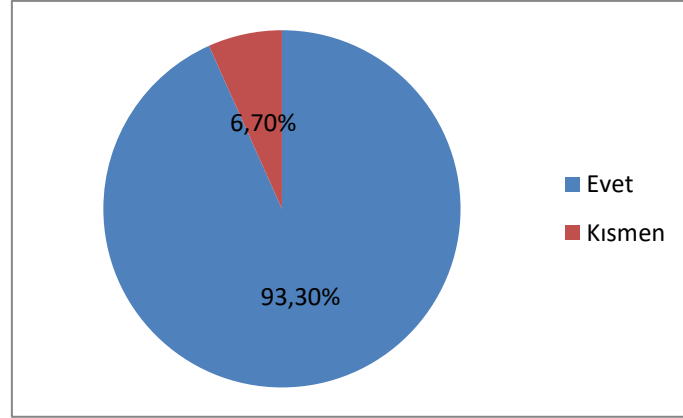
Grafik 8: GSL Kanun dersi ders kitaplarında verilen eserler öğrencinin düzeyine ve gelişim özelliklerine uygun mudur sorusunun dağılımı

Araştırmaya katılan uzman kişiler “Kanun dersi ders kitaplarında verilen eserler öğrencin düzeyine ve gelişim özelliklerine uygun olup olmadıkları” sorumuza %46,70’lik (7 kişi) bölümü “Kısmen”, %40,00’lik (6 kişi) bölümü “Evet” ve %13,30’luk (2 kişi) bölümü de “Hayır” cevabı verdikleri tespit edilmiştir.

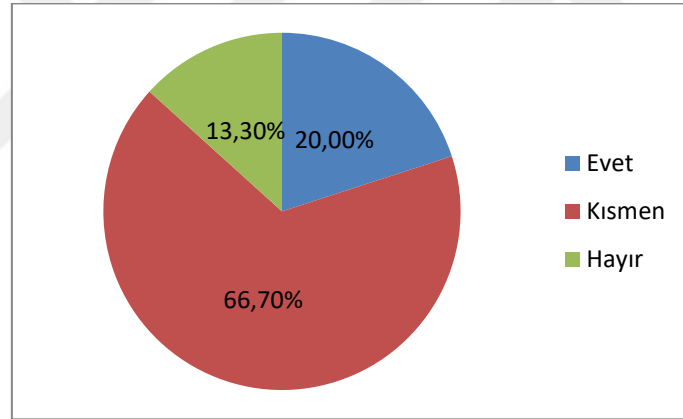
Grafik 9: GSL Kanun ders kitapları içeriğinde yer verilen eserler basitten karmaşığa, yakından uzağa, kolaydan zora olacak şekilde sıralanmış mıdır sorusunun dağılımı

Araştırmaya katılan uzman kişiler “Kanun ders kitapları içeriğinde yer verilen eserler basitten karmaşığa, yakından uzağa, kolaydan zora olacak şekilde sıralanmış mıdır?” Şeklinde yönelttiğimiz sorumuza % 53,30’luk (8 kişi) kısmı “Kısmen” katıldıklarını belirtirken, %26,70’lik (4 kişi) bölümü “Hayır” şeklinde ve %20,00’lik (3 kişi) bölümü ise “Evet” olarak cevaplandırıdıkları tespit edilmiştir.

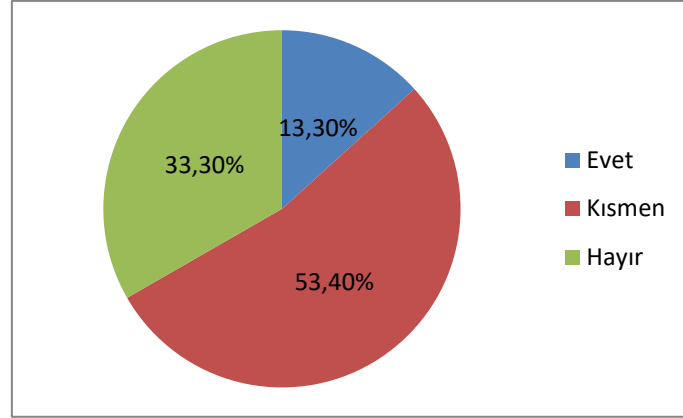
Grafik 10: GSL Kanun ders kitaplarında akort konusuna yer verilmeli midir sorusuna dağılımıdır.

Araştırmaya katılan uzman kişilerin “Kanun ders kitaplarında akort konusuna yer verilmeli midir?” Şeklindeki sorumuza %93,30’luk oranla (14 kişi) “Evet”, %6,70’lik (1 kişi) oranla ise “Kısmen” olarak cevapladıkları tespit edilmiştir.

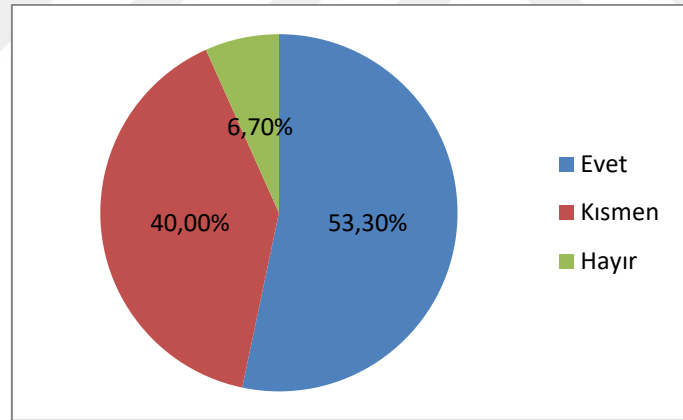
Grafik 11: GSL Kanun ders kitaplarında yer alan transpoze (göçürme) konusundaki bilgiler yeterli düzeyde midir sorusunun dağılımı

Araştırmaya katılan uzman kişilere “Kanun ders kitaplarında yer alan transpoze (göçürme) konusundaki bilgilerin yeterli düzeyde olup olmadığı” sorusuna %13,30’luk kısmı “Hayır” (2 kişi) diye cevaplarırken, %20,00’lik kısmı (3 kişi) “Evet” olarak cevapladıkları ve %66,70’lik (10 kişi) kısmı ise “Kısmen” katıldıklarını belirtir şekilde cevaplandıkları tespit edilmiştir.

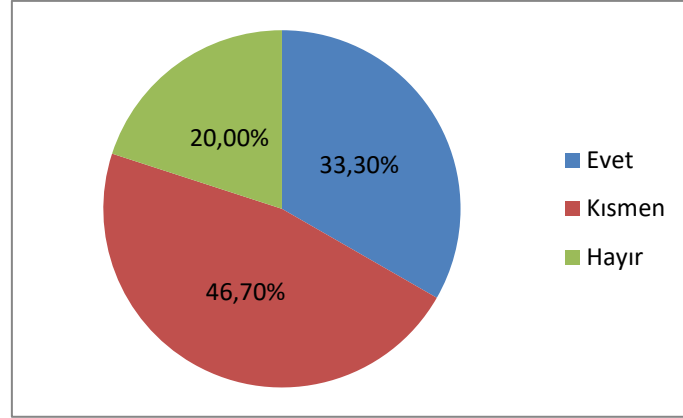
Grafik 12: GSL Kanun ders kitaplarındaki süsleme teknikleri konusundaki bilgiler yeterli düzeyde midir sorusunun dağılımı.

Araştırmaya katılan uzman kişilerin “Kanun ders kitaplarındaki süsleme teknikleri konusundaki bilgilerin yeterli düzeyde olup olmadıklarını” sorduğumuzda; %53,40’lık (8) kısmı “Kısmen”, %33,30’luk kısmı “Hayır” ve %13,30’luk kısmı da “Evet” cevabı verdiği tespit edilmiştir.

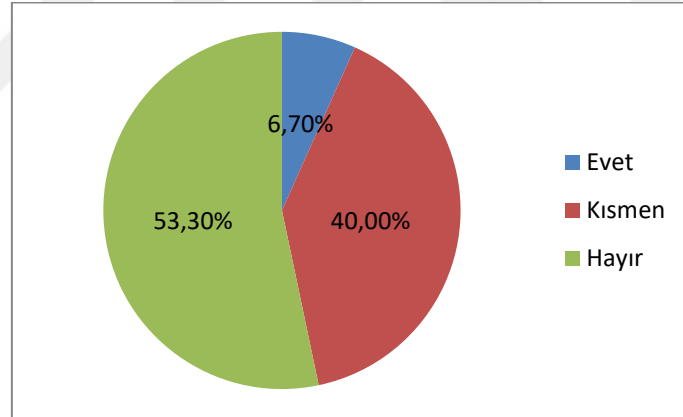
Grafik 13: GSL Kanun ders kitaplarında kanun öğretimi adına ortak bir kullanım dili oluşturulmuş mudur sorusunun dağılımı

“Kanun ders kitaplarında kanun öğretimi adına ortak bir kullanım dili oluşturulmuş mudur?” şeklindeki sorumuza araştırmaya katılan uzman kişilerin %53,30’unun (8) “Evet”, %40,00’inin “Kısmen” ve %6,70’inin ise “Hayır” cevabı verdiği tespit edilmiştir.

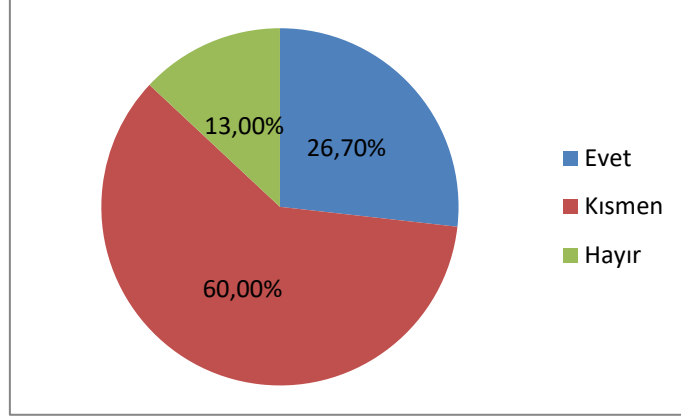
Grafik 14: GSL Kanun ders kitaplarının içeriğinde yer alan ölçme değerlendirme etkinlikleri işlenen konularla ilgili bilgi ve becerileri ölçme açısından yeterli midir sorusunun dağılımı

Araştırmaya katılan uzman kişilere “Kanun ders kitaplarının içeriğinde yer alan ölçme değerlendirme etkinliklerinin işlenen konularla ilgili bilgi ve becerileri ölçme açısından yeterli olup olmadığını” sorduğumuzda; uzman kişilerin %46,70’inin (7) “Kısmen”, %33,30’unun (5) “Evet” ve %20,0’sinin (3) “Hayır” şeklinde cevapladıkları tespit edilmiştir.

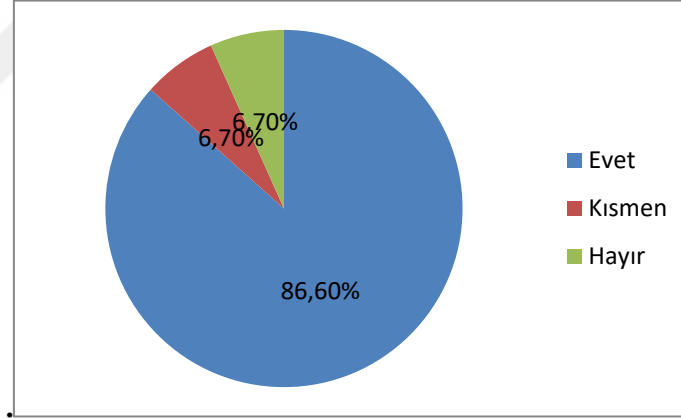
Grafik 15: GSL Kanun ders kitapları içeriği öğrencinin başkasının yardımı olmaksızın kendi başına anlayabileceği ve öğrenebileceği ayrıntıda ve yapıda mıdır sorusunun dağılımı

“Kanun ders kitapları içeriği öğrencinin başkasının yardımı olmaksızın kendi başına anlayabileceği ve öğrenebileceği ayrıntıda ve yapıda mıdır?” Şeklinde sorduğumuz soruya uzman kişilerin %53,30’u (8) “Hayır”, %40,00’i (6) “Kısmen” ve %6,70’i de (1) “Evet” olarak cevapladıkları tespit edilmiştir.

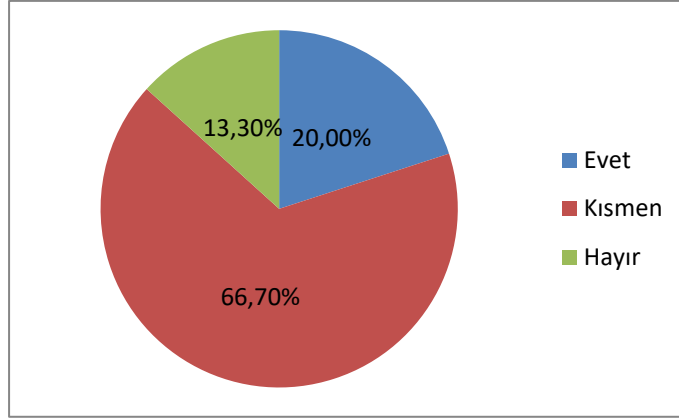
Grafik 16: GSL Kanun ders kitapları içeriği öğretim ilkelerinden bütünlük (öğrencinin süreç içerisinde deşifre, icra, teknik yönünden gelişmesi) ilkesine uygun mudur sorusunun dağılımı.

Araştırmaya katılan uzman kişilere “Kanun ders kitapları içeriği öğretim ilkelerinden bütünlük (öğrencinin süreç içerisinde deşifre, icra, teknik yönünden gelişmesi) ilkesine uygun olup olmadığını” sorduğumuzda; uzman kişilerin %60,00’ı (9) “Kısmen”, %26,70’i (4) “Evet” ve %13,00’ü (2) “Hayır” cevabı verdiği tespit edilmiştir.

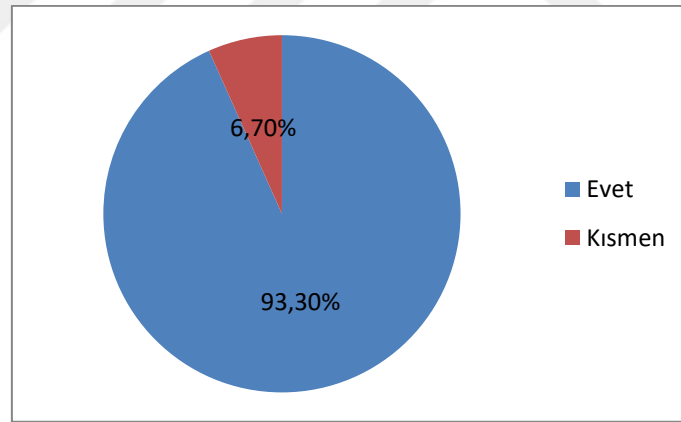
Grafik 17: GSL Kanun öğretiminde Kanun ders kitapları haricinde farklı metot ve kaynaklardan yararlanılmalı mıdır sorusunun dağılımı

Araştırmaya katılan uzman kişilere “Güzel Sanatlar Lisesi Kanun öğretiminde Kanun ders kitapları haricinde farklı metot ve kaynaklardan yararlanılmalı mıdır?” Şeklinde sorduğumuzda; uzman kişilerin %86,60’ı (13) “Evet”, %6,70 (1) “Kısmen” ve %6,70 (1) “Hayır” cevabı verdikleri tespit edilmiştir.

Grafik 18: GSL Kanun Ders kitabı içeriği öğretim ilkelerinden ekonomiklik (öğretim sürecinin hızlı bir şekilde gerçekleşerek öğrenmenin daha kısa sürede sağlanması) ilkesine uygun mudur sorusunun dağılımı.

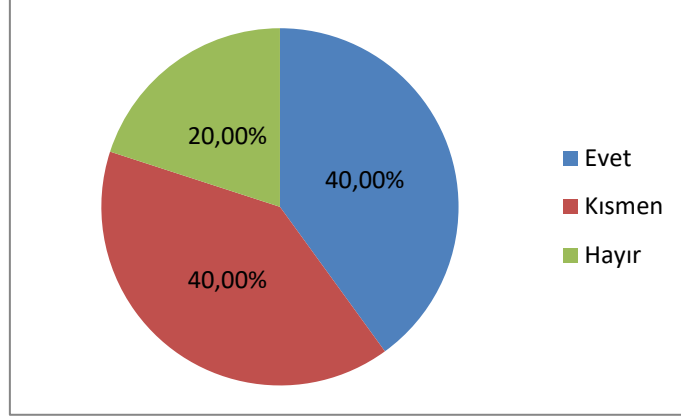
Araştırmaya katılan uzman kişilere “Kanun Ders kitabı içeriği öğretim ilkelerinden ekonomiklik (öğretim sürecinin hızlı bir şekilde gerçekleşerek öğrenmenin daha kısa sürede sağlanması) ilkesine uygun olup olmadığı” sorulduğunda; uzman kişilerin %13,30’unun (2) “Hayır”, %20,00’sinin (3) “Evet” ve %66,70’inin (10) “Kısmen” cevabı verdiği tespit edilmiştir.

Grafik 19: GSL Kanun ders kitabı içeriğinde egzersiz, etüt ve alıştırmalar için metronom belirtilmeli midir orusunun dağılımı.

Güzel Sanatlar Lisesi Kanun ders kitabı içeriğinde egzersiz, etüt ve alıştırmalar için metronom belirtilmeli midir?” Şeklinde yönelttiğimiz sorumuza; uzman kişilerin %93,30’u (14) “Evet”, %6,70’i (1) ise “Kısmen” olarak cevapladıkları tespit edilmiştir.

Soruya verilen cevapların önemli bir bölümünün evet olması ve olumsuz bir cevap verilmemesi Kanun ders kitabı içeriğinde etüt, egzersiz ve alıştırmalar için metronom belirtilmesinin çok gerekli olduğu yorumlanabilir.

Grafik 20: GSL Kanun ders kitabı içeriğinde dünya müziklerinden örnek eserlere yer verilmeli midir sorusunun dağılımı.

Araştırmaya katılan uzman kişilere “Güzel Sanatlar Lisesi Kanun ders kitabı içeriğinde dünya müziklerinden örnek eserlere yer verilmeli midir?” Şeklindeki sorumuzu; uzman kişilerin %40,00’ı (6) “Evet”, %40,00’ı (6) “Kısmen” ve %20,00’si (3) “Hayır” olarak cevapladıkları tespit edilmiştir.

SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Sonuçlar

Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Sonuç:

Araştırmaya katılan uzman kişilerin demografik özelliklerine yönelik sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

Araştırmaya kanun çalgısında uzman 15 kişi katılmıştır. Katılan kişilerin cinsiyet özelliklerine baktığımızda 8'inin kadın, 7'sinin erkek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ayrıca araştırmaya katılan 15 uzman kişinin 7'sinin Akademisyen olduğu ve en çok katılımın bu alanda olduğu tespit edilmiştir. Akademisyen gurubu, 5 kişi ile Kanun öğretmeni takip ederken, 3 Sanatçı ile en yüksek frekansa sahip üçüncü grup olduğu görülmüştür.

Aynı zamanda araştırmaya katılan uzman kişilerin büyük bir bölümünün 7 kişi ile Devlet Konservatuarı ve 5 kişi ile MEB'e bağlı kurumlarda çalışan kişiler olduğu, Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği, Güzel Sanatlar Fakültesi ve Diğer kurumlardan 1'er kişinin çalışmada yer aldığı görülmüştür.

Araştırmaya katılan Uzman Kişilerin Mesleki Deneyimlerine bakıldığında ise 31 yıl ve üzerinde çalışan, tecrübe düzeyi en yüksek 2 kişinin olduğu tespit edilmiştir. En yüksek frekansa sahip grubun 8 kişi ile 21-30 yıl arasında çalışan grup olduğu ve 5 kişinin de mesleki deneyimlerinin 11-20 yıl arasında olduğu görülmüştür. Araştırma grubunun mesleki deneyimlerine bakıldığında en tecrübesiz gruptaki kişilerin dahi çalışma yılının 11 yıl ve üzerinde olması araştırma grubunun ne kadar tecrübeli olduğu ve ortaya koydukları fikirlerin çalışmanın sonuçlarının daha objektif değerlendirilmesi açısından önemli olduğu söylenebilir.

Birinci Soruya Yönelik Sonuç:

“Güzel Sanatlar Lisesi Kanun ders kitaplarının içeriğinde yer alan bilgiler konunun niteliğine bağlı olarak anlamayı ve yorumlamayı kolaylaştıracak ve öğrenmeye katkı sağlayacak şekilde düzenlenmiş midir?” problemine yönelik sonuçlar aşağıda değerlendirilmiştir.

Verilen cevaplar incelendiğinde çalışmaya dâhil olan uzman kişilerin tamamının bu soruya kısmen ile evet cevabı verdikleri ve probleme dair olumsuz cevap vermemeleri, Kanun ders kitaplarının içeriğindeki bilgilerin konunun niteliğine bağlı olarak anlamayı ve yorumlamayı kolaylaştıracak ve öğrenmeye katkı sağlayacak biçimde düzenlenmiş olduğu, ancak verilen kısmen cevabından dolayı, kitapların bu özelliklerinin daha geliştirilebilir olmasının yararlı olabileceği şeklinde değerlendirilebilir.

İkinci Soruya Yönelik Sonuç:

“Güzel Sanatlar Lisesi Kanun ders kitapları içeriğindeki kanun tarihçesi ve yapısı ile ilgili verilen bilgiler yeterli düzeyde midir?” problemine yönelik sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

Buna göre ders kitaplarındaki kanun tarihçesi ve yapısı ile ilgili bilgilerin yeterliliğine yönelik soruya %53,4'lük oranla kısmen, %33,3'lük oranla evet cevabı verdikleri, %13,3'lük oranla ise bu problemi olumsuz değerlendirerek hayır cevabı verdikleri tespit edilmiştir.

Bu sonuçlardan yola çıkarak sayısal çoğunluğa baktığımızda olumsuz olarak değerlendiren grubun %13,3 olması kanun ders kitaplarındaki kanun tarihçesi ve yapısı ile ilgili bilgilerin yeterli geleceği söylenebilir. Fakat kısmen cevabının çokluğu nedeniyle geliştirilmesi gerektiği söylenebilir.

Üçüncü Soruya Yönelik Sonuç

“Güzel Sanatlar Lisesi Kanun Ders kitaplarında yer alan bilgiler öğrenmeye katkı sağlayacak görsel öğelerle desteklenmiş midir?” problemine yönelik sonuçlar aşağıda değerlendirilmiştir.

Uzman kişilerin verdiği cevaplardan elde edilen bulgular sonucunda araştırmaya katılan uzmanların büyük bölümünün (%60 kısmen) kanun ders kitaplarında yer alan konuların görsel öğelerle desteklenmesine yönelik soruya kısmen katıldıkları, bu nedenle konuların görsel öğelerle desteklenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Dördüncü Soruya Yönelik Sonuç

“Güzel Sanatlar Lisesi Kanun Dersi ders kitaplarının içeriğinde yer alan ön bilgiler yeni öğrenilecek bilgilere temel oluşturabilecek düzeyde midir?” problemine yönelik sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

Verilen cevaplara baktığımızda araştırmaya katılan uzman kişilerin %80,00’lık gibi büyük bir bölümünün evet cevabı vermeleri ve olumsuz cevap verilmemiş olmasından dolayı, kanun dersi ders kitaplarının içeriğinde yer alan ön bilgilerin yeni öğrenilecek bilgilere temel oluşturabilecek düzeyde olduğunu söyleyebiliriz.

Beşinci Soruya Yönelik Sonuç

“Güzel Sanatlar Lisesi Kanun dersi ders kitaplarındaki makam sıralaması öğrenci düzeyine uygun mudur?” problemine yönelik sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

Bu soruya araştırmaya katılan uzmanların %46,70’inin kısmen, %33,30 ‘unun evet ve %20,00’inin ise hayır cevabı verdikleri tespit edilmiştir.

Uzman katılımcıların görüşlerine göre, kanun ders kitaplarındaki makam sıralamasının öğrenci düzeyine uygunluğuna yönelik soruya net bir cevap verilememiş olması makam sıralamasının öğrenci düzeyine uygun olacak şekilde düzenlenip geliştirilmesi gerektiği söylenebilir.

Altıncı Soruya Yönelik Sonuç

“Güzel Sanatlar Lisesi Kanun dersi ders kitaplarında teknik çalışmalar için verilen etüt çalışmaları öğrencinin çalgı gelişimi için yeterli midir?” problemine yönelik sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

Araştırmaya katılan uzmanların büyük bir bölümünün soruyu hayır olarak yanıtladıkları %20,00’lık kısmının ise kısmen cevabını verdikleri tespit edilmiştir.

Uzmanların cevaplarından yola çıkarak kanun dersi ders kitaplarındaki teknik çalışmalar için verilen etüt çalışmalarının, öğrencilerin çalgı gelişimi için yeterli düzeyde katkı sağlamadığı, kitaplardaki etüt çalışmalarının geliştirilip, etütlere yönelik etkinliklerin artırılması gerektiği şeklinde yorumlanabilir.

Yedinci Soruya Yönelik Sonuç

“Güzel Sanatlar Lisesi Kanun ders kitapları içeriğinde yer alan etüt çalışmaları basitten karmaşığa, yakından uzağa, kolaydan zora olacak şekilde sıralanmış mıdır?” problemine yönelik sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

Uzmanların bu soruya verdikleri cevaplara bakıldığında %53,30'luk bölümünün kısmen, %26,70'lik kısmının evet ve %20,00'lik kısmının hayır cevabını verdikleri tespit edilmiştir.

Bu cevaplara bakarak katılımcıların çoğunluğunun net bir cevap vermemesi kanun kitapları içeriğindeki etüt çalışmalarının basitten karmaşığa, yakından uzağa, kolaydan zora olacak şekilde sıralanmadığı, bu öğretim tekniklerine yönelik kitapların içeriğinin geliştirilip düzenlenmesi gerektiği söylenebilir.

Sekizinci Soruya Yönelik Sonuç

“Güzel Sanatlar Lisesi Kanun dersi ders kitaplarında verilen eserler öğrencinin düzeyine ve gelişim özelliklerine uygun mudur?” problemine yönelik sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

Uzman kişilerin bu soruya %46,70'lik bölümünün kısmen, %40,00'lik bölümünün evet ve %13,30'luk bölümünün de hayır cevabı verdikleri görülmüştür.

Uzmanlar tarafından, soruya net bir cevap verilememiş olması, kanun ders kitaplarında verilen eserlerin öğrencinin düzeyine ve gelişim özelliklerine uygun şekilde hazırlanmadığı, dolayısıyla bu yönde yapılacak iyileştirme ve düzenlemelerin öğrencinin lehine olacağı, aynı zamanda öğrenme sürecine fayda sağlayacağı şeklinde yorumlanabilir.

Dokuzuncu Soruya yönelik Sonuç

“Güzel Sanatlar Lisesi Kanun ders kitapları içeriğinde yer verilen eserler basitten karmaşığa, yakından uzağa, kolaydan zora olacak şekilde sıralanmış mıdır?” problemine yönelik sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

Araştırmaya katılan uzmanların yönelttiğimiz bu sorumuza % 53,30'luk kısmı kısmen, %26,70'lik bölümünün hayır ve %20,00'lik bölümünün ise evet olarak cevaplandırıdıkları anlaşılmıştır.

Bu cevaplara istinaden, uzmanların çoğunluğunun kanun ders kitapları içeriğinde yer verilen eserlerin basitten karmaşığa, yakından uzağa, kolaydan zora olacak şekilde sıralanmadığı cevabını verdikleri, kitapların bu anlamda tekrar gözden geçirilip buna uygun düzenlenmesi gerektiği söylenebilir.

Onuncu Soruya Yönelik Sonuç

“Kanun ders kitaplarında akort konusuna yer verilmeli midir?” problemine yönelik sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

Katılımcı uzmanların bu soruyu neredeyse tamamının (%93,30) evet olarak cevaplandığı, dolayısıyla konunun önemli olduğu ve akort konusuna detaylı bir şekilde GSL kanun ders kitaplarında yer verilmesi gerektiği sonucuna varılabilir.

On birinci Soruya Yönelik Sonuç

“Kanun ders kitaplarında yer alan transpoze (göçürme) konusundaki bilgiler yeterli düzeyde midir?” problemine yönelik sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

Araştırmaya katılan uzman kişilerin %13,30’luk kısmı hayır, %20,00’lik kısmı evet ve %66,70’lik kısmının ise kısmen katıldıkları tespit edilmiştir.

Uzmanlar tarafından bu soruya net bir cevap verilememiş olmasından dolayı, transpoze konusundaki bilgilerin yeterli düzeyde olmadığı, konunun daha detaylı ele alınarak anlaşılır olması gerektiği söylenebilir.

On ikinci Soruya Yönelik Sonuç

“Kanun ders kitaplarındaki süsleme teknikleri konusundaki bilgiler yeterli düzeyde midir?” problemine yönelik sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

Uzmanların verdikleri cevaplara baktığımızda %53,40’lık kısım kısmen, %33,30’luk kısım hayır ve %13,30’luk kısım da evet cevabı verdiği tespit edilmiştir.

Katılımcı uzmanların çoğunluğunun soruya kısmen olarak cevap vermeleri, kanun ders kitaplarındaki süsleme teknikleri konusundaki bilgilerin yeterli durumda olmadığı, bu konuda gerekli iyileştirmelerin yapılması gerektiği düşünülebilir.

On üçüncü Soruya Yönelik Sonuç

“Kanun ders kitaplarında kanun öğretimi adına ortak bir kullanım dili oluşturulmuş mudur?” problemine yönelik sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

Sorumuza, araştırmaya katılan uzman kişilerin %53,30'unun evet, %40,00'inin kısmen ve %6,70'inin ise hayır cevabı verdiği tespit edilmiştir.

Uzmanların çoğunluğunun soruya olumlu cevap vermelerinden dolayı, kanun kitaplarında kanun öğretimi adına ortak bir kullanım dili kullanıldığını ancak evet cevabına karşın kısmen cevabının oranının da dikkate değer olmasından dolayı konunun geliştirilmesi gerektiğini söyleyebiliriz.

On dördüncü Soruya Yönelik Sonuç

“Kanun ders kitaplarının içeriğinde yer alan ölçme ve değerlendirme etkinlikleri işlenen konularla ilgili bilgi ve becerileri ölçme açısından yeterli midir?” problemine yönelik sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

Araştırmaya katılan uzman kişilerin %46,70'inin kısmen, %33,30'unun evet ve %20,00'inin hayır şeklinde cevapladıkları tespit edilmiştir.

Uzmanların verdiği bu cevaplara dayanarak kanun ders kitaplarının içeriğinde yer alan ölçme değerlendirme etkinlikleri işlenen konularla ilgili bilgi ve becerileri ölçme açısından kısmen yeterli olduğu, bu anlamda etkinliklerin gözden geçirilerek, gerekli düzenlemelerin yapılması gerektiğini söyleyebiliriz.

On beşinci Soruya Yönelik Sonuç

“Kanun ders kitapları içeriği öğrencinin başkasının yardımı olmaksızın kendi başına anlayabileceği ve öğrenebileceği ayrıntıda ve yapıda mıdır?” problemine ilişkin sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

Araştırmaya katılan uzmanların soruya %53,30'unun hayır, %40,00'inin kısmen olarak cevap vermelerine istinaden kanun ders kitapları içeriğinin, öğrencinin yardım almadan kendi başına anlayabileceği ve öğrenebileceği ayrıntıda olmadığı, bu anlamda kitapların ayrıntılı bir şekilde ele alınıp gerekli düzeltme ve düzenlemelerin yapılması gerektiği söylenebilir.

On altıncı Soruya Yönelik Sonuç

“Kanun ders kitapları içeriği öğretim ilkelerinden bütünlük (öğrencinin süreç içerisinde deşifre, icra, teknik yönünden gelişmesi) ilkesine uygun mudur?” problemine ilişkin sonuçlar aşağıdaki gibidir.

Araştırmaya katılan uzman kişilerin %60,00’lık gibi büyük bir kısmının kısmen cevabı vermelerinden yola çıkarak kanun ders kitaplarının öğretim ilkelerinden bütünlük ilkesine uygun olmadığı, dolayısıyla yapılacak düzenlemenin öğrencinin faydasına olacağı söylenebilir.

On yedinci Soruya Yönelik Sonuç

“Güzel Sanatlar Lisesi Kanun öğretiminde Kanun ders kitapları haricinde farklı metot ve kaynaklardan yararlanılmalı mıdır?” problemine ilişkin sonuçlar aşağıdaki gibidir.

Katılımcı uzmanların %86,60’ı gibi büyük bir çoğunluğunun bu soruya olumlu cevap vermeleri kanun ders kitapları haricinde farklı metot ve kaynaklardan yararlanmanın kanun öğretimindeki faydasını ortaya koyması açısından çok önemli olduğu şeklinde yorumlanabilir.

On sekizinci Soruya Yönelik Sonuç

“Kanun Ders kitabı içeriği öğretim ilkelerinden ekonomiklik (öğretim sürecinin hızlı bir şekilde gerçekleşerek öğrenmenin daha kısa sürede sağlanması) ilkesine uygun mudur?” problemine ilişkin sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

Araştırmaya katılan uzman kişilerin %66,70’inin kısmen cevabı vermesine dayanarak, kanun kitapları içeriğinin ekonomiklik ilkesine uygun olmadığını, öğrenmenin kısa sürede olabilmesi için ekonomiklik ilkesine uyulmasının kanun dersi öğretiminde daha etkili olacağını söyleyebiliriz.

On dokuzuncu Soruya Yönelik Sonuç

“Güzel Sanatlar Lisesi Kanun ders kitabı içeriğinde egzersiz, etüt ve alıştırmalar için metronom belirtilmeli midir?” problemine ilişkin sonuçlar aşağıdaki gibidir.

Uzman katılımcıların %93,30 gibi çok büyük bir bölümünün cevap olarak evet demeleri ve hiç olumsuz görüş belirtilmemesi kanun ders kitabı içeriğinde egzersiz, etüt ve alıştırmalar için metronom belirtilmesinin çok önemli olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Yirminci Soruya Yönelik Sonuç

“Güzel Sanatlar Lisesi Kanun ders kitabı içeriğinde dünya müziklerinden örnek eserlere yer verilmeli midir?” probleme ilişkin sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

Araştırmaya katılan uzman kişilerin %40,00’inin soruya evet, %40,00’inin soruyu kısmen olarak cevaplamalarına dayanarak kanun ders kitaplarında dünya müziklerinden de örnekler olmasının öğrencilerin çalgı gelişimini olumlu yönde etkileyeceğini söyleyebiliriz.

Probleme bağlı olarak yukarıda belirtilen sonuçlardan aşağıdaki genel sonuçlara ulaşılmıştır.

- 1- Kanun ders kitaplarının içeriğinde yer alan bilgilerin konunun niteliğine bağlı olarak anlamayı ve yorumlamayı kolaylaştıracak ve öğrenmeye katkı sağlayacak şekilde düzenlenmiş olduğu fakat kitapların bu özelliklerinin daha geliştirilebilir olmasının faydalı olabileceği sonucuna ulaşılmıştır.
- 2- Kanun ders kitaplarının içeriğinde yer alan ön bilgilerin yeni öğrenilecek bilgilere temel oluşturabilecek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- 3- Kanun ders kitaplarında teknik çalışmalar için verilen etüt çalışmalarının öğrencinin çalgı gelişimi için yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- 4- Kanun öğretiminde Kanun ders kitapları haricinde farklı metot ve kaynaklardan yararlanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır.
- 5- Kanun ders kitaplarındaki etüt ve eserlerin aşamalı bir şekilde, kolaydan zora doğru ilerlemesinin gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

1. GSL Kanun ders kitaplarındaki makam sıralamasının gerektiği gibi olmadığı sonucundan yola çıkılarak, bu sıralamanın tekrar gözden geçirilmesinin ve titizlikle hazırlanıp incelenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.
2. GSL Kanun ders kitaplarında yer alan görsellerin yeterli olmadığı sonucundan yola çıkılarak, görsellik anlamında kitabın zenginleştirilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.
3. Komisyon tarafından yazılacak ve seçilecek olan etütlerin, aşamalı olması ilkesine göre hazırlanmasının kanun dersi öğretiminde faydalı ve etkili olacağı düşünülmektedir.

4. GSL Kanun ders kitaplarında yer alan eserlerin öğrencinin düzeyine ve gelişim özelliklerine yeterince uygun olmadığı sonucundan yola çıkılarak, kitabı hazırlayan komisyonun eserleri gözden geçirip bu eserlerin aşamalı olarak, kolaydan zora olacak şekilde düzenlenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.
5. GSL Kanun ders kitaplarında akort konusuna ayrıntılı olacak şekilde yer verilmesinin, öğrencinin çalgısını sevmesinde etkili olacağı düşünülmektedir.
6. GSL Kanun ders kitapları içeriğinin, öğrencinin öğretmensiz ve bireysel olarak çalıştığında zorlanmadan, kendi kendine anlayıp kavrayabileceği özellikte olmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.
7. GSL Kanun dersi öğretiminde, kanun dersi kitapları dışında farklı kaynaklardan faydalanılmasının öğrencinin çalgı ve repertuar gelişimine olumlu yönde ve önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.
8. GSL Kanun ders kitaplarında yer alan etütlerde metronom belirtilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.
9. GSL Kanun ders kitaplarında Dünya müziklerinden örnek eserlere yer verilmesinin, öğrencinin ufkunu genişleteceğinden dolayı yararlı olacağı düşünülmektedir.
10. GSL Kanun ders kitaplarında birden fazla kanunun aynı anda çalacağı şekilde, çok sesliliğe yönelik etüt ve eserlerin yer almasının öğrencinin çalgısına bakışını olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.
11. GSL 9. sınıf kanun ders kitabında başlangıç etütlerinin sağ el ile başlamasının, öğrencinin çalgı gelişimi için daha sağlıklı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Açın, C. (1994). “*Enstrüman Bilimi (Organoloji)*”, İstanbul: Yenidoğan Basımevi Ltd. Şti.
- Akıncıoğlu, Z. (2012). “Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türk Müziğindeki Gelişmeler. Yüksek Lisans Tezi”. Atatürk Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Erzurum.
- Akkutay, Ü. (1984). “Enderûn Mektebi”, Gazi Üniversitesi, Yayın No: 38, Ankara.
- Antep, E. (2017). “*Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Çoksesliliğin Belgesel Tarihi*”, Elma Yayınevi, 1. Basım, Ankara.
- Avcı, D. (2019). “Türkiye’deki Güzel Sanatlar Liseleri Çalgı Eğitimi Kanun Dersi Öğretim Programının Uygulanışına Yönelik Öğretmen Ve Öğrenci Görüşleri”. Yüksek Lisans Tezi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Van.
- Aydın, M, B. (2007), “*Kanun Metodu, Yeni Başlayanlar İçin*”, İzmir: Can Fotokopi.
- Aydoğdu, T. (2012, 1-4 Ekim). “*Kanun Eğitimi ve Öğretimi*”. 1. Uluslararası Kanun Festivali ve Sempozyumu. Ankara.
- Aydoğdu, T. ve Aydoğdu, G. (2014). “*Kanun Metodu*”, Ankara: Yurt Renkleri Yayınevi.
- Baktagir, G. (2014). “*Kanun Sazında Sağ ve Sol El İçin Yazılmış Teknik Geliştirici Etütler ve Saz Eserleri*”. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Baran, B.(2019). “Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Alanı 9. Sınıf Piyano Ders Kitabının İçeriğinin İncelenmesi”. Yüksek Lisans Tezi. Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı.
- Başgöz, İ. (1995). “Türkiye’nin Eğitim Çıkması ve Atatürk”, Ankara: Kültür Bakanlığı Başvuru Kitapları.

- Baykal, İ. H. (1953). “*Enderûn Mektebi Tarihi*”, İstanbul Fetih Derneği Neşriyatı, İstanbul.
- Behar, C. (2006). “Aşk Olmayınca Meşk Olmaz”, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul.
- Berker, T. (2012). “*Kanun İcra Teknikleri*”. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Beşiroğlu, Ş. (2006). “İstanbul’un Kadınları ve Müzikal Kimlikleri”. *İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.
- Can, M. (2018). “Lisans Düzeyinde Kanun Eğitimi Alan Öğrencilerin, Kanun Dersinin İşlenişine İlişkin Görüş ve Önerileri”. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*.
- Devellioğlu, F. (2007). “Osmanlıca -Türkçe Ansiklopedik Lûgat”, Aydın Kitabevi Yayınları-Ankara, 24. Baskı, 2007.
- Elkaya, H. (2019). “Kanun Eğitiminde Kullanılan Metot kitaplarının Karşılaştırmalı İncelenmesi”. Yüksek Lisans Tezi. Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ordu.
- Feldman, W. (1996). *Music of the Ottoman Court: Makam, Composition and the Early, Ottoman Instrumental Repertoire*. Berlin: VWB-Verlag für Wissenschaft und Bildung.
- Gazimihal, R. (1961), “*Mûsikî sözlüğü*”, İstanbul: MEB Basım Evi.
- Gözütok, F. D. (2003). “Türkiye’de program geliştirme çalışmaları”. ***Milli Eğitim Dergisi***.
http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/160/gozutok.htm
- Güzel Sanatlar Liseleri (2018). Erişim adresi
http://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_09/19185304_GYzel_Sanatlar_Liseleri.pdf3

- Kahyaoğlu, Y. (2011). “*Kanun Sazı Öğretiminde Klasik Türk Müziği Saz Eseri Formlarının Fonksiyonlarının İncelenmesi*”. Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Karabaşoğlu, C. (2016). “Osmanlı Dönemi İstanbul Tekkelerinde Mûsikî”. Türk-İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi. Sayı, 6.
- Karaduman, H. (2012, 1-4 Ekim). *Kanunda Eğitim ve Metot*. 1. Uluslararası Kanun Festivali ve Sempozyumu. İstanbul, 2012.
- Karaelma, B. (2010). “Türk Müziğinde Kanun Eğitimi ve Kanun Metotları Üzerine Bir İnceleme”. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*.
- Karakaş, S. (2019). “Türkiye’de Kanun Öğretiminde Kullanılan Yayınlanmış Metot ve Kaynakların Çeşitli Değişkenler Yönünden İncelenmesi”. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Kaygusuz, N. (1999). “Enderun’dan Konservatuvara Türk Mûsikîsi Eğitiminde Dönüm Noktaları. Müzikoloji Derneği Sempozyum Bildirileri”. İstanbul: Müzikoloji Yayını
- Kolukırık, K. (2014). “Osmanlı Devletinde İlk Resmi Konservatuvar Olan Dârülelhan’da Derleme ve Yayım Faaliyetleri”. Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi. Cilt, Sayı, 35.
- Metin, M. (2014). “*Bilimsel araştırma ve özellikleri*”. Ankara: Pegem
- Munzur, P. (1995). “*Kanun, Teknik ve İcra Özellikleriyle Kanun*”. Yüksek Lisans Tezi.Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Konya.
- Mutlu, Ü. (1998). “*Kanun Metodu*”. İzmir: Ermat.
- Münevver, F. (2011). “Türk Müziği Devlet Konservatuarlarında Okutulan TSM Ses Eğitimi Dersine Yönelik Bir Öğretim Modeli Önerisi. Yüksek Lisans Tezi”. Sakarya: Devlet Konservatuvarı, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Ozansoy, H, F. (1964) . “*Dârülbedâyi Devrinin Eski Günlerinde*”. İstanbul: Ak Kitabevi.

- Ögel, B. (1997). “*Türk Kültür Tarihine Giriş*”, 9. Cilt, Ankara: Kültür Turizm Bakanlığı.
- Ögel, B. (2000), “*Türk Kültür Tarihine Giriş*”, 9. Cilt, Ankara: Kültür Turizm Bakanlığı.
- Özalp, N. (2000). “Türk Mûsikîsi Tarihi”, Milli Eğitim Yayınevi.
- Özcan, N. (1995). “Dârülelhan Osmanlı Devleti’nde kurulan İlk Mûsikî Mektebi”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, İstanbul: Diyanet Vakfı Yay.
- Özcan, N. (2003). “Musika-i Hümayun”, *DİA*, C. 28, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Özcan, N. Ersoy Çak, Ş. (2018). “Müzik Terapinin Tarihsel Gelişimi ve Uygulandığı Mekânlara Bir Bakış”. Turkish Studies.
- Özden, E. (2013). “Osmanlı’nın Mûsikî Okulları” Rast Müzikoloji Dergisi, Cilt 1, Sayı 2.
- Özden, E. (2014). “Osmanlı Maarifi’nde Mûsikî” -I- Rast Müzikoloji Dergisi, Cilt II, Sayı 1.
- Öztuna, Y. (1990). “*Büyük Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi*”, 2. Cilt. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Öztuna, Y. (2000). “*Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi*”. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Öztuna, Y. (1969). “Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi”, Milli Eğitim Basım Evi.
- Paçacı, G. (1994). “Dârülelhan ve Türk Mûsikîsi’nin Gelişimi I. *Tarih ve Toplum*” .İstanbul.
- Sarı, A. (1998), “*Ülkemizde, Daha Çok Sözlü Müzik Türlerinin Yaygınlaşmış Olması ve Çalgı Müziğinin Yeterince Yaygınlaşmamış Olması Üzerine Bir Analiz*”.
- Say, A. (1994). “*Müzik Tarihi*”, Müzik Ansiklopesi Yayınları, Ankara.

- Sevengil, R. A. (1968) “*Türk Tiyatrosu Tarihi V: Meşrutiyet Tiyatrosu*”. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Somakçı, P. (2000). “*Mesleki müzik öğretimi yapan üniversitelerde başlangıç düzeyi için kanun öğretim yöntemine ilişkin sistematik bir yaklaşım*”. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Somakçı, P. (2017). “Sanatçı ve Akademisyen Bağlamında Türkiye’deki Kadın Kanun İcracıları”. International Journal of Social Science. Doi number :<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7221>
- Sun, Muammer (1969), “*Türkiye’nin Kültür, Müzik, Tiyatro Sorunları*”, Ankara: Kültür Yayınları.
- Şükün, Z. (1996). *Farsça-Türkçe Lügat*. İstanbul: MEB Yayınları.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2018). “*Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgeleri*”. Sayı: 43-45-47.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (1996). “*Tebliğler Dergisi*”. Cilt:59 Sayı: 2455. Ankara.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2008). “*Ortaöğretimde Okul Çeşitliliğinin Azaltılması Genelgesi*”. Sayı:81.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2010). “*Genel Liselerin Anadolu Liselerine Dönüştürülmesi Genelgesi*”. Sayı: 3669.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2013). “Ortaöğretim Genel Müdürlüğü. 18. Milli Eğitim Şura Kararları”. Sayı: 1380223.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. (2013). “*Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği*”. Sayı: 28758.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2015). “*Türk Eğitim Sistemi ve Ortaöğretim*”. Ankara.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2016). “Ortaöğretim Genel Müdürlüğü. *Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik*”. Sayı: 29871.

- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2016). “Ortaöğretim Genel Müdürlüğü. *Güzel Sanatlar Lisesi Çalgı Eğitimi Kanun Dersi Öğretim Programı 9, 10, 11 ve 12. Sınıflar*”. Ankara.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2017). “*Güzel Sanatlar Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi*”. Sayı: 53.
- T.C. Resmi Gazete, 16/12/2006: 26378.
- Tanrıkorur, C. (2001). “*Biraz da Müzik*”, 1. Baskı, İstanbul: Zaman kitap.
- The New Grove Dictionary of Music and Musicians*, (1980). London: Macmillan Publishers; Grove’s Dictionaries of Music, Washington, D.C.
- Toker, H. Özden, E. (2013). “Osmanlı Devletinde Müzik Eğitimi Veren Kurumlar, Rast Müzikoloji Dergisi”, Cilt 1, Sayı, 2.
- Toksoy, K, A. (2006). “*Kanun Eğitiminde Teknik Çalışma ve Süsleme Elemanlarını İçeren Etütler*”. *Yayımlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi*
- Topalak, Ş. (2013). “Güzel Sanatlar Lisesi Çalgı Eğitimi/Öğretiminde Karşılaşılan Sorunların İncelenmesi”. *Sanat Eğitimi Dergisi*.
- Türk Eğitim Sistemi ve Ortaöğretim (2017). Erişim adresi http://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_06/13153013_TES_ve_ORTAY_YRETYM_son10_2.pdf
- Uçan, A. (1994). “*İnsan ve Müzik, İnsan ve Sanat Eğitimi*”. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (1995). “Türkiye’de Güzel Sanatlar Fakültelerinin Yeniden Planlanması ve Eğitim Programlarının Yeniden Düzenlenmesi”. *Anadolu Sanat*.
- Usbeck, Hedwig (1969), , “Türklerde Mûsikî Aletleri”, *Mûsikî Mecmuası*, 1969, Sayı, 25, İstanbul: Yörük matbaası.

Usta, N. (2010). “Erken Cumhuriyet Dönemi’nde Türkiye’de Müziğin Dönüşümü”
Erciyes İletişim. Akademia.

Üngör, E. (2004). “*I. Uluslararası Tarihte Anadolu Müziği ve Çalgıları Sempozyumu*”

Yahya, K, G. (2005). “Geleneksel Türk Sanat Müziğinde Süslemeler ve Nota Dışı
İcralar”. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt, 25. Sayı, 2.

Yekta, R. (1986). “*Türk Mûsikîsi*”, 1. Baskı, İstanbul: Pan yayıncılık.

Yılmaz Ö. (1987). “*Dede Efendi*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları”, 1. Baskı,
İstanbul.

EKLER

EK-1

Değerli Kanun Eğitimsi;

Bu uzman görüşü formu Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuari Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Bilimler Anasanat Dalı/Müzik Bilimleri bünyesinde “Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerindeki Kanun Öğretimi Ders Kitaplarının İncelenmesi, Buna Dair Uzman Görüşleri ve Önerilen Etüt Çalışmaları” isimli yüksek lisans tez çalışması kapsamında hazırlanmıştır. Kanun Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarının içeriğinin incelenerek uzman görüşlerinin alınması amacıyla yürütülen araştırma kapsamında aşağıdaki uzman görüş formu sorularının tarafınızca cevaplanması, yapılan bu çalışmaya son derece değerli katkılar sunacaktır. Vereceğiniz cevaplar sadece araştırmacı tarafından okunacak ve tez çalışması kapsamında değerlendirilecektir. Aşağıdaki sorulara içtenlikle ve detaylı vereceğiniz cevaplar sayesinde kanun eğitimine yapacağınız katkılardan dolayı teşekkür ederim.

Araştırmacı
Dilşan ASLAN

Görüşme Formu cevaplayanın:

CİNSİYETİNİZ: ☐ Kadın ☐ Erkek
MÜZİKAL KARIYERİNİZ: ☐ Akademisyen ☐ Sanatçı ☐ Kanun Öğretmeni
MESLEKİ DENEYİMİNİZ: ☐ 0-10 ☐ 11-20 ☐ 21-30 ☐ 31 ve üzeri

Hangi müzik kurumunda görev yapıyorsunuz?

- ☐ Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği
☐ Güzel Sanatlar Fakültesi
☐ Devlet Konservatuari
☐ M.E.B.
☐ Diğer

Sorular

1. Güzel Sanatlar Lisesi Kanun ders kitaplarının içeriğinde yer alan bilgiler konunun niteliğine bağlı olarak anlamayı ve yorumlamayı kolaylaştıracak ve öğrenmeye katkı sağlayacak şekilde düzenlenmiş midir?
☐ Evet ☐ Kısmen ☐ Hayır

2. Güzel Sanatlar Lisesi Kanun ders kitapları içeriğindeki kanun tarihçesi ve yapısı ile

ilgili verilen bilgiler yeterli düzeyde midir?

☐ Evet ☐ Kismen ☐ Hayir

3. Güzel Sanatlar Lisesi Kanun ders kitaplarında yer alan bilgiler öğrenmeye katkı sağlayacak görsel öğelerle desteklenmiş midir?

☐ Evet ☐ Kismen ☐ Hayir

4. Güzel Sanatlar Lisesi Kanun Dersi ders kitaplarının içeriğinde yer alan ön bilgiler yeni öğrenilecek bilgilere temel oluşturabilecek düzeyde midir?

☐ Evet ☐ Kismen ☐ Hayir

5. Güzel Sanatlar Lisesi Kanun dersi ders kitaplarındaki makam sıralaması öğrenci düzeyine uygun mudur?

☐ Evet ☐ Kismen ☐ Hayir

6. Güzel Sanatlar Lisesi Kanun dersi ders kitaplarında teknik çalışmalar için verilen etüt çalışmaları öğrencinin çalgı gelişimi için yeterli midir?

☐ Evet ☐ Kismen ☐ Hayir

7. Güzel Sanatlar Lisesi Kanun ders kitapları içeriğinde yer alan etüt çalışmaları basitten karmaşığa, yakından uzağa, kolaydan zora olacak şekilde sıralanmış mıdır?

☐ Evet ☐ Kismen ☐ Hayir

8. Güzel Sanatlar Lisesi Kanun dersi ders kitaplarında verilen eserler öğrencin düzeyine ve gelişim özelliklerine uygun mudur?

☐ Evet ☐ Kismen ☐ Hayir

9. Güzel Sanatlar Lisesi Kanun ders kitapları içeriğinde yer verilen eserler basitten karmaşığa, yakından uzağa, kolaydan zora olacak şekilde sıralanmış mıdır?

☐ Evet ☐ Kismen ☐ Hayir

10. Kanun ders kitaplarında akort konusuna yer verilmeli midir?

☐ Evet ☐ Kismen ☐ Hayir

11. Kanun ders kitaplarında yer alan transpoze (göçürme) konusundaki bilgiler yeterli düzeyde midir?

☐ Evet ☐ Kismen ☐ Hayir

12. Kanun ders kitaplarındaki süsleme teknikleri konusundaki bilgiler yeterli düzeyde midir?

☐ Evet ☐ Kismen ☐ Hayir

EK-2

ORTAÖĞRETİM GÜZEL SANATLAR LİSESİ MÜZİK HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ

GÜZEL SANATLAR LİSESİ (MÜZİK) HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ						
DERSLER		9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF	
ORTAK DERSLER	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI	5	5	5	5	
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	2	2	2	2	
	TARİH	2	2	2	-	
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	-	2	
	COĞRAFYA	2	2	-	-	
	MATEMATİK	6	6	-	-	
	FİZİK	2	2	-	-	
	KİMYA	2	2	-	-	
	BİYOLOJİ	2	2	-	-	
	FELSEFE	-	2	2	-	
	YABANCI DİL	2	2	2	2	
	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR/GÖRSEL SANATLAR	2	2	2	2	
	SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ	1	-	-	-	
	BATİ MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI	2	2	2	2	
	TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI	-	-	2	2	
	TÜRK SANAT MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI	2	2	-	-	
	PIYANO	1	1	1	-	
	BAĞLAMA	-	1	1	1	
	ÇALGI EĞİTİMİ*	1	1	2	2	
	ÇOK SESLİ KORO	-	2	2	-	
	TÜRK HALK MÜZİĞİ KORO	-	-	2	-	
	TÜRK SANAT MÜZİĞİ KORO	-	-	-	2	
	ÇALGI TOPLULUKLARI**	-	-	4	4	
	BİLİŞİM DESTEKLİ MÜZİK	-	-	-	2	
TÜRK VE BATI MÜZİĞİ TARİHİ	-	-	-	2		
BİREYSEL SES EĞİTİMİ	-	1	-	-		
DRAMA	-	-	-	2		
MÜZİK KÜLTÜRÜ	-	-	-	2		
TÜRK İSLAM MÜSİKİSİ	-	-	-	2		
TÜRK DÜNYASI MÜZİKLERİ	-	-	2	-		
HALK DÂSLARI VE MÜZİKLERİ	-	-	2	-		
ORTAK DERS SAATİ TOPLAMI		34	39	35	36	
SEÇMELİ DERSLER	DİL VE ANLATIM	SEÇMELİ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI (2)	-	-	3	3
		DİKSİYON VE HİTABET (1)	1	-	1	-
		OSMANLI TÜRKÇESİ (3)	2	-	2	2
	MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ	TEMEL MATEMATİK (2)	-	-	2	2
		SEÇMELİ MATEMATİK (2)	-	-	2	2
		SEÇMELİ FİZİK (2)	-	-	2	2
		SEÇMELİ KİMYA (2)	-	-	2	2
		SEÇMELİ BİYOLOJİ (2)	-	-	2	2
	SOSYAL BİLİMLER	ASTRONOMİ VE UZAY BİLİMLERİ (1)	(1)(2)	-	(1)(2)	-
		SEÇMELİ TARİH (1)	-	-	(2)(4)	2
		TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ (1)	-	-	2	2
		İSLAM KÜLTÜR VE MEDENİYETİ (1)	-	-	2	2
		İSLAM DİLİM TARİHİ (1)	-	-	2	2
		ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ (1)	-	-	-	2
		SEÇMELİ COĞRAFYA (1)	-	-	2	2
		PSİKOLOJİ (1)	-	-	2	-
		SOSYOLOJİ (1)	-	-	2	-
		MANTIK (1)	-	-	2	-
		BİLGİ KURAMI (1)	(1)(2)	-	-	1
		DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI (1)	1	-	1	1
		İŞLETME (1)	-	-	2	-
		EKONOMİ (1)	-	-	2	-
		GİRİŞİMCİLİK (1)	-	-	1	1
		YÖNETİM BİLİMİ (1)	-	-	2	-
		ULUSLARARASI İLİŞKİLER (1)	-	-	2	-
	DİN, AHLAK VE DEĞERLER	KUR'AN-I KERİM (3)	2	-	2	2
		PEYGAMBERİMİZİN HAYATI (3)	2	-	2	2
	YABANCI DİLLER VE EDEBİYATI	TEMEL DİNİ BİLGİLER (2)	(1)(2)	-	(1)(2)	(1)(2)
		SEÇMELİ BİRİNCİ YABANCI DİL (3)	(2)(4)	-	(2)(4)	2
		SEÇMELİ İKİNCİ YABANCI DİL (3)	(2)(4)	-	(2)(4)	2
	SPOR VE SOSYAL ETKİNLİK	YABANCI DİLLER EDEBİYATI (3)	(1)(2)	-	(1)(2)	(1)(2)
		SEÇMELİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR (3)	2	-	2	2
	GÜZEL SANATLAR	SOSYAL ETKİNLİK (3)	(1)(2)	-	(1)(2)	(1)(2)
		SEÇMELİ GÖRSEL SANATLAR (3)	2	-	2	2
		SANAT TARİHİ (1)	2	-	2	2
	BİLİŞİM	SEÇMELİ PİYANO (1)	-	-	-	1
		BİLGİSAYAR BİLİMİ (2)	2	-	2	2
		PROJE HAZIRLAMA (1)	(1)(2)	-	(1)(2)	(1)(2)
SEÇİLEBİLECEK DERS SAATİ SAYISI		5	0	4	3	
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	1	1	1	
TOPLAM DERS SAATİ		40	40	40	40	

*Çalgı Eğitimi dersinde; Gitar, Flüt, Bağlama, Tambur, Keman, Viyola, Çello, Kontrbas, Ney, Ut, Klasik Kemençe, Kanun, Klarnet, Kaval, Vurmalı Çalgılar, Tar, Kemane, Yaylı Sazlar (Kemança, Karadeniz Kemençesi, Kemane) çalgılarından biri seçilecektir.

**Çalgı Toplulukları dersinde; Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği ve Batı Müziği çalgıları kullanılır.

EK 3:

ORTAÖĞRETİM GÜZEL SANATLAR LİSESİ TÜRK HALK MÜZİĞİ HAFTALIK DERSÇİZELGESİ

GÜZEL SANATLAR LİSESİ (TÜRK HALK MÜZİĞİ) HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ						
DERSLER		9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF	
ORTAK DERSLER	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI	5	5	5	5	
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	2	2	2	2	
	TARİH	2	2	2	-	
	T.C. İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	-	2	
	COĞRAFYA	2	2	-	-	
	MATEMATİK	6	6	-	-	
	FİZİK	2	2	-	-	
	KİMYA	2	2	-	-	
	BİYOLOJİ	2	2	-	-	
	FELSEFE	-	2	2	-	
	YABANCI DİL	2	2	2	2	
	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR/GÖRSEL SANATLAR	2	1	2	2	
	SAGLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ	1	-	-	-	
	TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI	2	2	2	2	
	BATİ MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI	2	2	-	-	
	TÜRK SANAT MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI	-	-	2	2	
	TÜRK HALK MÜZİĞİ KORO	2	2	2	2	
	TÜRK SANAT MÜZİĞİ KORO	-	-	-	2	
	ÇALGI EĞİTİMİ*	1	1	2	2	
	PIYANO	1	-	-	-	
	ÇALGI TOPLULUKLARI	-	2	4	4	
	UT/KANUN**	-	1	1	-	
	BAĞLAMA	1	1	-	-	
	TÜRK İSLAM MUSİKİSİ	-	-	-	2	
	TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ	-	-	-	2	
	BİREYSEL SES EĞİTİMİ	-	1	-	-	
	DRAMA	-	-	2	-	
	MÜZİK KÜLTÜRÜ	-	-	2	-	
	BİLİŞİM DESTEKLİ MÜZİK	-	-	-	2	
	TÜRK DÜNYASI MÜZİKLERİ	-	-	2	-	
	HALK DÂNSLARI VE MÜZİKLERİ	-	-	2	-	
ORTAK DERS SAATİ TOPLAMI		37	40	36	33	
SEÇMELİ DERSLER	DİL VE ANLATIM	SEÇMELİ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI (2)	-	-	3	3
		DİKSİYON VE HİTABET (1)	1	-	1	1
		OSMANLI TÜRKÇESİ (3)	2	-	2	2
	MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ	TEMEL MATEMATİK (2)	-	-	2	2
		SEÇMELİ MATEMATİK (2)	-	-	2	2
		SEÇMELİ FİZİK (2)	-	-	2	2
		SEÇMELİ KİMYA (2)	-	-	2	2
		SEÇMELİ BİYOLOJİ (2)	-	-	2	2
		ASTRONOMİ VE UZAY BİLİMLERİ (1)	(1)(2)	-	(1)(2)	(1)(2)
	SOSYAL BİLİMLER	SEÇMELİ TARİH (2)	-	-	2	(2)(4)
		TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ (1)	-	-	2	(2)(4)
		İSLAM KÜLTÜR VE MEDENİYETİ (1)	-	-	2	2
		İSLAM BİLİM TARİHİ (1)	-	-	2	2
		ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ (1)	-	-	-	2
		SEÇMELİ COĞRAFYA (2)	-	-	2	2
		PSİKOLOJİ (1)	-	-	2	2
		SOSYOLOJİ (1)	-	-	2	2
		MANTIK (1)	-	-	2	2
		BİLGİ KURAMI (1)	(1)(2)	-	-	(1)(2)
		DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI (1)	1	-	1	1
		İŞLETME (1)	-	-	-	2
		EKONOMİ (1)	-	-	-	2
		GİRİŞİMCİLİK (1)	-	-	1	1
		YÖNETİM BİLİMİ (1)	-	-	-	2
		ULUSLARARASI İLİŞKİLER (1)	-	-	-	2
	DİN, AHLAK VE DEĞERLER	KUR'AN-I KERİM (3)	2	-	2	2
		PEYGAMBERİMİZİN HAYATI (3)	2	-	2	2
		TEMEL DİNİ BİLGİLER (2)	(1)(2)	-	(1)(2)	(1)(2)
	YABANCI DİLLER VE EDEBİYATI	SEÇMELİ BİRİNCİ YABANCI DİL (3)	2	-	2	(2)(4)
		SEÇMELİ İKİNCİ YABANCI DİL (3)	2	-	2	(2)(4)
		YABANCI DİLLER EDEBİYATI (3)	(1)(2)	-	(1)(2)	(1)(2)
	SPOR VE SOSYAL ETKİNLİK	SEÇMELİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR (3)	2	-	2	2
		SOSYAL ETKİNLİK (3)	(1)(2)	-	(1)(2)	(1)(2)
		SEÇMELİ GÖRSEL SANATLAR (3)	2	-	2	2
	GÜZEL SANATLAR	SANAT TARİHİ (1)	2	-	2	2
		SEÇMELİ PİYANO (1)	-	-	-	1
		NEFESLİ ÇALGILAR (Zurna, Mey, Sipsi) (2)	-	-	1	1
		BİLGİSAYAR BİLİMİ (2)	2	-	2	2
	BİLİŞİM	PROJE HAZIRLAMA (1)	(1)(2)	-	(1)(2)	(1)(2)
SEÇİLEBİLECEK DERS SAATİ SAYISI		2	0	3	6	
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	0	1	1	
TOPLAM DERS SAATİ		40	40	40	40	

* Çalgı Eğitimi dersinde; Bağlama, Kaval, Tar, Kemane, Yaylı Sazları (Kemancı, Karadeniz Kemençesi, Kemane) çalgılarından birini seçecektir.
** Ut ve Kanun derslerinden biri seçilir.

EK 4:

ORTAÖĞRETİM GÜZEL SANATLAR LİSESİ TÜRK SANAT MÜZİĞİ HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ

GÜZEL SANATLAR LİSESİ (TÜRK SANAT MÜZİĞİ) HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ						
DERSLER		9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF	
ORTAK DERSLER	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI	5	5	5	5	
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	2	2	2	2	
	TARİH	2	2	2	-	
	T.C. İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	-	2	
	COĞRAFYA	2	2	-	-	
	MATEMATİK	6	6	-	-	
	FİZİK	2	2	-	-	
	KİMYA	2	2	-	-	
	BİYOLOJİ	2	2	-	-	
	FELSEFE	-	2	2	-	
	YABANCI DİL	2	2	2	2	
	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR/GÖRSEL SANATLAR	2	2	2	2	
	SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ	1	-	-	-	
	TÜRK SANAT MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI	2	2	2	2	
	BATI MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI	2	2	-	-	
	TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI	-	-	2	2	
	TÜRK SANAT MÜZİĞİ KORO	2	2	2	2	
	TÜRK HALK MÜZİĞİ KORO	-	-	-	2	
	ÇALGI EĞİTİMİ*	1	1	2	2	
	PIYANO	1	-	-	-	
	ÇALGI TOPLULUKLARI	-	2	4	4	
	BAĞLAMA	-	1	1	-	
	TÜRK İSLAM MUSİKİSİ	-	-	-	2	
	TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ	-	-	-	2	
	BİREYSEL SES EĞİTİMİ	-	1	-	-	
	DRAMA	-	-	2	-	
MÜZİK KÜLTÜRÜ	-	-	2	-		
BİLİŞİM DESTEKLİ MÜZİK	-	-	-	2		
TÜRK DÜNYASI MÜZİKLERİ	-	-	2	-		
HALK DÂNSLARI VE MÜZİKLERİ	-	-	2	-		
ORTAK DERS SAATİ TOPLAMI		36	40	36	33	
SEÇMELİ DERSLER	DİL VE ANLATIM	SEÇMELİ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI (2)	-	-	3	3
		DİKSİYON VE HİTABET (1)	1	-	1	1
		OSMANLI TÜRKÇESİ (3)	2	-	2	2
	MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ	TEMEL MATEMATİK (2)	-	-	2	2
		SEÇMELİ MATEMATİK (2)	-	-	2	2
		SEÇMELİ FİZİK (2)	-	-	2	2
		SEÇMELİ KİMYA (2)	-	-	2	2
		SEÇMELİ BİYOLOJİ (2)	-	-	2	2
		ASTRONOMİ VE UZAY BİLİMLERİ (1)	(1)(2)	-	(1)(2)	(1)(2)
	SOSYAL BİLİMLER	SEÇMELİ TARİH (2)	-	-	2	(2)(4)
		TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ (1)	-	-	2	(2)(4)
		İSLAM KÜLTÜR VE MEDENİYETİ (1)	-	-	2	2
		İSLAM BİLİM TARİHİ (1)	-	-	2	2
		ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ (1)	-	-	-	(2)(4)
		SEÇMELİ COĞRAFYA (2)	-	-	2	(2)(4)
		PSİKOLOJİ (1)	-	-	2	2
		SOSYOLOJİ (1)	-	-	2	2
		MANTIK (1)	-	-	2	2
		BİLGİ KURAMI (1)	(1)(2)	-	-	(1)(2)
		DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI (1)	1	-	1	1
		İŞLETME (1)	-	-	2	2
		EKONOMİ (1)	-	-	2	2
		GİRİŞİMCİLİK (1)	-	-	1	1
		YÖNETİM BİLİMİ (1)	-	-	2	2
		ULUSLARARASI İLİŞKİLER (1)	-	-	2	2
	DİN, AHLAK VE DEĞERLER	KUR'AN-İ KERİM (3)	2	-	2	2
		PEYGAMBERİMİZİN HAYATI (3)	2	-	2	2
		TEMEL DİNİ BİLGİLER (2)	(1)(2)	-	(1)(2)	(1)(2)
	YABANCI DİLLER VE EDEBİYATI	SEÇMELİ BİRİNCİ YABANCI DİL (3)	(2)(4)	-	2	(2)(4)
		SEÇMELİ İKİNCİ YABANCI DİL (3)	(2)(4)	-	2	(2)(4)
		YABANCI DİLLER EDEBİYATI (3)	(1)(2)	-	(1)(2)	(1)(2)
	SPOR VE SOSYAL ETKİNLİK	SEÇMELİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR (3)	2	-	2	2
		SOSYAL ETKİNLİK (3)	(1)(2)	-	(1)(2)	(1)(2)
	GÜZEL SANATLAR	SEÇMELİ GÖRSEL SANATLAR (3)	2	-	2	2
		SANAT TARİHİ (1)	2	-	-	2
		SEÇMELİ PİYANO (1)	-	-	-	1
		BİLGİSAYAR BİLİMİ (2)	2	-	2	2
	BİLİŞİM	PROJE HAZIRLAMA (1)	(1)(2)	-	(1)(2)	(1)(2)
	SEÇİLEBİLECEK DERS SAATİ SAYISI		4	0	3	6
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		0	0	1	1	
TOPLAM DERS SAATİ		40	40	40	40	

* Çalgı Eğitimi dersinde; Tambur, Ney, Klasik Kemençe, Ut, Kanun, Keman, Klarnet çalgılarından biri seçilecektir.

KONTROL LİSTESİ

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR		GERÇEKLEŞTİ	GERÇEKLEŞMEDİ
Çalmaya Hazırlık Aşaması	1. Doğru oturuş, duruş ve tutuş kurallarına dikkat eder.		
	2. Yüksük ve mızrapları doğru şekilde takar.		
	3. Çalgısının akordunu kontrol eder.		
	4. Çalacağı etüt ve eserde mandalları makamına uygun şekilde ayarlar.		
	5. Çalacağı etüt ve eserin solfejini yapar.		
	6. Çalıştığı etüt ve eserin usul kalıplarını vurur.		
Çalma Aşaması	7. Tellere mızrapla vururken bileğini bükmemeye dikkat eder.		
	8. Çaldığı etüt ve eserin içerisindeki değiştirici işaretlere dikkat eder.		
	9. Çaldığı etüt ve eserin içerisindeki nüans ve gürlük işaretlerine dikkat eder.		
	10. Çaldığı etüt ve eserin metronom hızına uyar.		
Öğretmen Yorumları:			
Öğrenci Yorumları:			
Puanlama: Gözlenecek davranışlarda ifade edilen her bir davranışın gerçekleşmesi 10 puana karşılık gelir.			

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Adı ve Soyadı :

Sınıfı :

Numarası :

YÖNERGE : Bu form, kendinizi değerlendirmeniz amacıyla hazırlanmıştır. "Teknik Çalışmalar" ünitesindeki çalışmalarınızı en doğru şekilde yansıtan seçeneğe (✓) işareti koyunuz.

Sıra No.	Gözlenecek Davranışlar	DERECELER			
		İyi	Orta	Kabul Edilebilir	Zayıf
		4	3	2	1
1	Etütleri çalmaya başlamadan önce oturma pozisyonunu doğru ayarlarım.				
2	Etütleri çalmaya başlamadan önce kanunun duruşunu doğru ayarlarım.				
3	Etütleri çalmaya başlamadan önce yüksük ve mızrapları düzgün takarım.				
4	Etütleri çalmaya başlamadan önce mandalları kontrol ederim.				
5	El güçlendirme etütlerini yavaştan hızlıya doğru çalarım.				
6	El güçlendirme etütlerindeki nota gruplarını temiz ve doğru çalarım.				
7	Etütlerde oktav çalarken senkronizasyona dikkat ederim.				
8	Etütlerde tek tek oktav çalarken süre değerlerine dikkat ederim.				
9	Etütlerde tremolo tekniğini uygularken nota sürelerinin eşitliğine dikkat ederim.				
10	Etütlerde glissando tekniğini doğru uygulayım.				
11	Etütleri çalarken üçlü atlamalarda parmak numaralarına dikkat ederim.				
12	16'lık ve 32'lik nota gruplarını çalarken kuvvetli ve hafif zamanlara dikkat ederim.				
13	Etütleri çalarken kuvvetli ve hafif zamanlara dikkat ederim.				
14	Etütleri çalarken tekrarlarla ve parmak numaralarına dikkat ederim.				
15	Bütün etütleri 10 kere tekrar ederim.				

Çalışmalarım Sırasında En İyi Yaptığım Şeyler ve Diğer Yorumlarım:

Öz, akran ve grup değerlendirme formlarının sonuçları öznel olduğundan öğrencilere bu değerlendirmelerin sonuçlarına göre not verilmemelidir. Uygulama formu, öğrencinin gelişimini takip etmek için arşivde saklanabilir.

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Adı ve Soyadı :

Sınıfı :

Numarası :

YÖNERGE : Bu form, kendinizi değerlendirmeniz amacıyla hazırlanmıştır. "Uşşak Makamı" ünitesindeki çalışmalarınızı en doğru şekilde yansıtan seçeneğe (✓) işareti koyunuz.

Sıra No	Gözlenecek Davranışlar	DERECELER			
		İyi	Orta	Kabul Edilebilir	Zayıf
		4	3	2	1
1	Uşşak makamının durağını ve seyir özelliklerini söylerim.				
2	Uşşak makamının güçlüsünü, yedenini ve donanımını söylerim.				
3	Uşşak makamının dizisini söylerim.				
4	Uşşak makamının özelliklerini söylerim.				
5	Uşşak makamının seyrini okurum ve seyir örneğini çalarım.				
6	Bayati makamının dizisini söylerim.				
7	Bayati makamının seyrini okurum ve seyir örneğini çalarım.				
8	Uşşak ve bayati makamlarını, aralarındaki belirgin farkı ortaya koyarak karşılaştırırım ve çalarım.				
9	Uşşak makamındaki etütleri temiz ve doğru çalarım.				
10	Uşşak makamındaki eserleri çalarken segâh perdesine dikkat ederim.				
11	Uşşak makamında yazılmış eserleri çalarken hız tekniklerine ve süre değerlerine dikkat ederim.				
12	Bayati makamında yazılmış eserleri çalarken hız tekniklerine ve süre değerlerine dikkat ederim.				
13	Uşşak ve bayati makamlarında yazılmış eser çalarken süslemelere dikkat ederim.				
14	Uşşak makamında yazılmış eserleri 4 ses ve 5 ses göçürerek temiz ve doğru çalarım.				
15	Bayati makamında yazılmış eserleri 4 ses ve 5 ses göçürerek temiz ve doğru çalarım.				

Çalışmalarım Sırasında En İyi Yaptığım Şeyler ve Diğer Yorumlarım:

.....

.....

.....

Öz, akran ve grup değerlendirme formlarının sonuçları öznel olduğundan öğrencilere bu değerlendirmelerin sonuçlarına göre not verilmemelidir. Uygulama formu, öğrencinin gelişimini takip etmek için arşivde saklanabilir.

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Adı ve Soyadı :

Sınıfı :

Numarası :

YÖNERGE : Bu form, kendinizi değerlendirmeniz amacıyla hazırlanmıştır. "Hicaz Makamı" ünitesindeki çalışmalarınızı en doğru şekilde yansıtan seçeneğe (✓) işareti koyunuz.

Sıra No	Gözlenecek Davranışlar	DERECELER			
		İyi	Orta	Kabul Edilebilir	Zayıf
		4	3	2	1
1	Hicaz makamının durağını, seyir özelliklerini, güçlüsünü, yedenini ve donanımını söylerim.				
2	Hicaz makamının dizisini söylerim.				
3	Hicaz makamının özelliklerini söylerim.				
4	Hicaz makamının seyrini açıklarım ve seyir örneğini çalarım.				
5	Hicaz hümayun makamının durağını, seyir özelliklerini, güçlüsünü, yedenini ve donanımını söylerim.				
6	Hicaz hümayun makamının dizisini söylerim.				
7	Hicaz hümayun makamının özelliklerini söylerim.				
8	Hicaz hümayun makamının seyrini açıklarım ve seyir örneğini çalarım.				
9	Hicaz ailesi makamlarının isimlerini söylerim.				
10	Uzzal makamının durağını, seyir özelliklerini, güçlüsünü, yedenini ve donanımını söylerim.				
11	Uzzal makamının dizisini söylerim.				
12	Uzzal makamının özelliklerini söylerim.				
13	Uzzal makamının seyrini açıklarım ve seyir örneğini çalarım.				
14	Zirgüleli hicaz makamının durağını, seyir özelliklerini, güçlüsünü, yedenini ve donanımını söylerim.				
15	Zirgüleli hicaz makamının dizisini söylerim.				
16	Zirgüleli hicaz makamının özelliklerini söylerim.				
17	Zirgüleli hicaz makamının seyrini açıklarım ve seyir örneğini çalarım.				

Sıra No	Gözlenecek Davranışlar	DERECELER			
		İyi	Orta	Kabul Edilebilir	Zayıf
		4	3	2	1
18	Göçürme tekniğini açıklarım.				
19	Hicazkâr makamının durağını, seyir özelliklerini, güçlüsünü, yedenini ve donanımını söylerim.				
20	Hicazkâr makamının dizisini söylerim.				
21	Hicazkâr makamının özelliklerini söylerim.				
22	Hicazkâr makamının seyrini açıklarım ve seyir örneğini çalarım.				
23	Hicaz makamında yazılmış bir peşrevi deşifresini yaparım.				
24	Hicaz makamında yazılmış bir peşrevi ezbere çalarım.				
25	Hicaz makamında yazılmış bir peşrevi; yerinden, 1 ses, 4 ses ve 5 ses çalarım.				

Çalışmalarım Sırasında En İyi Yaptığım Şeyler ve Diğer Yorumlarım:

Öz, akran ve grup değerlendirme formlarının sonuçları öznel olduğundan öğrencilere bu değerlendirmelerin sonuçlarına göre not verilmemelidir. Uygulama formu, öğrencinin gelişimini takip etmek için arşivde saklanabilir.

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Adı ve Soyadı :

Sınıfı :

Numarası :

YÖNERGE : Bu form, kendinizi değerlendirmeniz amacıyla hazırlanmıştır. "Karcıgar Makamı" ünitesindeki çalışmalarınızı en doğru şekilde yansıtan seçeneğe (✓) işareti koyunuz.

Sıra No	Gözlenecek Davranışlar	DERECELER			
		İyi	Orta	Kabul Edilebilir	Zayıf
		4	3	2	1
1	Karcıgar makamının durağını ve seyir özelliklerini söylerim.				
2	Karcıgar makamının güçlüsünü, yedenini ve donanımını söylerim.				
3	Karcıgar makamının dizisini söylerim.				
4	Karcıgar makamının özelliklerini söylerim.				
5	Karcıgar makamının seyrini okurum ve seyir örneğini çalarım.				
6	Karcıgar makamının karakteristik özelliğini söylerim.				
7	Karcıgar makamında yazılmış eserleri deşifre ederim.				
8	Karcıgar makamında yazılmış eserleri 1 ses göçürek çalarım.				
9	Karcıgar makamındaki köçekçeleri deşifre ederim.				
10	Karcıgar makamındaki köçekçeleri düşük metronomda çalarım.				

Çalışmalarım Sırasında En İyi Yaptığım Şeyler ve Diğer Yorumlarım:

Öz, akran ve grup değerlendirme formlarının sonuçları öznel olduğundan öğrencilere bu değerlendirmelerin sonuçlarına göre not verilmemelidir. Uygulama formu, öğrencinin gelişimini takip etmek için arşivde saklanabilir.

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Adı ve Soyadı :

Sınıfı :

Numarası :

YÖNERGE : Bu form, kendinizi değerlendirmeniz amacıyla hazırlanmıştır. "Teknik Çalışmalar" ünitesindeki çalışmalarınızı en doğru şekilde yansıtan seçeneğe (✓) işareti koyunuz.

Sıra No	Gözlenecek Davranışlar	DERECELER			
		İyi	Orta	Kabul Edilebilir	Zayıf
		4	3	2	1
1	Etütleri çalmaya başlamadan önce oturma pozisyonumu doğru ayarlarım.				
2	Etütleri çalmaya başlamadan önce kanunun duruşunu doğru ayarlarım.				
3	Etütleri çalmaya başlamadan önce yüksük ve mızrapları düzgün takarım.				
4	Etütleri çalmaya başlamadan önce mandalları kontrol ederim.				
5	Kromatik etütleri çalarken sol el parmaklarının kullanımına dikkat ederim.				
6	Kromatik etütleri çalarken mandalları kaldırıp indirmeye dikkat ederim.				
7	Kromatik etütleri çalarken mandalları kaldırıp indirme esnasında sesin temiz çıkmasına dikkat ederim.				
8	Tam ve yarım mandal kaldırmalarda parmakları kullanma şekline dikkat ederim.				
9	Kromatik etütleri çalarken mandalları kaldırıp indirme esnasında mandal sesi çıkartmamaya dikkat ederim.				
10	Sürat egzersizlerinde etütleri yavaştan hızlıya doğru çalarım.				
11	Sürat egzersizlerinde etüt çalarken sol el çalışmalarına dikkat ederim.				
12	Sürat egzersizlerinde 16'lık, 32'lik ve triole nota grubu çalışmalarına dikkat ederim.				
13	Etütleri çalarken kuvvetli ve hafif zamanlara dikkat ederim.				
14	Etütleri çalarken tekrarları ve parmak numaralarına dikkat ederim.				
15	Bütün etütleri on kere tekrar ederim.				

Hatırlatma: Öz, akran ve grup değerlendirme formlarının sonuçları öznel olduğundan öğrencilere bu değerlendirmelerin sonuçlarına göre not verilmemelidir. Uygulama formu, öğrencinin gelişimini takip etmek için arşivde saklanabilir.

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Adı ve Soyadı :

Sınıfı :

Numarası :

YÖNERGE : Bu form, kendinizi değerlendirmeniz amacıyla hazırlanmıştır. "Saba Çalışmalar" ünitesindeki çalışmalarınızı en doğru şekilde yansıtan seçeneğe (✓) işareti koyunuz.

Sıra No	Gözlenecek Davranışlar	DERECELER			
		İyi	Orta	Kabul Edilebilir	Zayıf
		4	3	2	1
1	Saba makamının durağını söylerim.				
2	Saba makamının seyir özelliklerini söylerim.				
3	Saba makamının güçlüsünü, yedenini ve donanımını söylerim.				
4	Saba makamının dizisini söylerim.				
5	Saba makamının geçki yaptığı dizileri söylerim.				
6	Saba makamının seyrini incelerim ve okurum.				
7	Saba makamının seyir örneğini çalarım.				
8	Saba makamındaki etütleri temiz ve doğru çalarım.				
9	Saba makamındaki etüt ve eserleri çalarken hicaz perdesine dikkat ederim.				
10	Saba makamındaki eserleri çalarken kromatik seslere dikkat ederim.				
11	Saba makamındaki eserleri çalarken sürat tekniğine dikkat ederim.				
12	Saba makamındaki eserleri çalarken süslemelere dikkat ederim.				
13	Saba makamındaki eserleri çalarken mandalları sessiz değiştirmeye dikkat ederim.				
14	Saba makamındaki ara nağmeleri 1, 4 ve 5 sese göçürerek yazarım.				
15	Saba makamındaki eserleri 1, 4 ve 5 sese göçürerek çalarım.				

Hatırlatma: Öz, akran ve grup değerlendirme formlarının sonuçları öznel olduğundan öğrencilere bu değerlendirmelerin sonuçlarına göre not verilmemelidir. Uygulama formu, öğrencinin gelişimini takip etmek için arşivde saklanabilir.

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Adı ve Soyadı :

Sınıfı :

Numarası :

YÖNERGE : Bu form, kendinizi değerlendirmeniz amacıyla hazırlanmıştır. "Nihavent Makamı" ünitesindeki çalışmalarınızı en doğru şekilde yansıtan seçeneğe (✓) işareti koyunuz.

Sıra No	Gözlenecek Davranışlar	DERECELER			
		İyi	Orta	Kabul Edilebilir	Zayıf
		4	3	2	1
1	Nihavent makamının durağını söylerim.				
2	Nihavent makamının seyir özelliklerini söylerim.				
3	Nihavent makamının güçlüsünü, yedenini ve donanımını söylerim.				
4	Nihavent makamının dizisini söylerim.				
5	Nihavent makamının geçki yaptığı dizileri söylerim.				
6	Nihavent makamının seyrini incelerim ve okurum.				
7	Nihavent makamının seyir örneğini çalarım.				
8	Nihavent makamındaki etütleri temiz ve doğru çalarım.				
9	Nihavent makamındaki eserleri çalarken kromatik seslere dikkat ederim.				
10	Nihavent makamındaki eserleri çalarken sürat tekniğine dikkat ederim.				
11	Nihavent makamındaki eserleri çalarken süslemelere dikkat ederim.				
12	Nihavent makamındaki eserleri çalarken mandalları sessiz değiştirmeye dikkat ederim.				
13	Nihavent makamındaki ara nağmeleri 1, 4 ve 5 sese göçürerek yazarım.				
14	Nihavent makamındaki eserleri 1, 4 ve 5 sese göçürerek yazarım.				
15	Nihavent makamındaki eserleri 1, 4 ve 5 sese göçürerek çalarım.				

Hatırlatma: Öz, akran ve grup değerlendirme formlarının sonuçları öznel olduğundan öğrencilere bu değerlendirmelerin sonuçlarına göre not verilmemelidir. Uygulama formu, öğrencinin gelişimini takip etmek için arşivde saklanabilir.

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Adı ve Soyadı :

Sınıfı :

Numarası :

YÖNERGE : Bu form, kendinizi değerlendirmeniz amacıyla hazırlanmıştır. “Kürdilihicazkâr Makamı” ünite-
sindeki çalışmalarınızı en doğru şekilde yansıtan seçeneğe (✓) işareti koyunuz.

Sıra No	Gözlenecek Davranışlar	DERECELER			
		İyi	Orta	Kabul Edilebilir	Zayıf
		4	3	2	1
1	Kürdilihicazkâr makamının durağını söylerim.				
2	Kürdilihicazkâr makamının seyir özelliklerini söylerim.				
3	Kürdilihicazkâr makamının güçlüsünü, yedenini ve donanımını söylerim.				
4	Kürdilihicazkâr makamının dizisini söylerim.				
5	Kürdilihicazkâr makamının geçki yaptığı dizileri söylerim.				
6	Kürdilihicazkâr makamının seyrini incelerim ve okurum.				
7	Kürdilihicazkâr makamının seyir örneğini çalarım.				
8	Kürdilihicazkâr makamındaki etütleri temiz ve doğru çalarım.				
9	Kürdilihicazkâr makamındaki eserleri çalarken kromatik seslere dikkat ederim.				
10	Kürdilihicazkâr makamındaki eserleri çalarken sürat tekniğine dikkat ederim.				
11	Kürdilihicazkâr makamındaki eserleri çalarken süslemelere dikkat ederim.				
12	Kürdilihicazkâr makamındaki eserleri çalarken mandalları sessiz değiştirmeye dikkat ederim.				
13	Kürdilihicazkâr makamındaki ara nağmeleri 1, 4 ve 5 sese göçürerek yazarım.				
14	Kürdilihicazkâr makamındaki eserleri 1, 4 ve 5 sese göçürerek yazarım.				
15	Kürdilihicazkâr makamındaki eserleri 1, 4 ve 5 sese göçürerek çalarım.				

Hatırlatma: Öz, akran ve grup değerlendirme formlarının sonuçları öznel olduğundan öğrencilere bu değerlendirmelerin sonuçlarına göre not verilmemelidir. Uygulama formu, öğrencinin gelişimini takip etmek için arşivde saklanabilir.

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Adı ve Soyadı :

Sınıfı :

Numarası :

YÖNERGE : Bu form, kendinizi değerlendirmeniz amacıyla hazırlanmıştır. "Hüzzam Makamı" ünitesindeki çalışmalarınızı en doğru şekilde yansıtan seçeneğe (✓) işareti koyunuz.

Sıra No	Gözlenecek Davranışlar	DERECELER			
		İyi	Orta	Kabul Edilebilir	Zayıf
		4	3	2	1
1	Hüzzam makamının durağını söylerim.				
2	Hüzzam makamının seyir özelliklerini söylerim.				
3	Hüzzam makamının güçlüsünü, yedenini ve donanımını söylerim.				
4	Hüzzam makamının dizisini söylerim.				
5	Hüzzam makamının geçki yaptığı dizileri söylerim.				
6	Hüzzam makamının seyrini incelerim ve okurum.				
7	Hüzzam makamının seyir örneğini çalarım.				
8	Hüzzam makamındaki etütleri temiz ve doğru çalarım.				
9	Hüzzam makamındaki eserleri çalarken kromatik seslere dikkat ederim.				
10	Hüzzam makamındaki eserleri çalarken sürat tekniğine dikkat ederim.				
11	Hüzzam makamındaki eserleri çalarken süslemelere dikkat ederim.				
12	Hüzzam makamındaki eserleri çalarken mandalları sessiz değiştirmeye dikkat ederim.				
13	Hüzzam makamındaki ara nağmeleri 1, 4 ve 5 sese göçürerek yazarım.				
14	Hüzzam makamındaki eserleri 1, 4 ve 5 sese göçürerek yazarım.				
15	Hüzzam makamındaki eserleri 1, 4 ve 5 sese göçürerek çalarım.				

Hatırlatma: Öz, akran ve grup değerlendirme formlarının sonuçları öznel olduğundan öğrencilere bu değerlendirmelerin sonuçlarına göre not verilmemelidir. Uygulama formu, öğrencinin gelişimini takip etmek için arşivde saklanabilir.

ÖZGEÇMİŞ

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Fakültesi Müzik Öğretmenliği bölümünden mezun oldu. Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzik Bilimleri bölümünde Yüksek Lisans yapmaktadır.

